

ЗАКОН УКРАЇНИ

Про судоустрій і статус суддів

Із змінами і доповненнями, внесеними
Бюджетним кодексом України
від 8 липня 2010 року N 2456-VI,
Законами України
від 2 грудня 2010 року N 2748-VI,
від 2 грудня 2010 року N 2756-VI,
від 23 грудня 2010 року N 2856-VI,
від 3 лютого 2011 року N 2982-VI,
від 8 липня 2011 року N 3668-VI,
від 20 жовтня 2011 року N 3932-VI,
від 9 грудня 2011 року N 4094-VI,
від 9 грудня 2011 року N 4168-VI,
Кримінальним процесуальним кодексом України
від 13 квітня 2012 року N 4651-VI,
Законами України
від 13 квітня 2012 року N 4652-VI
(зміни, передбачені [підпунктами 5, 15 пункту 11 розділу I](#)
Закону України від 13 квітня 2012 року N 4652-VI,
набирають чинності [20 листопада 2012 року](#)),
від 24 квітня 2012 року N 4661-VI,
від 17 травня 2012 року N 4711-VI,
від 24 травня 2012 року N 4847-VI,
від 5 червня 2012 року N 4874-VI,
від 4 липня 2012 року N 5041-VI,
від 18 вересня 2012 року N 5288-VI,
від 2 жовтня 2012 року N 5314-VI,
від 14 травня 2013 року N 224-VII,
від 2 липня 2013 року N 373-VII,
від 19 грудня 2013 року N 716-VII,
від 16 січня 2014 року N 721-VII
(зміни, внесені [Законом України від 16 січня 2014 року N 721-VII](#), втратили чинність
у зв'язку з втратою чинності [Законом України від 16 січня 2014 року N 721-VII](#)
згідно із [Законом України від 28 січня 2014 року N 732-VII](#)),
від 23 лютого 2014 року N 767-VII,
від 23 лютого 2014 року N 769-VII,
від 14 березня 2014 року N 887-VII,
від 27 березня 2014 року N 1166-VII
(зміни, внесені [підпунктом 2 пункту 28 розділу II](#) Закону України
від 27 березня 2014 року N 1166-VII, набирають чинності з [1 травня 2014 року](#)),
від 8 квітня 2014 року N 1188-VII,
від 16 вересня 2014 року N 1682-VII,

від 14 жовтня 2014 року N 1697-VII,
від 14 жовтня 2014 року N 1700-VII
(зміни, внесені Законом України від 14 жовтня 2014 року N 1700-VII,
вводяться в дію з **26 квітня 2015 року**),
від 28 грудня 2014 року N 76-VIII,
від 12 лютого 2015 року N 192-VIII
(Законом України від 12 лютого 2015 року N 192-VIII
цей Закон викладено у новій редакції),
від 2 березня 2015 року N 213-VIII,
від 2 липня 2015 року N 580-VIII,
від 10 листопада 2015 року N 766-VIII,
від 10 грудня 2015 року N 889-VIII,
від 24 грудня 2015 року N 911-VIII

Окремі положення цього Закону визнано
такими, що відповідають **Конституції України** (є конституційними)
(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 5 квітня 2011 року N 3-рп/2011)

Окремі положення цього Закону визнано
такими, що відповідають **Конституції України** (є конституційними)
(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 21 червня 2011 року N 7-рп/2011)

Окремі положення цього Закону визнано
такими, що відповідають **Конституції України** (є конституційними)
(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 12 липня 2011 року N 8-рп/2011)

Окремі положення цього Закону визнано
такими, що відповідають **Конституції України** (є конституційними)
(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 12 липня 2011 року N 9-рп/2011)

Окремі положення цього Закону визнано
такими, що відповідають **Конституції України** (є конституційними)
(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 13 грудня 2011 року N 17-рп/2011)

Положення частини першої статті 89 визнано
такими, що відповідають **Конституції України** (є конституційними)
(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 29 серпня 2012 року N 16-рп/2012)

Окремі положення цього Закону визнано
такими, що відповідають **Конституції України** (є конституційними)
(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 3 червня 2013 року N 3-рп/2013)

Окремі положення цього Закону визнано
такими, що не відповідають **Конституції України** (є неконституційними)

(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 3 червня 2013 року N 3-рп/2013)

Положенню статті 65
дано офіційне тлумачення
Рішенням Конституційного Суду України
від 12 червня 2013 року N 4-рп/2013

Окремі положення цього Закону визнано
такими, що відповідають [Конституції України](#) (є конституційними)
(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 19 листопада 2013 року N 10-рп/2013)

Окремі положення цього Закону визнано
такими, що не відповідають [Конституції України](#) (є неконституційними)
(згідно з Рішенням Конституційного Суду України
від 8 червня 2016 року N 4-рп/2016)

(Установлено, що норми і положення окремих статей
цього Закону застосовуються у порядку та розмірах,
встановлених Кабінетом Міністрів України, виходячи
з наявних фінансових ресурсів державного і
місцевого бюджетів та бюджетів фондів
загальнообов'язкового державного соціального
страхування, згідно із Законом України від 8 липня
2010 року N 2456-VI, враховуючи зміни,
внесені [Законом України від 28 грудня 2014 року N 79-VIII](#))

(Установлено, що норми і положення цього Закону
застосовуються у порядку та розмірах, встановлених
Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних
фінансових ресурсів державного і місцевого
бюджетів та бюджетів фондів загальнообов'язкового
державного соціального страхування, згідно із
Законом України від 28 грудня 2014 року N 80-VIII,
враховуючи зміни, внесені [Законом України від 2
березня 2015 року N 217-VIII](#))

(Установлено, що норми і положення цього Закону
застосовуються у порядку та розмірах, встановлених
Кабінетом Міністрів України, виходячи з наявних
фінансових ресурсів державного і місцевих бюджетів
та бюджету Фонду соціального страхування України,
згідно із Законом України від 25 грудня 2015 року N
928-VIII)

Цей Закон визначає організацію судової влади та здійснення правосуддя в Україні, що функціонує на засадах верховенства права відповідно до європейських стандартів і забезпечує право кожного на справедливий суд.

Розділ I **ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ СУДОВОЇ ВЛАДИ**

Стаття 1. Судова влада

1. Судова влада в Україні відповідно до конституційних засад поділу влади здійснюється незалежними та безсторонніми судами, утвореними згідно із законом.
2. Судову владу реалізують професійні судді та, у визначених законом випадках, народні засідателі і присяжні шляхом здійснення правосуддя в рамках відповідних судових процедур.
3. Судочинство здійснюється Конституційним Судом України та судами загальної юрисдикції.

Стаття 2. Завдання суду

1. Суд, здійснюючи правосуддя на засадах верховенства права, забезпечує кожному право на справедливий суд та повагу до інших прав і свобод, гарантованих [Конституцією](#) і законами України, а також міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 3. Судова система України

1. Суди загальної юрисдикції утворюють єдину систему. Конституційний Суд України є єдиним органом конституційної юрисдикції в Україні.
2. Створення надзвичайних та особливих судів не допускається.
3. Порядок організації, діяльності Конституційного Суду України та статус судді Конституційного Суду України встановлюються [Конституцією України](#) та [Законом України "Про Конституційний Суд України"](#).
4. Суд як державний орган має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням.

Стаття 4. Законодавство про судоустрій і статус суддів

1. Судоустрій і статус суддів в Україні визначаються [Конституцією України](#), цим Законом та іншими законами України.

Стаття 5. Здійснення правосуддя

1. Правосуддя в Україні здійснюється виключно судами. Делегування функцій судів, а також привласнення цих функцій іншими органами чи посадовими особами не допускається.

2. Особи, які привласнили функції суду, несуть відповідальність, установлену законом.
3. Народ бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних.

Стаття 6. Незалежність судів

1. Здійснюючи правосуддя, суди є незалежними від будь-якого незаконного впливу. Суди здійснюють правосуддя на основі [Конституції](#) і законів України та на засадах верховенства права.
2. Звернення до суду громадян, організацій чи посадових осіб, які відповідно до закону не є учасниками судового процесу, з приводу розгляду конкретних справ судом не розглядаються, якщо інше не передбачено законом.
3. Втручання у здійснення правосуддя, вплив на суд або суддів у будь-який спосіб, неповага до суду чи суддів, збирання, зберігання, використання і поширення інформації усно, письмово або в інший спосіб з метою впливу на безсторонність суду забороняється і тягне за собою відповідальність, установлену законом.
4. Для вирішення питань внутрішньої діяльності судів відповідно до цього Закону діє суддівське самоврядування.

Стаття 7. Право на справедливий суд

1. Кожному гарантується захист його прав, свобод та інтересів у розумні строки незалежним, безстороннім і справедливим судом, утвореним відповідно до закону.
2. Іноземці, особи без громадянства та іноземні юридичні особи мають право на судовий захист в Україні нарівні з громадянами і юридичними особами України.
3. Судова система забезпечує доступність правосуддя для кожної особи відповідно до [Конституції](#) та в порядку, встановленому законами України.

Стаття 8. Право на повноважний суд

1. Ніхто не може бути позбавлений права на розгляд його справи в суді, до підсудності якого вона віднесена процесуальним законом.
2. Суддя розглядає справи, одержані згідно з порядком розподілу судових справ, установленим відповідно до закону. На розподіл судових справ між суддями не може впливати бажання судді чи будь-яких інших осіб.

Стаття 9. Рівність перед законом і судом

1. Правосуддя в Україні здійснюється на засадах рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних та інших ознак.
2. Суд створює такі умови, за яких кожному учаснику судового процесу гарантується рівність у реалізації наданих процесуальних прав та у виконанні процесуальних обов'язків, передбачених процесуальним законом.

Стаття 10. Правова допомога при реалізації права на справедливий суд

1. Кожен має право на правову допомогу. У випадках, визначених законом, ця допомога надається безоплатно.
2. Кожен є вільним у виборі захисника своїх прав. Порядок та умови надання правової допомоги визначаються законом.
3. Для забезпечення права на захист від обвинувачення та надання правової допомоги при вирішенні справ у судах в Україні діє адвокатура.
4. Витрати на правову допомогу учасників судового процесу відшкодовуються в порядку та розмірі, визначених законом.

Стаття 11. Гласність і відкритість судового процесу

1. Судові рішення, судові засідання та інформація щодо справ, які розглядаються судом, є відкритими, крім випадків, установлених законом. Ніхто не може бути обмежений у праві на отримання в суді усної або письмової інформації про результати розгляду його судової справи. Будь-яка особа має право на вільний доступ до судового рішення в порядку, встановленому законом.
2. Інформація про суд, який розглядає справу, сторони спору та предмет позову, дату надходження позовної заяви, апеляційної, касаційної скарги, заяви про перегляд судового рішення, стадії розгляду справи, місце, дату і час судового засідання, рух справи з одного суду до іншого є відкритою та підлягає невідкладному оприлюдненню на офіційному веб-сайті судової влади України, крім випадків, установлених законом.
3. Розгляд справ у судах відбувається відкрито, крім випадків, установлених законом. У відкритому судовому засіданні мають право бути присутніми будь-які особи. У разі вчинення особою дій, що свідчать про неповагу до суду або учасників судового процесу, така особа за вмотивованим рішенням суду може бути видалена із зали судового засідання.

Учасники судового процесу, інші особи, присутні у залі судового засідання, представники засобів масової інформації можуть проводити в залі судового засідання фотозйомку, відео- та аудіозапис з використанням портативних відео- та аудіотехнічних засобів без отримання окремого дозволу суду, але з урахуванням обмежень, установлених законом. Трансляція судового засідання здійснюється з дозволу суду. Проведення в залі судового засідання фотозйомки, відеозапису, а також трансляція судового засідання повинні здійснюватися без створення перешкод у веденні засідання та здійсненні учасниками судового процесу їхніх процесуальних прав.

4. Розгляд справи у закритому судовому засіданні допускається за вмотивованим рішенням суду виключно у випадках, передбачених законом.
5. При розгляді справ перебіг судового процесу фіксується технічними засобами в порядку, встановленому законом.
6. Учасникам судового процесу на підставі рішення суду забезпечується можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції у порядку, встановленому законом. Обов'язок забезпечити проведення відеоконференції покладається на суд, який

отримав судові рішення про проведення відеоконференції, незалежно від спеціалізації та інстанції суду, який прийняв таке рішення.

7. Судові засідання проводяться виключно в спеціально обладнаному для цього приміщенні суду - залі засідань, яке придатне для розміщення сторін та інших учасників судового процесу і дає змогу реалізувати надані їм процесуальні права і виконувати процесуальні обов'язки, передбачені законом.

Стаття 12. Мова судочинства і діловодства в судах

1. Судочинство і діловодство в судах України провадиться державною мовою.
2. Суди забезпечують рівність прав громадян у судовому процесі за мовною ознакою.
3. Суди використовують державну мову в процесі судочинства та гарантують право громадян на використання ними в судовому процесі рідної мови або мови, якою вони володіють.

Стаття 13. Обов'язковість судових рішень

1. Судове рішення, яким закінчується розгляд справи в суді, ухвалюється іменем України.
2. Судові рішення, що набрали законної сили, є обов'язковими до виконання всіма органами державної влади, органами місцевого самоврядування, їх посадовими та службовими особами, фізичними і юридичними особами та їх об'єднаннями на всій території України. Обов'язковість урахування (преюдиційність) судових рішень для інших судів визначається законом.
3. Невиконання судових рішень має наслідком юридичну відповідальність, установлену законом.
4. Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках Верховного Суду України, є обов'язковими для всіх суб'єктів владних повноважень, які застосовують у своїй діяльності нормативно-правовий акт, що містить відповідну норму права.
5. Висновки щодо застосування норм права, викладені у постановках Верховного Суду України, враховуються іншими судами загальної юрисдикції при застосуванні таких норм права. Суд має право відступити від правової позиції, викладеної у висновках Верховного Суду України, з одночасним наведенням відповідних мотивів.
6. Судові рішення інших держав, рішення міжнародних арбітражів, рішення міжнародних судових установ та аналогічні рішення інших міжнародних організацій щодо вирішення спорів є обов'язковими до виконання на території України за умов, визначених законом, а також відповідно до міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України.

Стаття 14. Право на оскарження судового рішення

1. Учасники судового процесу та інші особи у випадках і порядку, встановлених законом, мають право на апеляційне та касаційне оскарження судового рішення, а також на перегляд справи Верховним Судом України.

Стаття 15. Склад суду та його визначення

1. Справи в судах розглядаються суддею одноособово, а у випадках, визначених процесуальним законом, - колегією суддів, а також за участю народних засідателів і присяжних.
2. Суддя, який розглядає справу одноособово, діє як суд.
3. У судах загальної юрисдикції функціонує автоматизована система документообігу суду.
4. Визначення судді або колегії суддів для розгляду конкретної справи здійснюється автоматизованою системою документообігу суду під час реєстрації відповідних документів, а також в інших випадках визначення складу суду на будь-якій стадії судового процесу, за принципом випадковості та в хронологічному порядку надходження справ.

Справи розподіляються з урахуванням спеціалізації суддів, навантаження кожного судді, заборони брати участь у перегляді рішень для судді, який брав участь в ухваленні судового рішення, про перегляд якого порушується питання, перебування суддів у відпустці, на лікарняному, у відрядженні, закінчення терміну повноважень судді, а також в інших передбачених законом випадках, у яких суддя не може здійснювати правосуддя або брати участь у розгляді судових справ.

5. У разі розгляду справи за участю присяжних і народних засідателів їх персональний склад визначається за допомогою автоматизованої системи.

6. Не розподіляються конкретному судді судові справи, що надійшли:

- 1) за два місяці до закінчення повноважень судді;
- 2) за чотирнадцять днів, якщо інше не встановлено зборами суддів відповідного суду, до початку відпустки (якщо її тривалість становить не менше чотирнадцяти календарних днів);
- 3) за три робочі дні до початку відпустки, якщо її тривалість становить менше чотирнадцяти календарних днів;
- 4) у період відпустки судді;
- 5) за один робочий день до відрядження (за три робочі дні - якщо тривалість відрядження становить більше семи календарних днів) та в дні перебування судді у відрядженні;
- 6) під час тимчасової непрацездатності судді;
- 7) у період відрядження судді;
- 8) в інших передбачених законом випадках, у яких суддя не може здійснювати правосуддя або брати участь у розгляді судових справ.

7. Невирішені судові справи за вмотивованим розпорядженням керівника апарату суду, що додається до матеріалів справи, передаються для повторного автоматизованого розподілу виключно у разі, коли суддя (судді) у передбачених законом випадках не може

продовжувати розгляд справи. Якщо суд розглядав справу колегіально, то повторний автоматизований розподіл відбувається для визначення судді (суддів) з метою заміни судді або суддів, що вибули.

8. Збори суддів відповідного суду мають право зменшити навантаження щодо розгляду справ на суддів, які обіймають адміністративні посади в суді, але не більше ніж на шістдесят відсотків порівняно з навантаженням інших суддів.

9. Відомості про результати розподілу зберігаються в автоматизованій системі документообігу суду та мають бути захищені від несанкціонованого доступу.

Результати автоматизованого розподілу справи та повторного розподілу (повторних розподілів) справи (у разі його (їх) проведення) оформлюються протоколом, який підписується уповноваженими особами апарату суду та додається до матеріалів справи.

Несанкціоноване втручання в роботу автоматизованої системи документообігу суду та в розподіл справ між судьями тягне за собою відповідальність, установлену законом.

10. Автоматизована система документообігу суду не застосовується для визначення судді (складу колегії суддів, якщо справа розглядається колегіально) для розгляду конкретної справи виключно у разі настання обставин, які об'єктивно унеможливили її функціонування та тривають понад п'ять робочих днів. Особливості розподілу судових справ у таких випадках визначаються Положенням про автоматизовану систему документообігу суду.

11. Положення про автоматизовану систему документообігу суду затверджується Радою суддів України за погодженням з Державною судовою адміністрацією України.

Стаття 16. Символи судової влади

1. Символами судової влади є державні символи України - Державний Герб України і Державний Прапор України.

2. Суддя здійснює правосуддя в мантиї та з нагрудним знаком. Зразки мантиї та нагрудного знака затверджуються Радою суддів України.

Розділ II СУДИ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Глава 1. Організаційні основи системи судів загальної юрисдикції

Стаття 17. Система судів загальної юрисдикції

1. Система судів загальної юрисдикції відповідно до [Конституції України](#) будується за принципами територіальності, спеціалізації та інстанційності.

2. Систему судів загальної юрисдикції складають:

1) місцеві суди;

2) апеляційні суди;

3) вищі спеціалізовані суди;

4) Верховний Суд України.

3. Найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції є Верховний Суд України. Вищими судовими органами спеціалізованих судів є відповідні вищі спеціалізовані суди.

4. Єдність системи судів загальної юрисдикції забезпечується:

єдиними засадами організації та діяльності судів;

єдиним статусом суддів;

обов'язковістю для всіх судів правил судочинства, визначених законом;

єдністю судової практики;

обов'язковістю виконання на території України судових рішень;

єдиним порядком організаційного забезпечення діяльності судів;

фінансуванням судів виключно з Державного бюджету України;

вирішенням питань внутрішньої діяльності судів органами суддівського самоврядування.

Стаття 18. Спеціалізація судів загальної юрисдикції

1. Суди загальної юрисдикції спеціалізуються на розгляді цивільних, кримінальних, господарських, адміністративних справ, а також справ про адміністративні правопорушення.

2. У судах загальної юрисдикції за рішенням зборів суддів відповідного суду може запроваджуватися спеціалізація суддів з розгляду конкретних категорій справ.

3. У місцевих загальних судах та апеляційних судах діє спеціалізація із здійснення кримінального провадження щодо неповнолітніх.

Судді (суддя), уповноважені здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, обираються з числа суддів відповідного суду зборами суддів цього суду за пропозицією голови суду або за пропозицією будь-якого судді цього суду, якщо пропозиція голови суду не була підтримана, на строк не більше трьох років і можуть бути переобрані повторно. Кількість суддів, уповноважених здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, визначається окремо для кожного суду зборами суддів цього суду. Суддею, уповноваженим здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, може бути обрано суддю зі стажем роботи суддею не менше десяти років, досвідом здійснення кримінального провадження в суді і високими морально-діловими та професійними якостями. У разі відсутності в суді суддів з необхідним стажем роботи суддя, уповноважений здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, обирається з числа суддів, які мають найбільший стаж роботи на посаді судді.

Судді, уповноважені здійснювати кримінальне провадження щодо неповнолітніх, не звільняються від виконання обов'язків судді відповідної інстанції, проте здійснення ними таких повноважень ураховується при розподілі судових справ та має пріоритетне значення.

Стаття 19. Порядок утворення і ліквідації судів загальної юрисдикції

1. Суди загальної юрисдикції утворюються, у тому числі шляхом реорганізації, та ліквідовуються Президентом України на підставі пропозиції Державної судової адміністрації України.
2. Місцезнаходження, територіальна юрисдикція і статус суду визначаються з урахуванням принципів територіальності, спеціалізації та інстанційності.
3. Підставами для утворення чи ліквідації суду є зміна визначеної цим Законом системи судів, потреба поліпшити доступність правосуддя, необхідність оптимізації видатків державного бюджету або зміна адміністративно-територіального устрою.

Утворення суду може відбуватися шляхом створення нового суду або реорганізації (злиття, поділу) судів.

4. Кількість суддів у суді загальної юрисдикції визначає Державна судова адміністрація України за погодженням з Радою суддів України з урахуванням судового навантаження та в межах видатків, передбачених у Державному бюджеті України на утримання судів та оплату праці суддів.

Кількість суддів у Верховному Суді України встановлюється цим Законом.

Стаття 20. Порядок обрання суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад

1. Адміністративними посадами в суді вважаються посади голови суду та заступника (заступників) голови суду.
2. Голова місцевого суду, його заступник, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники обираються на посади зборами суддів відповідного суду із числа суддів цього суду.

Голова місцевого суду, його заступник, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники обираються на посади строком на два роки, але не більш як на строк повноважень судді, шляхом таємного голосування більшістю від кількості суддів, які працюють у відповідному суді.

Голова місцевого суду, його заступник, голова апеляційного суду, його заступники, голова вищого спеціалізованого суду, його заступники можуть бути достроково звільнені з посади за ініціативою не менш як однієї третьої від загальної кількості суддів відповідного суду шляхом таємного голосування не менш як двома третинами суддів, які працюють у відповідному суді.

Звільнення з посади судді, а також закінчення строку, на який суддю обрано на адміністративну посаду в суді, припиняє його повноваження на адміністративній посаді.

3. Голова Верховного Суду України та його заступники обираються на посаду та звільняються з посади Пленумом Верховного Суду України у порядку, встановленому цим Законом.
4. Суддя, обраний на адміністративну посаду у порядку, визначеному цією статтею, не може обіймати одну адміністративну посаду відповідного суду більш як два строки поспіль.
5. У суді, кількість суддів в якому перевищує десять суддів, може бути обраний один заступник голови суду, а у суді, кількість суддів в якому перевищує тридцять суддів, - не більше двох заступників голови суду.
6. Обрання судді на адміністративну посаду без додержання вимог цього Закону не допускається.
7. Перебування судді на адміністративній посаді в суді не звільняє його від здійснення повноважень судді відповідного суду, передбачених цим Законом.

Глава 2. Місцеві суди

Стаття 21. Види і склад місцевих судів

1. Місцевими загальними судами є районні, міжрайонні, районні у містах, міські та міськрайонні суди.
2. Місцевими господарськими судами є господарські суди Автономної Республіки Крим, областей, міст Києва та Севастополя.
3. Місцевими адміністративними судами є окружні адміністративні суди, а також інші суди, передбачені процесуальним законом.
4. Місцевий суд складається з суддів місцевого суду, з числа яких обирається голова суду та, у передбачених законом випадках, заступник або заступники голови суду.
5. З числа суддів місцевого загального суду обираються слідчі судді (суддя), які здійснюють повноваження з судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні в порядку, передбаченому процесуальним законом. Кількість слідчих суддів визначається окремо для кожного суду зборами суддів цього суду. Слідчі судді (суддя) обираються зборами суддів цього суду за пропозицією голови суду або за пропозицією будь-якого судді цього суду, якщо пропозиція голови суду не була підтримана, на строк не більше трьох років і можуть бути переобрані повторно. До обрання слідчого судді відповідного суду його повноваження здійснює найстарший за віком суддя цього суду. Слідчий суддя не звільняється від виконання обов'язків судді першої інстанції, проте здійснення ним повноважень із судового контролю за дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні враховується при розподілі судових справ та має пріоритетне значення.

Стаття 22. Повноваження місцевого суду

1. Місцевий суд є судом першої інстанції і здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом.

2. Місцеві загальні суди розглядають цивільні, кримінальні, адміністративні справи, а також справи про адміністративні правопорушення у випадках та порядку, передбачених процесуальним законом.
3. Місцеві господарські суди розглядають справи, що виникають із господарських правовідносин, а також інші справи, віднесені законом до їх підсудності.
4. Місцеві адміністративні суди розглядають справи адміністративної юрисдикції (адміністративні справи).
5. Підсудність окремих категорій справ місцевим судам, а також порядок їх розгляду визначаються законом.

Стаття 23. Суддя місцевого суду

1. Суддя місцевого суду здійснює судочинство в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом.

Стаття 24. Голова місцевого суду

1. Голова місцевого суду:
 - 1) представляє суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами;
 - 2) визначає адміністративні повноваження заступника голови місцевого суду;
 - 3) контролює ефективність діяльності апарату суду, вносить керівникові територіального управління Державної судової адміністрації України подання про призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду та про звільнення їх з посад, а також про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;
 - 4) видає на підставі акта про призначення (обрання) суддею чи звільнення судді з посади відповідний наказ;
 - 5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України, а також через веб-портал судової влади про наявність вакантних посад суддів у суді у триденний строк з дня їх утворення;
 - 6) забезпечує виконання рішень зборів суддів місцевого суду;
 - 7) організовує ведення в суді судової статистики та інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;
 - 8) сприяє виконанню вимог щодо підвищення кваліфікації суддів місцевого суду;
 - 9) вносить на розгляд зборів суду пропозиції щодо кількості та персонального складу слідчих суддів;
 - 10) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова місцевого суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. У разі відсутності голови місцевого суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови суду за визначенням голови суду, за відсутності такого визначення - заступник голови суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови суду - суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Стаття 25. Заступник голови місцевого суду

1. Заступник голови місцевого суду здійснює адміністративні повноваження, визначені головою суду.

Глава 3. Апеляційні суди

Стаття 26. Види і склад апеляційних судів

1. У системі судів загальної юрисдикції діють апеляційні суди як суди апеляційної інстанції з розгляду цивільних і кримінальних, господарських, адміністративних справ, справ про адміністративні правопорушення.

2. Апеляційними судами з розгляду цивільних і кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення є апеляційні суди, які утворюються відповідно до указу Президента України в апеляційних округах.

3. Апеляційними судами з розгляду господарських справ, апеляційними судами з розгляду адміністративних справ є відповідно апеляційні господарські суди та апеляційні адміністративні суди, які утворюються відповідно до указу Президента України в апеляційних округах.

4. Суддею апеляційного суду може бути суддя, який за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердив здатність здійснювати правосуддя в апеляційному суді, має досвід роботи суддею не менше п'яти років або має науковий ступінь, отриманий до призначення на посаду судді, та стаж наукової діяльності у галузі права або науково-педагогічної діяльності у галузі права у вищому навчальному закладі або вищих навчальних закладах, що здійснюють підготовку фахівців освітнього ступеня "магістр", до призначення на посаду судді не менше десяти років.

5. У складі апеляційного суду можуть утворюватися судові палати з розгляду окремих категорій справ. Судову палату очолює секретар судової палати, який обирається з числа суддів цього суду строком на два роки. Суддя не може бути секретарем судової палати у відповідному суді більш як два строки поспіль. Рішення про утворення судової палати, її склад, а також про обрання секретаря судової палати приймаються зборами суддів апеляційного суду за пропозицією голови суду. Секретар судової палати організовує роботу відповідної палати, контролює здійснення аналізу та узагальнення судової практики у справах, віднесених до компетенції палати, інформує збори суддів апеляційного суду про діяльність судової палати.

Стаття 27. Повноваження апеляційного суду

1. Апеляційний суд:

- 1) здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом;
- 2) у випадках, передбачених процесуальним законом, розглядає справи відповідної судової юрисдикції як суд першої інстанції;
- 3) аналізує судову статистику, вивчає та узагальнює судову практику, інформує про результати узагальнення судової практики відповідні місцеві суди, а також суди вищого рівня;
- 4) надає місцевим судам методичну допомогу в застосуванні законодавства;
- 5) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 28. Суддя апеляційного суду

1. Суддя апеляційного суду здійснює судочинство в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом.

Стаття 29. Голова апеляційного суду

1. Голова апеляційного суду:

- 1) представляє суд як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами;
- 2) визначає адміністративні повноваження заступників голови апеляційного суду;
- 3) контролює ефективність діяльності апарату суду, вносить Голові Державної судової адміністрації України подання про призначення на посади керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду та про звільнення їх з посад, а також про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;
- 4) видає на підставі акта про обрання на посаду судді чи звільнення судді з посади відповідний наказ;
- 5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України, а також через веб-портал судової влади про наявність вакантних посад суддів у апеляційному суді у триденний строк з дня їх утворення;
- 6) забезпечує виконання рішень зборів суддів апеляційного суду;
- 7) організовує ведення та аналіз судової статистики, організовує вивчення та узагальнення судової практики, інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;
- 8) сприяє виконанню вимог щодо підтримання кваліфікації суддів апеляційного суду та підвищення їхнього професійного рівня;
- 9) здійснює повноваження слідчого судді та призначає з числа суддів апеляційного суду суддів (суддю) для здійснення таких повноважень у випадках, передбачених процесуальним законом;

- 10) здійснює інші повноваження, визначені законом.
2. Голова апеляційного суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.
3. У разі відсутності голови апеляційного суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови суду за визначенням голови суду, за відсутності такого визначення - заступник голови суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови суду - суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Стаття 30. Заступник голови апеляційного суду

1. Заступник голови апеляційного суду здійснює адміністративні повноваження, визначені головою суду.

Глава 4. Вищі спеціалізовані суди

Стаття 31. Види і склад вищих спеціалізованих судів

1. У системі судів загальної юрисдикції діють вищі спеціалізовані суди як суди касаційної інстанції з розгляду цивільних і кримінальних, господарських, адміністративних справ.
2. Вищими спеціалізованими судами є: Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ, Вищий господарський суд України, Вищий адміністративний суд України.
3. Суддею вищого спеціалізованого суду може бути суддя, який за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердив здатність здійснювати правосуддя у вищому спеціалізованому суді, має досвід роботи суддею не менше десяти років або має науковий ступінь, отриманий до призначення на посаду судді, та стаж наукової діяльності у галузі права або науково-педагогічної діяльності у галузі права у вищому навчальному закладі або вищих навчальних закладах, що здійснюють підготовку фахівців освітнього ступеня "магістр", до призначення на посаду судді не менше десяти років.
4. У вищому спеціалізованому суді утворюються палати з розгляду окремих категорій справ. Судову палату очолює секретар судової палати, який обирається з числа суддів цього суду строком на два роки. Суддя не може бути секретарем судової палати у відповідному суді більш як два строки поспіль. Рішення про утворення судової палати, її склад, а також про обрання секретаря судової палати приймаються зборами суддів вищого спеціалізованого суду за пропозицією голови суду. Секретар судової палати організовує роботу відповідної палати, контролює здійснення аналізу та узагальнення судової практики у справах, віднесених до компетенції палати, інформує збори суддів вищого спеціалізованого суду про діяльність судової палати.
5. У вищому спеціалізованому суді діє пленум вищого спеціалізованого суду для вирішення питань, визначених цим Законом. Склад і порядок діяльності пленуму вищого спеціалізованого суду визначаються цим Законом.

Стаття 32. Повноваження вищого спеціалізованого суду

1. Вищий спеціалізований суд:

- 1) здійснює правосуддя у порядку, встановленому процесуальним законом;
- 2) у випадках, передбачених процесуальним законом, розглядає справи відповідної судової спеціалізації як суд першої або апеляційної інстанції;
- 3) аналізує судову статистику, вивчає та узагальнює судову практику;
- 4) надає методичну допомогу судам нижчого рівня з метою однакового застосування норм [Конституції](#) та законів України у судовій практиці на основі її узагальнення та аналізу судової статистики; дає спеціалізованим судам нижчого рівня рекомендаційні роз'яснення з питань застосування законодавства щодо вирішення справ відповідної судової спеціалізації;
- 5) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 33. Суддя вищого спеціалізованого суду

1. Суддя вищого спеціалізованого суду здійснює судочинство в порядку, встановленому процесуальним законом, а також інші повноваження, визначені законом.

Стаття 34. Голова вищого спеціалізованого суду

1. Голова вищого спеціалізованого суду:
 - 1) представляє суд та відповідні спеціалізовані суди як орган державної влади у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, а також із судовими органами інших держав та міжнародними організаціями;
 - 2) визначає адміністративні повноваження заступників голови вищого спеціалізованого суду;
 - 3) контролює ефективність діяльності апарату суду, вносить Голові Державної судової адміністрації України подання про призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду та про звільнення їх з посад, а також про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;
 - 4) видає на підставі акта про обрання на посаду судді чи звільнення судді з посади відповідний наказ;
 - 5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України, а також через веб-портал судової влади про наявність вакантних посад суддів у вищому спеціалізованому суді у триденний строк з дня їх утворення;
 - 6) скликає пленум вищого спеціалізованого суду; вносить на розгляд пленуму подання про призначення на посаду секретаря пленуму; вносить на розгляд пленуму питання та головує на його засіданнях;
 - 7) інформує пленум вищого спеціалізованого суду про стан правосуддя у відповідній судовій спеціалізації та практику вирішення окремих категорій справ;

- 8) забезпечує виконання рішень зборів суддів вищого спеціалізованого суду;
- 9) організовує ведення та аналіз судової статистики, вивчення та узагальнення судової практики, інформаційно-аналітичне забезпечення суддів з метою підвищення якості судочинства;
- 10) сприяє виконанню вимог щодо підтримання кваліфікації суддів вищого спеціалізованого суду, підвищення їхнього професійного рівня;
- 11) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова вищого спеціалізованого суду з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. У разі відсутності голови вищого спеціалізованого суду його адміністративні повноваження здійснює один із заступників голови суду за визначенням голови суду, за відсутності такого визначення - заступник голови суду, який має більший стаж роботи на посаді судді, а в разі відсутності заступника голови суду - суддя цього суду, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Стаття 35. Заступник голови вищого спеціалізованого суду

1. Заступник голови вищого спеціалізованого суду здійснює адміністративні повноваження, визначені головою суду.

Стаття 36. Пленум вищого спеціалізованого суду

1. Пленум вищого спеціалізованого суду діє у складі всіх суддів вищого спеціалізованого суду для вирішення питань, віднесених до його повноважень цим Законом.

2. Пленум вищого спеціалізованого суду:

1) обирає за поданням голови вищого спеціалізованого суду з числа суддів вищого спеціалізованого суду та увільняє від обов'язків секретаря пленуму вищого спеціалізованого суду;

2) з метою забезпечення однакового застосування норм права при вирішенні окремих категорій справ відповідної судової спеціалізації узагальнює практику застосування матеріального і процесуального законів, систематизує та забезпечує оприлюднення правових позицій вищого спеціалізованого суду з посиланням на судові рішення, в яких вони були сформульовані;

3) заслуховує інформацію про стан правосуддя у відповідній судовій спеціалізації та практику вирішення окремих категорій справ; заслуховує інформацію голови та заступників голови вищого спеціалізованого суду про їх діяльність;

4) приймає рішення про звернення до Верховного Суду України про направлення конституційного подання щодо конституційності законів та інших правових актів Верховної Ради України, актів Президента України, актів Кабінету Міністрів України, правових актів Верховної Ради Автономної Республіки Крим та щодо офіційного тлумачення [Конституції](#) та законів України;

- 5) затверджує Регламент пленуму вищого спеціалізованого суду;
- 6) за результатами аналізу судової статистики та узагальнення судової практики дає роз'яснення рекомендаційного характеру з питань застосування спеціалізованими судами законодавства при вирішенні справ відповідної судової спеціалізації;
- 7) надає висновки щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням судової системи України;
- 8) затверджує положення про Науково-консультативну раду вищого спеціалізованого суду та визначає її персональний склад;
- 9) визначає персональний склад редакційної колегії друкованого органу вищого спеціалізованого суду;
- 10) розглядає та вирішує інші питання, віднесені законом до його повноважень.

3. Пленум вищого спеціалізованого суду скликається головою вищого спеціалізованого суду в разі потреби або на вимогу не менш як п'ятої частини від складу суддів вищого спеціалізованого суду, але не рідше двох разів на рік. Про день і час скликання пленуму його учасники повідомляються не пізніше як за п'ять робочих днів до дня засідання. У цей же строк надсилаються матеріали щодо питань, які виносяться на розгляд пленуму.

4. Засідання пленуму вищого спеціалізованого суду є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин від складу пленуму.

5. На засідання пленуму можуть бути запрошені судді судів відповідної спеціалізації, представники органів державної влади, наукових установ, громадських організацій, засобів масової інформації та інші особи.

6. Постанови пленуму приймаються відкритим або таємним голосуванням більшістю голосів членів пленуму, підписуються головуючим на засіданні пленуму та секретарем пленуму і публікуються в офіційному друкованому органі вищого спеціалізованого суду та на веб-сайті суду.

7. Секретар пленуму вищого спеціалізованого суду організує роботу секретаріату пленуму, підготовку засідань пленуму, забезпечує ведення протоколу та контролює виконання постанов, прийнятих пленумом вищого спеціалізованого суду.

Стаття 37. Науково-консультативна рада та офіційний друкований орган вищого спеціалізованого суду

1. Науково-консультативна рада утворюється при вищому спеціалізованому суді з числа фахівців у галузі права для розгляду проблемних питань застосування норм права, попереднього розгляду проектів постанов вищого спеціалізованого суду, підготовка яких потребує наукового забезпечення.

2. Порядок організації та діяльності Науково-консультативної ради визначається положенням, що затверджується пленумом вищого спеціалізованого суду.

3. Вищий спеціалізований суд має офіційний друкований орган, в якому публікуються матеріали судової практики вищого спеціалізованого суду та інших судів відповідної судової спеціалізації, матеріали з питань організації діяльності судів відповідної судової спеціалізації та інші матеріали.

Офіційний друкований орган може видаватися в електронному вигляді.

Глава 5. Верховний Суд України

Стаття 38. Верховний Суд України - найвищий судовий орган у системі судів загальної юрисдикції

1. Верховний Суд України є найвищим судовим органом у системі судів загальної юрисдикції України, який забезпечує єдність судової практики у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом.

2. Верховний Суд України:

- 1) здійснює правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом;
- 2) здійснює аналіз судової статистики, узагальнення судової практики;
- 3) надає висновки щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням судової системи України;
- 4) надає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, у яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; вносить за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я;
- 5) звертається до Конституційного Суду України щодо конституційності законів, інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення [Конституції](#) та законів України;
- 6) забезпечує однакове застосування норм права судами різних спеціалізацій у порядку та спосіб, визначені процесуальним законом;
- 7) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 39. Склад Верховного Суду України

1. До складу Верховного Суду України входять сорок вісім суддів, із числа яких обираються Голова Верховного Суду України та заступники Голови Верховного Суду України.

2. Суддею Верховного Суду України може бути суддя, який за результатами кваліфікаційного оцінювання підтвердив здатність здійснювати правосуддя у найвищому судовому органі у системі судів загальної юрисдикції України, має досвід роботи суддею не менше п'ятнадцяти років або має науковий ступінь, отриманий до призначення на посаду судді, та стаж наукової діяльності у галузі права або науково-педагогічної діяльності у галузі права у вищому навчальному закладі або вищих навчальних закладах,

що здійснюють підготовку фахівців освітнього ступеня "магістр", до призначення на посаду судді не менше п'ятнадцяти років.

3. У Верховному Суді України діють:

- 1) Судова палата в адміністративних справах;
- 2) Судова палата у господарських справах;
- 3) Судова палата у кримінальних справах;
- 4) Судова палата у цивільних справах.

До складу судової палати входять судді відповідної спеціалізації (адміністративної, господарської, кримінальної, цивільної).

4. У Верховному Суді України діє Пленум Верховного Суду України для вирішення питань, визначених [Конституцією України](#) та цим Законом. Склад і порядок діяльності Пленуму Верховного Суду України визначаються цим Законом.

Стаття 40. Суддя Верховного Суду України

1. Суддя Верховного Суду України:

- 1) здійснює судочинство в порядку, встановленому процесуальним законом;
- 2) бере участь у розгляді питань, що виносяться на засідання Пленуму Верховного Суду України;
- 3) аналізує судову практику, бере участь у її узагальненні;
- 4) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 41. Голова Верховного Суду України

1. Голова Верховного Суду України:

- 1) представляє суд як орган державної влади та систему судів загальної юрисдикції у зносинах з іншими органами державної влади, органами місцевого самоврядування, фізичними та юридичними особами, а також із судовими органами інших держав та міжнародними організаціями;
- 2) визначає адміністративні повноваження заступників Голови Верховного Суду України;
- 3) скликає Пленум Верховного Суду України; вносить на розгляд Пленуму подання щодо призначення на посаду секретаря Пленуму та секретарів палат; вносить на розгляд Пленуму питання та головує на його засіданнях;
- 4) видає на підставі акта про обрання на посаду судді Верховного Суду України або звільнення судді з посади відповідний наказ;

5) повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України, а також через веб-портал судової влади про наявність вакантних посад суддів у Верховному Суді України у триденний строк з дня їх утворення;

6) контролює ефективність діяльності апарату суду, вносить Голові Державної судової адміністрації України подання про призначення на посаду керівника апарату суду, заступника керівника апарату суду та про звільнення їх з посад, а також про застосування до керівника апарату суду, його заступника заохочення або накладення дисциплінарного стягнення відповідно до законодавства;

7) інформує Пленум Верховного Суду України про діяльність Верховного Суду України;

8) здійснює інші повноваження, визначені законом.

2. Голова Верховного Суду України з питань, що належать до його адміністративних повноважень, видає накази і розпорядження.

3. Голова Верховного Суду України за посадою входить до складу Вищої ради юстиції.

4. У разі відсутності Голови Верховного Суду України його адміністративні повноваження здійснює один із заступників Голови Верховного Суду України за його визначенням. У разі відсутності заступників адміністративні повноваження Голови Верховного Суду України здійснює суддя, який має більший стаж роботи на посаді судді Верховного Суду України.

Стаття 42. Порядок обрання Голови Верховного Суду України

1. Голова Верховного Суду України обирається на посаду строком на п'ять років та звільняється з посади Пленумом Верховного Суду України більшістю голосів від загального складу Пленуму шляхом таємного голосування.

Суддя Верховного Суду України не може бути обраний Головою Верховного Суду України більше ніж на один строк.

2. Пленум Верховного Суду України з питання обрання Голови Верховного Суду України скликається не пізніше одного місяця з дня припинення повноважень попереднього Голови Верховного Суду України.

3. Процедура обрання на посаду Голови Верховного Суду України та звільнення його з посади встановлюється Регламентом Пленуму Верховного Суду України, що затверджується Пленумом. Зміна регламентної процедури менше ніж за шість місяців до закінчення строку повноважень Голови Верховного Суду України не допускається.

Стаття 43. Порядок дострокового звільнення з посади Голови Верховного Суду України

1. Голова Верховного Суду України може бути достроково звільнений з посади з підстав, установлених законом. Повноваження Голови Верховного Суду України також припиняються достроково внаслідок висловлення йому недовіри Пленумом Верховного Суду України.

2. Порядок дострокового припинення повноважень Голови Верховного Суду України внаслідок висловлення йому недовіри Пленумом Верховного Суду України визначається виключно цією статтею. Регламент Пленуму Верховного Суду України щодо цього порядку не застосовується.
3. Питання про висловлення недовіри Голові Верховного Суду України розглядається Пленумом Верховного Суду України за поданням не менш як п'ятої частини суддів від складу Пленуму Верховного Суду України, скріпленим їх підписами. Подання має бути вмотивованим.
4. Для проведення Пленуму Верховного Суду України з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду України судді, визначені в частині третій цієї статті, створюють організаційний комітет та призначають його голову і заступника, про що складається протокол.
5. Організаційний комітет забезпечує підготовку і проведення Пленуму Верховного Суду України з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду України у двадцятиденний термін з дня його створення. Учасники засідання Пленуму Верховного Суду України повідомляються організаційним комітетом про день і час скликання Пленуму Верховного Суду України та питання, що виносяться на його розгляд, з надсиланням відповідних матеріалів у порядку, встановленому цим Законом. Внесення до порядку денного Пленуму Верховного Суду України інших питань, крім висловлення недовіри Голові Верховного Суду України, забороняється.
6. Засідання Пленуму Верховного Суду України з питання висловлення недовіри Голові Верховного Суду України є повноважним за умови присутності на ньому більше половини суддів від складу Пленуму Верховного Суду України. На засіданні Пленуму Верховного Суду України головує голова організаційного комітету, а в разі його відсутності - заступник голови організаційного комітету.
7. Головуючий виносить на затвердження Пленуму Верховного Суду України пропозиції щодо секретаря засідання Пленуму Верховного Суду України, персонального складу лічильної комісії, а також форми бюлетеня та протоколу голосування, які затверджуються відкритим голосуванням.
8. Питання про висловлення недовіри Голові Верховного Суду України розглядається за участю Голови Верховного Суду України або без його участі. Голова Верховного Суду України по суті порушених питань може також надати письмові пояснення, які висвітлюються ним або уповноваженою ним особою на засіданні Пленуму Верховного Суду України.
9. Організаційний комітет визначає порядок проведення засідання і процедуру голосування з урахуванням вимог цього Закону і здійснює контроль за їх дотриманням.
10. Рішення про висловлення недовіри Голові Верховного Суду України приймається шляхом таємного голосування більшістю голосів від складу Пленуму Верховного Суду України.
11. Рішення про висловлення недовіри Голові Верховного Суду України оформлюється Постановою Пленуму Верховного Суду України, яка підписується головуючим та секретарем засідання, обраним Пленумом Верховного Суду України за пропозицією головуючого.

12. Висловлення недовіри Голові Верховного Суду України не позбавляє його повноважень судді Верховного Суду України. У разі дострокового припинення повноважень Голови Верховного Суду України обрання Голови Верховного Суду України здійснюється в порядку, встановленому цим Законом.

13. Питання про недовіру Голові Верховного Суду України не може повторно ініціюватися протягом року з дня його розгляду на засіданні Пленуму Верховного Суду України.

14. Порядок звільнення з посади Голови Верховного Суду України з підстав, не пов'язаних із висловленням йому недовіри Пленумом Верховного Суду України, визначається законом та Регламентом Пленуму Верховного Суду України.

Стаття 44. Заступник Голови Верховного Суду України

1. Заступник Голови Верховного Суду України обирається на посаду строком на п'ять років та звільняється з посади Пленумом Верховного Суду України за пропозицією суддів Верховного Суду України. Рішення про його обрання на посаду та про звільнення з посади приймається більшістю голосів від загального складу Пленуму Верховного Суду України шляхом таємного голосування.

2. Заступник Голови Верховного Суду України може бути достроково звільнений з посади у порядку, встановленому Регламентом Пленуму Верховного Суду України.

3. Заступник Голови Верховного Суду України здійснює адміністративні повноваження, визначені законом, а також Головою Верховного Суду України, та інформує Пленум Верховного Суду України про свою діяльність.

Стаття 45. Судові палати Верховного Суду України

1. Судові палати Верховного Суду України:

- 1) здійснюють правосуддя в порядку, встановленому процесуальним законом;
- 2) аналізують судову статистику та вивчають судову практику, здійснюють узагальнення судової практики;
- 3) здійснюють інші повноваження, передбачені законом.

2. Персональний склад судових палат визначається Пленумом Верховного Суду України за пропозицією суддів Верховного Суду України.

3. Судову палату Верховного Суду України очолює секретар судової палати, який:

- 1) організовує роботу відповідної судової палати та головує на її засіданнях;
- 2) організовує аналіз судової статистики, вивчення і узагальнення судової практики;
- 3) інформує Пленум Верховного Суду України про діяльність судової палати;
- 4) здійснює інші передбачені законом повноваження.

4. Секретар судової палати Верховного Суду України обирається на посаду строком на п'ять років за поданням Голови Верховного Суду України та звільняється з посади Пленумом Верховного Суду України більшістю голосів від загального складу Пленуму шляхом таємного голосування.

Суддя Верховного Суду України не може бути обраний секретарем судової палати Верховного Суду України більше ніж на один строк.

5. У разі відсутності секретаря судової палати його обов'язки виконує суддя палати, який має найбільший стаж роботи на посаді судді Верховного Суду України.

Стаття 46. Пленум Верховного Суду України

1. Пленум Верховного Суду України є колегіальним органом, до складу якого входять усі судді Верховного Суду України.

2. Пленум Верховного Суду України:

1) обирає на посади та звільняє з посад Голову Верховного Суду України, заступників Голови Верховного Суду України у порядку, встановленому цим Законом;

2) обирає з числа суддів Верховного Суду України за поданням Голови Верховного Суду України та увільняє від виконання обов'язків секретаря Пленуму Верховного Суду України та секретарів судових палат;

3) заслуховує інформацію Голови Верховного Суду України про його діяльність;

4) надає висновки щодо проектів законодавчих актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням судової системи України;

5) приймає рішення про звернення до Конституційного Суду України з питань конституційності законів та інших правових актів, а також щодо офіційного тлумачення [Конституції](#) та законів України;

6) надає висновок про наявність чи відсутність у діяннях, в яких звинувачується Президент України, ознак державної зради або іншого злочину; вносить за зверненням Верховної Ради України письмове подання про неможливість виконання Президентом України своїх повноважень за станом здоров'я;

7) затверджує [Регламент](#) Пленуму Верховного Суду України;

8) затверджує Положення про Науково-консультативну раду при Верховному Суді України та її склад;

9) затверджує склад редакційної колегії офіційного друкованого органу Верховного Суду України;

10) розглядає та вирішує інші питання, віднесені законом до його повноважень.

3. Засідання Пленуму Верховного Суду України є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин від складу Пленуму, крім випадків, установлених цим Законом.

4. На засідання Пленуму можуть бути запрошені представники органів державної влади, наукових установ, громадських організацій, засобів масової інформації та інші особи.

5. Пленум Верховного Суду України скликається Головою Верховного Суду України в разі потреби або на вимогу не менш як четвертої частини від складу суддів Верховного Суду України, але не рідше одного разу на три місяці. У разі відсутності Голови Верховного Суду України Пленум скликається одним із заступників Голови Верховного Суду України. Про день і час скликання Пленуму та питання, що виносяться на його розгляд, учасники засідання Пленуму повідомляються не пізніше як за п'ять робочих днів до засідання. У цей же строк надсилаються матеріали щодо питань, які виносяться на розгляд Пленуму.

6. Засідання Пленуму веде Голова Верховного Суду України. У разі відсутності Голови Верховного Суду України засідання Пленуму веде заступник Голови Верховного Суду України.

7. Порядок роботи Пленуму Верховного Суду України встановлюється цим Законом та прийнятим відповідно до нього Регламентом Пленуму Верховного Суду України.

8. Пленум Верховного Суду України приймає з розглянутих питань постанови. Постанови Пленуму Верховного Суду України підписуються головуючим на засіданні Пленуму та секретарем Пленуму і публікуються в офіційному друкованому органі та розміщуються на веб-сайті Верховного Суду України.

9. Секретар Пленуму Верховного Суду України організовує роботу секретаріату Пленуму, підготовку засідань Пленуму, забезпечує ведення протоколу та контролює виконання постанов, прийнятих Пленумом Верховного Суду України.

10. Особливості проведення Пленуму Верховного Суду України з розгляду окремих питань, у тому числі щодо процедури скликання, повноважності засідання, порядку роботи, процедури голосування, порядку прийняття рішень та підписання постанов, прийнятих Пленумом Верховного Суду України, встановлюються законом.

Стаття 47. Науково-консультативна рада та офіційний друкований орган Верховного Суду України

1. Науково-консультативна рада утворюється при Верховному Суді України з числа висококваліфікованих фахівців у галузі права для підготовки наукових висновків з питань діяльності Верховного Суду України, підготовка яких потребує наукового забезпечення.

2. Порядок організації та діяльності Науково-консультативної ради визначається положенням, що затверджується Пленумом Верховного Суду України.

3. Верховний Суд України має офіційний друкований орган, в якому публікуються матеріали судової практики Верховного Суду України та інших судів загальної юрисдикції, матеріали з питань організації діяльності судів загальної юрисдикції та інші матеріали. Офіційний друкований орган може видаватися в електронному вигляді.

Розділ III ПРОФЕСІЙНІ СУДДІ, НАРОДНІ ЗАСІДАТЕЛІ ТА ПРИСЯЖНІ

Глава 1. Загальні положення статусу судді

Стаття 48. Незалежність судді

1. Суддя у своїй діяльності щодо здійснення правосуддя є незалежним від будь-якого незаконного впливу, тиску або втручання. Суддя здійснює правосуддя на основі Конституції і законів України, керуючись при цьому принципом верховенства права. Втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя забороняється і тягне за собою відповідальність, установлену законом.

2. Суддя не зобов'язаний давати жодних пояснень щодо суті справ, які перебувають у його провадженні, крім випадків, установлених законом.

3. Суддя зобов'язаний звернутися з повідомленням про втручання в його діяльність як судді щодо здійснення правосуддя до органів суддівського самоврядування та правоохоронних органів.

4. Незалежність судді забезпечується:

1) особливим порядком його призначення, обрання, притягнення до відповідальності та звільнення;

2) недоторканністю та імунітетом судді;

3) незмінюваністю судді;

4) порядком здійснення правосуддя, визначеним процесуальним законом, таємницею ухвалення судового рішення;

5) заборонаю втручання у здійснення правосуддя;

6) відповідальністю за неповагу до суду чи судді;

7) окремим порядком фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів, установленим законом;

8) належним матеріальним та соціальним забезпеченням судді;

9) функціонуванням органів суддівського самоврядування;

10) визначеними законом засобами забезпечення особистої безпеки судді, членів його сім'ї, майна, а також іншими засобами їх правового захисту;

11) правом судді на відставку.

5. Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, а також фізичні і юридичні особи та їх об'єднання зобов'язані поважати незалежність судді і не посягати на неї.

6. При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу визначених [Конституцією України](#) гарантій незалежності судді.

Стаття 49. Недоторканність судді

1. Суддя є недоторканим. Затримання судді або обрання стосовно нього запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою чи домашнього арешту до ухвалення обвинувального вироку судом не може бути здійснено без згоди Верховної Ради України.

2. Суддя, затриманий за підозрою у вчиненні діяння, за яке встановлена кримінальна чи адміністративна відповідальність, повинен бути негайно звільнений після з'ясування його особи. Суддя не може бути підданий приводу чи примусово доставлений до будь-якого органу чи установи, крім суду.

3. Судді може бути повідомлено про підозру у вчиненні кримінального правопорушення лише Генеральним прокурором України або його заступником.

4. Суддя може бути відсторонений від посади у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора України виключно в порядку, встановленому цим Законом. Таке відсторонення здійснюється Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на строк не більше двох місяців.

Продовження строку відсторонення судді від посади у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності здійснюється в тому ж порядку на строк не більше одного місяця. Клопотання про продовження строку такого відсторонення судді від посади подається не пізніше п'ятнадцяти днів до закінчення строку, на який суддю було відсторонено. Вимоги до клопотання про відсторонення судді від посади у зв'язку з притягненням до кримінальної відповідальності встановлюються процесуальним законом.

Суддя на час відсторонення від посади позбавляється права на отримання доплат до посадового окладу судді.

5. Проведення стосовно судді оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, що можуть проводитися лише з дозволу суду, здійснюється на підставі судового рішення, ухваленого за клопотанням Генерального прокурора України або його заступників, керівника регіональної прокуратури або його заступників.

6. Кримінальне провадження щодо обвинувачення судді у вчиненні кримінального правопорушення, а також прийняття рішення про проведення стосовно судді оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій, застосування запобіжних заходів не може здійснюватися тим судом, в якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді. У разі якщо згідно із загальними правилами підсудності кримінальне провадження стосовно судді має здійснюватися або рішення про проведення стосовно судді оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій або застосування запобіжних заходів має прийматися тим судом, в якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді, кримінальне провадження або прийняття рішення про проведення оперативно-розшукових заходів чи слідчих дій здійснюється судом, найбільш територіально наближеним до суду, в якому обвинувачений обіймає чи обіймав посаду судді, іншої адміністративно-територіальної одиниці (Автономної Республіки Крим, області, міста Києва чи Севастополя).

7. За шкоду, завдану судом, відповідає держава на підставах та в порядку, встановлених законом.

Стаття 50. Відповідальність за неповагу до суду чи судді

1. Прояв неповаги до суду чи судді з боку осіб, які є учасниками процесу або присутні в судовому засіданні, тягне за собою відповідальність, установлену законом.

Стаття 51. Посвідчення судді

1. Судді, голови судів та їх заступники, судді у відставці, народні засідателі та присяжні мають посвідчення, зразки яких затверджуються Радою суддів України.

2. Посвідчення судді, призначеного на посаду вперше, голови суду, заступника голови суду підписує Президент України. Посвідчення судді, обраного на посаду безстроково, судді у відставці підписує Голова Верховної Ради України.

3. Посвідчення Голови Верховного Суду України та заступника Голови Верховного Суду України підписує секретар Пленуму Верховного Суду України.

4. Посвідчення народного засідателя, присяжного підписує голова суду, в якому народний засідатель, присяжний здійснює правосуддя.

5. Вручення посвідчення здійснює особа, яка його підписала, або за її дорученням інша особа.

Глава 2. Суддя

Стаття 52. Статус судді

1. Суддею є громадянин України, який відповідно до [Конституції України](#) та цього Закону призначений чи обраний суддею, займає штатну суддівську посаду в одному з судів України і здійснює правосуддя на професійній основі.

2. Судді в Україні мають єдиний статус незалежно від місця суду в системі судів загальної юрисдикції чи адміністративної посади, яку суддя обіймає в суді.

Стаття 53. Незмінюваність судді

1. Судді, який обіймає посаду безстроково, гарантується перебування на посаді судді до досягнення ним шістдесяти п'яти років, крім випадків звільнення судді з посади або відставки судді відповідно до цього Закону.

2. Суддю не може бути переведено до іншого суду без його згоди, крім переведення:

1) у разі реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду;

2) в порядку дисциплінарного стягнення.

Стаття 54. Вимоги щодо несумісності

1. Перебування на посаді судді несумісне із зайняттям посади в будь-якому іншому органі державної влади, органі місцевого самоврядування та з представницьким мандатом. Перебування на посаді судді також несумісне із наявністю заборони такій особі обіймати

посади, щодо яких здійснюється очищення влади в порядку, передбаченому [Законом України "Про очищення влади"](#).

2. Суддя не має права поєднувати свою діяльність із підприємницькою або адвокатською діяльністю, будь-якою іншою оплачуваною роботою (крім викладацької, наукової і творчої діяльності), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради підприємства або організації, що має на меті одержання прибутку.

3. Суддя не може належати до політичної партії чи професійної спілки, виявляти прихильність до них, брати участь у політичних акціях, мітингах, страйках. Перебуваючи на посаді, суддя не може бути кандидатом на виборні посади в органах державної влади (крім судової) та органах місцевого самоврядування, а також брати участь у передвиборчій агітації.

4. У разі призначення судді членом Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України він відряджається для роботи в цих органах на постійній основі. За членами цих органів - суддями зберігаються гарантії матеріального, соціального та побутового забезпечення, передбачені законодавством для суддів.

Суддю за його заявою може бути відряджено для роботи у Національній школі суддів України із збереженням розміру суддівської винагороди за основним місцем роботи та встановлених законом доплат.

5. Суддя повинен дотримуватися вимог щодо несумісності, визначених законодавством у сфері запобігання корупції. Не вважається сумісництвом відрядження на роботу до Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України.

Стаття 55. Права та обов'язки судді

1. Права судді, пов'язані зі здійсненням правосуддя, визначаються [Конституцією України](#), процесуальним та іншими законами.

2. Суддя має право брати участь у суддівському самоврядуванні.

Судді можуть утворювати громадські об'єднання та брати участь у них з метою захисту своїх прав та інтересів, підвищення професійного рівня.

Суддя може бути членом національних або міжнародних асоціацій та інших організацій, що мають на меті захист інтересів суддів, утвердження авторитету судової влади в суспільстві або розвиток юридичної професії та науки.

3. Суддя має право підвищувати свій професійний рівень та проходити з цією метою відповідну підготовку.

4. Суддя повинен додержуватися присяги.

5. Суддя зобов'язаний:

1) своєчасно, справедливо та безсторонньо розглядати і вирішувати судові справи відповідно до закону з дотриманням засад і правил судочинства;

- 2) дотримуватися правил суддівської етики;
 - 3) виявляти повагу до учасників процесу;
 - 4) не розголошувати відомості, які становлять таємницю, що охороняється законом, у тому числі таємницю нарадчої кімнати і закритого судового засідання;
 - 5) виконувати вимоги та дотримуватися обмежень, установлених законодавством у сфері запобігання корупції;
 - 6) подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
 - 7) систематично розвивати професійні навички (уміння), підтримувати свою кваліфікацію на належному рівні, необхідному для виконання повноважень в суді, де він обіймає посаду;
 - 8) звертатися з повідомленням про втручання в його діяльність як судді щодо здійснення правосуддя до органів суддівського самоврядування та правоохоронних органів упродовж п'яти днів після того, як йому стало відомо про таке втручання.
6. Суддя, призначений на посаду судді вперше, проходить щорічну підготовку у Національній школі суддів України. Суддя, який обіймає посаду судді безстроково, проходить підготовку у Національній школі суддів України не менше ніж раз на три роки.
7. Суддя до звільнення з посади не може бути нагороджений державними нагородами, а також будь-якими іншими нагородами, відзнаками, грамотами. Суддя може бути нагороджений державними нагородами лише за проявлену ним особисту мужність і героїзм в умовах, пов'язаних із ризиком для життя.

Стаття 56. Присяга судді

1. Особа, вперше призначена на посаду судді, набуває повноважень судді після складення присяги судді такого змісту:

"Я, (ім'я та прізвище), вступаючи на посаду судді, урочисто присягаю Українському народові об'єктивно, безсторонньо, неупереджено, незалежно, справедливо та кваліфіковано здійснювати правосуддя від імені України, керуючись принципом верховенства права, підкоряючись лише закону, чесно і сумлінно здійснювати повноваження та виконувати обов'язки судді, дотримуватися етичних принципів і правил поведінки судді, не вчиняти дій, що порочать звання судді або підривають авторитет правосуддя".

2. Суддя складає присягу під час урочистої церемонії у присутності Президента України. До участі в церемонії запрошуються Голова Верховного Суду України, Голова Ради суддів України, Голова Вищої ради юстиції та Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Текст присяги підписується суддею і зберігається в його суддівському досьє.

Стаття 57. Етика судді

1. Питання етики суддів визначаються Кодексом суддівської етики, що затверджується з'їздом суддів України.

2. З метою встановлення відповідності рівня життя судді наявному у нього та членів його сім'ї майну і одержаним ними доходам стосовно судді проводиться моніторинг способу життя відповідно до закону. Інформація, отримана за результатами моніторингу, включається до суддівського досьє.

Глава 3. Народні засідателі та присяжні

Стаття 58. Статус народного засідателя та присяжного

1. Народним засідателем є громадянин України, який у випадках, визначених процесуальним законом, та за його згодою вирішує справи у складі суду разом із професійним суддею, забезпечуючи згідно з [Конституцією України](#) безпосередню участь народу у здійсненні правосуддя.

Народні засідателі під час розгляду і вирішення справ користуються повноваженнями судді.

2. Присяжним є громадянин України, якого у випадках, визначених процесуальним законом, залучають до здійснення правосуддя, забезпечуючи згідно з [Конституцією України](#) безпосередню участь народу у здійсненні правосуддя.

3. Народні засідателі та присяжні виконують обов'язки, визначені пунктами 1 - 5 частини п'ятої статті 55 цього Закону.

Стаття 59. Список народних засідателів

1. До списку народних засідателів у кількості, зазначеній у поданні голови суду, включаються громадяни, які постійно проживають на території, на яку поширюється юрисдикція відповідного суду, відповідають вимогам статті 61 цього Закону і дали згоду бути народними засідателями.

2. Список народних засідателів формує за зверненням голови відповідного місцевого суду комісія, склад якої затверджує відповідна місцева рада.

Список народних засідателів затверджується рішенням відповідної місцевої ради (за місцем розташування суду).

Для міжрайонних судів склад комісії та список народних засідателів затверджується рішенням обласних рад.

Список народних засідателів переглядається у разі необхідності для заміни осіб, які вибули зі списку.

3. Після затвердження списку народних засідателів такий список передається до відповідного суду, в тому числі в електронній формі. Інформацію, що міститься у зазначеному списку, не може бути використано для цілей, що не пов'язані із добром народних засідателів.

Стаття 60. Список присяжних

1. Для затвердження списку присяжних територіальне управління Державної судової адміністрації України звертається з поданням до відповідної місцевої ради, що формує і затверджує у кількості, зазначеній у поданні, список громадян, які постійно проживають на території, на яку поширюється юрисдикція відповідного суду, відповідають вимогам статті 61 цього Закону і дали згоду бути присяжними.

2. У разі неприйняття місцевою радою протягом двох місяців з моменту отримання подання рішення про затвердження списку присяжних територіальне управління Державної судової адміністрації України звертається з поданням щодо затвердження списку присяжних до відповідної обласної ради.

3. Список присяжних затверджується на два роки і переглядається в разі необхідності для заміни осіб, які вибули зі списку, за поданням територіального управління Державної судової адміністрації України.

4. Після затвердження списку присяжних такий список передається до відповідного суду. Інформацію, що міститься у зазначеному списку, не може бути використано для цілей, що не пов'язані із добром присяжних.

Стаття 61. Вимоги до народного засідателя, присяжного

1. Народним засідателем, присяжним може бути громадянин України, який досяг тридцятирічного віку і постійно проживає на території, на яку поширюється юрисдикція відповідного суду.

2. Не підлягають включенню до списків народних засідателів та списків присяжних громадяни:

1) визнані судом обмежено дієздатними або недієздатними;

2) які мають хронічні психічні чи інші захворювання, що перешкоджають виконанню обов'язків народного засідателя, присяжного;

3) які мають незняту чи непогашену судимість;

4) народні депутати України, члени Кабінету Міністрів України, судді, прокурори, працівники правоохоронних органів, військовослужбовці, працівники апаратів судів, інші державні службовці, посадові особи місцевого самоврядування, адвокати, нотаріуси, члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради юстиції;

(пункт 4 частини другої статті 61 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 10.11.2015 р. N 766-VIII)

5) особи, на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;

6) громадяни, які досягли шістдесяти п'яти років;

7) особи, які не володіють державною мовою.

3. Особа, включена до списку народних засідателів або списку присяжних, зобов'язана повідомити суд про обставини, що унеможливають її участь у здійсненні правосуддя, у разі їх наявності.

4. Особа, включена до списку народних засідателів, не може залучатися до розгляду справи як присяжний.

Особа, включена до списку присяжних, не може залучатися до розгляду справи як народний засідатель.

Стаття 62. Підстави і порядок увільнення від виконання обов'язків народного засідателя та присяжного

1. За наявності обставин, зазначених у частині другій статті 61 цього Закону, голова суду повинен увільнити особу, яку було включено до списку народних засідателів або списку присяжних, від виконання обов'язків народного засідателя чи присяжного.

2. Голова суду також увільняє від виконання обов'язків народного засідателя чи присяжного:

1) особу, яка перебуває у відпустці у зв'язку з вагітністю та пологами, у відпустці по догляду за дитиною, а також особу, яка має дітей дошкільного чи молодшого шкільного віку або утримує дітей-інвалідів або членів сім'ї похилого віку;

2) керівника або заступника керівника органу місцевого самоврядування;

3) особу, яка через свої релігійні переконання вважає для себе неможливою участь у здійсненні правосуддя;

4) іншу особу, якщо голова суду визнає поважними причини, на які вона посилається.

3. Особу, зазначену в частині другій цієї статті, увільняють від виконання обов'язків народного засідателя або присяжного за її заявою, поданою до початку виконання цих обов'язків.

4. Увільнення від виконання обов'язків народного засідателя або присяжного внаслідок відводу (самовідводу) в конкретній справі здійснюється в порядку, встановленому процесуальним законом.

Стаття 63. Залучення народних засідателів, присяжних до виконання обов'язків у суді

1. Суд залучає народних засідателів до здійснення правосуддя у порядку черговості на строк не більше одного місяця на рік, крім випадків, коли продовження цього строку зумовлено необхідністю закінчити розгляд справи, розпочатий за їхньої участі.

Добір громадян для запрошення до участі у здійсненні правосуддя як народних засідателів або присяжних здійснюється за допомогою автоматизованої системи.

2. Письмове запрошення для участі у здійсненні правосуддя суд надсилає народному засідателю або присяжному не пізніше ніж за сім днів до початку судового засідання. Запрошення містить інформацію про права та обов'язки народного засідателя чи

присяжного, вимоги до них, а також підстави для увільнення від виконання обов'язків. Одночасно із запрошенням надсилається письмове повідомлення для роботодавця про залучення особи як народного засідателя або присяжного.

3. Залучення присяжних до виконання обов'язків у суді та їх виклик здійснюються в порядку, визначеному процесуальним законом.

4. Роботодавець зобов'язаний увільнити народного засідателя, присяжного від роботи на час виконання ними обов'язків зі здійснення правосуддя. Відмова в увільненні від роботи вважається неповагою до суду.

5. Народний засідатель, присяжний зобов'язані вчасно з'явитися на запрошення суду для участі в судовому засіданні. Неприбуття в судове засідання без поважних причин вважається неповагою до суду.

Стаття 64. Гарантії прав народних засідателів і присяжних

1. Народним засідателям, присяжним за час виконання ними обов'язків у суді в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, виплачується винагорода. Їм відшкодовуються витрати на проїзд і наймання житла, а також виплачуються добові. Зазначені виплати здійснюються територіальними управліннями Державної судової адміністрації України за рахунок коштів Державного бюджету України.

2. За народними засідателями, присяжними на час виконання ними обов'язків у суді за місцем основної роботи зберігаються всі гарантії та пільги, передбачені законом. Час виконання народним засідателем чи присяжним обов'язків у суді зараховується до всіх видів трудового стажу. Звільнення народного засідателя, присяжного з роботи або переведення на іншу роботу без його згоди під час виконання ним обов'язків у суді не допускається.

3. На народних засідателів, присяжних поширюються гарантії незалежності і недоторканності суддів, установлені законом, на час виконання ними обов'язків із здійснення правосуддя. За обґрунтованим клопотанням народного засідателя, присяжного заходи безпеки щодо нього можуть уживатися і після закінчення виконання цих обов'язків.

Розділ IV ПОРЯДОК ЗАЙНЯТТЯ ПОСАДИ СУДДІ СУДУ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ

Глава 1. Загальні положення

Стаття 65. Вимоги до кандидатів на посаду судді

1. На посаду судді може бути рекомендований громадянин України, не молодший двадцяти п'яти років, який має вищу юридичну освіту і стаж роботи в галузі права не менш як три роки, проживає в Україні не менш як десять років та володіє державною мовою.

2. Не можуть бути рекомендовані на посаду судді громадяни:

- 1) визнані судом обмежено дієздатними або недієздатними;
- 2) які мають хронічні психічні чи інші захворювання, що перешкоджають виконанню функцій зі здійснення правосуддя;
- 3) які мають незняту чи непогашену судимість.

Не може претендувати на посаду судді особа, до якої згідно із законом застосовується заборона обіймати відповідну посаду.

Не може претендувати на посаду судді також особа, яку було раніше звільнено з посади судді за порушення присяги, порушення вимог щодо несумісності або у зв'язку із набранням законної сили обвинувальним вироком, крім випадків визнання в судовому порядку протиправним рішення про звільнення з цих підстав або скасування обвинувального вироку суду.

3. Для цілей цієї статті вважається:

- 1) вищою юридичною освітою - вища юридична освіта ступеня магістра (або прирівняна до неї вища освіта за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста), здобута в Україні, а також вища юридична освіта відповідного ступеня, здобута в іноземних державах та визнана в Україні в установленому законом порядку;
- 2) стажем роботи у галузі права - стаж роботи особи за спеціальністю після здобуття нею вищої юридичної освіти.

Глава 2. Призначення на посаду судді

Стаття 66. Порядок призначення на посаду судді вперше

1. Призначення на посаду судді вперше здійснюється виключно в порядку, визначеному цим Законом, та включає такі стадії:

- 1) прийняття Вищою кваліфікаційною комісією суддів України рішення про оголошення добору кандидатів на посаду судді з урахуванням прогнозованої кількості вакантних посад суддів;
- 2) розміщення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України на своєму офіційному веб-сайті оголошення про проведення добору кандидатів на посаду судді.

В оголошенні має бути зазначено кінцевий термін подання документів до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, що не може бути меншим ніж 30 днів з дати розміщення оголошення, а також прогнозована кількість вакантних посад суддів на наступний рік;

- 3) подання особами, які виявили намір стати суддею, до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідної заяви та документів, визначених статтею 67 цього Закону;
- 4) здійснення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України перевірки відповідності осіб, які звернулися із заявою для участі в доборі, установленим цим Законом вимогам до кандидата на посаду судді на основі поданих документів;

- 5) допуск Вищою кваліфікаційною комісією суддів України осіб, які за результатами перевірки на час звернення відповідають установленим цим Законом вимогам до кандидата на посаду судді, до участі у доборі та складенні відбіркового іспиту;
- 6) складення особою, допущеною до участі у доборі, відбіркового іспиту;
- 7) встановлення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України результатів відбіркового іспиту та їх оприлюднення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 8) проведення стосовно осіб, які успішно склали відбіркового іспит, спеціальної перевірки в порядку, визначеному законодавством про запобігання корупції, з урахуванням особливостей, визначених статтею 70 цього Закону;
- 9) проходження кандидатами, які успішно склали відбіркового іспит та пройшли спеціальну перевірку, спеціальної підготовки; отримання свідоцтва про проходження спеціальної підготовки;
- 10) складення кандидатами, які пройшли спеціальну підготовку, кваліфікаційного іспиту та встановлення його результатів;
- 11) зарахування Вищою кваліфікаційною комісією суддів України кандидатів на посаду судді за результатами кваліфікаційного іспиту до резерву на заміщення вакантних посад судді, визначення їх рейтингу, оприлюднення списку кандидатів на посаду судді, включених до резерву та рейтингового списку, на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 12) оголошення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України відповідно до кількості наявних вакантних посад судді у місцевих судах загальної юрисдикції конкурсу на заміщення таких посад;
- 13) проведення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України конкурсу на заміщення вакантної посади судді на основі рейтингу кандидатів, які взяли участь у такому конкурсі, та внесення рекомендації Вищій раді юстиції щодо призначення кандидата на посаду судді;
- 14) розгляд Вищою радою юстиції питання про дотримання визначеної цим Законом процедури на стадіях, передбачених пунктами 1 - 13 цієї частини, та внесення подання Президентіві України про призначення кандидата на посаду судді;
- 15) прийняття Президентом України рішення про призначення кандидата на посаду судді.

Стаття 67. Подання кандидатом на посаду судді документів до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Для участі у доборі кандидат на посаду судді подає:
 - 1) письмову заяву про участь у доборі кандидатів на посаду судді;
 - 2) копію паспорта громадянина України;
 - 3) анкету кандидата на посаду судді, що містить інформацію про нього;

- 4) копію диплома про вищу юридичну освіту (з додатками), здобуту в Україні, копії документів про вищу юридичну освіту, здобуту за кордоном, разом із копіями документів, що підтверджують їх визнання в Україні, а також копії документів про науковий ступінь, вчене звання (за наявності);
- 5) копію трудової книжки, послужного списку (за наявності);
- 6) довідку медичної установи про стан здоров'я кандидата з висновком щодо його придатності до роботи на посаді, пов'язаній із виконанням функцій держави;
- 7) письмову згоду на збирання, зберігання, обробку та використання інформації про кандидата з метою оцінки його готовності до роботи на посаді судді;
- 8) згоду на проведення щодо нього спеціальної перевірки відповідно до закону;
- 9) декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у порядку, встановленому законодавством про запобігання корупції;
- 10) копію військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);
- 11) заяву про проведення перевірки, передбаченої [Законом України "Про очищення влади"](#).

Форма і зміст заяви про участь у доборі кандидатів на посаду судді, анкети кандидата на посаду судді затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та розміщуються на її офіційному веб-сайті.

Вимагати від кандидата надання документів, не передбачених цією статтею, забороняється.

2. Приймання документів завершується в день, визначений в оголошенні як кінцевий термін їх подання. Заяви, що надійшли після зазначеного строку, не розглядаються.

3. До добору кандидатів на посаду судді допускаються особи, які подали всі необхідні документи, передбачені частиною першою цієї статті, та відповідають установленим цим Законом вимогам до кандидата на посаду судді.

Особи, які не подали всіх необхідних документів та/або подали документи, що не відповідають вимогам, до добору не допускаються. У разі недопуску особи до добору кандидатів на посаду судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає вмотивоване рішення.

Стаття 68. Порядок проведення добору кандидатів на посаду судді

1. Добір кандидатів на посаду судді полягає у проходженні особами, допущеними до добору, відбіркового іспиту, організації проведення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України щодо осіб спеціальної перевірки в порядку, встановленому законодавством у сфері запобігання корупції, з урахуванням особливостей, передбачених цією статтею, а також у проходженні спеціальної підготовки та складенні кваліфікаційного іспиту.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України зобов'язана забезпечити прозорість відбіркового та кваліфікаційного іспитів. На кожному з цих етапів та під час перевірки робіт можуть бути присутніми представники засобів масової інформації, громадських об'єднань, судді, адвокати, представники органів суддівського самоврядування, а також кожний кандидат на посаду судді, який брав участь у складенні відповідного іспиту.

Стаття 69. Відбірковий іспит

1. Відбірковий іспит проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України у формі анонімного тестування з метою перевірки рівня загальних теоретичних знань кандидата на посаду судді в галузі права, володіння ним державною мовою, особистих морально-психологічних якостей кандидата.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України на своєму офіційному веб-сайті повідомляє кандидатів на посаду судді, допущених до відбіркового іспиту, про дату, час і місце його проведення не пізніше як за десять днів до визначеної дати іспиту.

3. Невідкладно після закінчення відбіркового іспиту Вища кваліфікаційна комісія суддів України у присутності кандидатів на посаду судді забезпечує перевірку робіт і визначає з урахуванням прогнозованої кількості вакантних посад прохідний бал, що не може бути нижчим 75 відсотків максимально можливого балу відповідного відбіркового іспиту.

4. Результати відбіркового іспиту оприлюднюються на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не пізніше наступного дня після проведення іспиту.

5. За результатами відбіркового іспиту Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає попереднє рішення про допуск осіб, які успішно склали відбірковий іспит, до наступного етапу добору і оприлюднює це рішення на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

6. Порядок складення відбіркового іспиту та методика оцінювання результатів визначаються положенням, що затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Стаття 70. Проведення спеціальної перевірки щодо кандидата на посаду судді

1. Для проведення спеціальної перевірки Вища кваліфікаційна комісія суддів України не пізніше наступного дня після прийняття попереднього рішення про допуск осіб, які успішно склали відбірковий іспит, до наступного етапу добору надсилає до уповноважених органів запити про перевірку відповідних відомостей щодо вказаних осіб. Зазначені запити підписує голова або заступник голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

На підставі одержаної інформації Вища кваліфікаційна комісія суддів України готує довідку про результати проведення спеціальної перевірки.

2. Фізичні та юридичні особи мають право подавати до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України інформацію щодо кандидатів на посаду судді.

3. За результатами спеціальної перевірки Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає рішення про направлення осіб, які відповідають установленим до кандидата на

посаду судді вимогам, для проходження спеціальної підготовки в Національній школі суддів України.

У разі одержання інформації, що може свідчити про невідповідність кандидата на посаду судді установленим цим Законом вимогам, Вища кваліфікаційна комісія суддів України розглядає її на своєму засіданні із запрошенням такого кандидата. Кандидат на посаду судді має право ознайомитися з цією інформацією, надати відповідні пояснення, спростувати та заперечити її. За результатами розгляду інформації Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає вмотивоване рішення про припинення подальшої участі у доборі кандидата на посаду судді.

Стаття 71. Спеціальна підготовка кандидата на посаду судді

1. Спеціальна підготовка кандидата на посаду судді включає теоретичну та практичну підготовку судді в Національній школі суддів України.

2. Програму, навчальний план та порядок проходження спеціальної підготовки кандидатами на посаду судді затверджує Вища кваліфікаційна комісія суддів України за рекомендацією Національної школи суддів України.

3. Спеціальна підготовка проводиться протягом дванадцяти місяців за рахунок коштів Державного бюджету України. На період проходження кандидатом підготовки за ним зберігається основне місце роботи, виплачується стипендія в розмірі не менше половини посадового окладу судді місцевого суду загальної юрисдикції. Строк проходження спеціальної підготовки в Національній школі суддів України зараховується до стажу роботи в галузі права.

4. За результатами спеціальної підготовки кандидати отримують свідоцтво устанавленого Вищою кваліфікаційною комісією суддів України зразка. Проходженням кандидатом спеціальної підготовки вважається успішне виконання програми підготовки.

5. Національна школа суддів України надсилає матеріали щодо кандидатів, які пройшли спеціальну підготовку, до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України для складення кваліфікаційного іспиту.

6. У разі порушення кандидатом на посаду судді порядку проходження спеціальної підготовки, що призвело до його відрахування, припинення кандидатом проходження такої підготовки за власною ініціативою, неуспішного виконання кандидатом на посаду судді програми спеціальної підготовки він повинен відшкодувати кошти, витрачені на його підготовку. Кандидат на посаду судді зобов'язаний відшкодувати кошти, витрачені на його спеціальну підготовку, також у разі, якщо він без поважних причин не з'явився для складення кваліфікаційного іспиту або протягом трьох років з дня зарахування до резерву не подав заяву про участь у конкурсі на зайняття вакантної посади судді чи за власним бажанням виключений із резерву.

Стаття 72. Кваліфікаційний іспит

1. Кваліфікаційний іспит є атестуванням особи, яка пройшла спеціальну підготовку і виявила намір бути рекомендованою для призначення на посаду судді.

2. Кваліфікаційний іспит полягає у виявленні належних теоретичних знань та рівня професійної підготовки кандидата на посаду судді, у тому числі отриманого за

результатами спеціальної підготовки, а також ступеня його здатності здійснювати правосуддя.

3. Кваліфікаційний іспит проводиться шляхом складення кандидатом на посаду судді письмового анонімного тестування та виконання анонімно письмового практичного завдання з метою виявлення рівня знань, практичних навичок та умінь у застосуванні закону та веденні судового засідання.

4. Кваліфікаційний іспит проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України у спеціально обладнаному для цього приміщенні. Перебіг кваліфікаційного іспиту фіксується за допомогою технічних засобів відео- та звукозапису. На кожному його етапі та під час оцінювання результатів можуть бути присутніми представники засобів масової інформації, професійних організацій правників, а також правозахисних організацій.

5. Порядок складення кваліфікаційного іспиту, методика оцінювання кандидатів визначаються положенням, що затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

6. Результати кваліфікаційного іспиту дійсні протягом трьох років з дня складення іспиту.

7. Якщо особа набрала менше 75 відсотків максимально можливого балу кваліфікаційного іспиту, вона вважається такою, що не склала кваліфікаційний іспит. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит, може бути допущена до складення такого іспиту повторно не раніше ніж через рік. Особа, яка не склала кваліфікаційний іспит повторно, може бути допущена до наступного іспиту не раніше як через два роки.

8. Вища кваліфікаційна комісія суддів України визначає рейтинг кандидатів на посаду судді відповідно до кількості набраних кандидатами балів за результатами кваліфікаційного іспиту. У рейтингу також окремо відображаються бали із завдань, якими перевіряють здатність кандидата бути суддею за відповідними спеціалізаціями. Вища кваліфікаційна комісія суддів України зараховує до резерву на заміщення вакантних посад суддів тих кандидатів, які набрали не менше 75 відсотків максимально можливого балу кваліфікаційного іспиту.

9. Інформація про результати кваліфікаційного іспиту і місце кандидата на посаду судді за рейтингом є загальнодоступною та оприлюднюється на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

10. Порушення процедури проведення кваліфікаційного іспиту щодо кандидата на посаду судді може бути оскаржено в порядку, визначеному [Кодексом адміністративного судочинства України](#).

Стаття 73. Проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді

1. Для проведення конкурсу на зайняття вакантної посади судді Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає рішення про його оголошення, розміщує відповідну інформацію на своєму офіційному веб-сайті та публікує її у визначених нею друкованих засобах масової інформації не пізніше як за місяць до дня проведення конкурсу. Загальний порядок подання заяви для участі в конкурсі та умови його проведення визначаються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України. Інформація про подання заяви для участі у конкурсі кожним кандидатом на заміщення конкретної вакантної посади судді оприлюднюється на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

2. В оголошенні про конкурс зазначаються найменування судів, де є вакантні посади суддів, кількість таких посад, умови проведення конкурсу, дата, час і місце його проведення.

3. Кандидати на посаду судді, які виявили бажання взяти участь у конкурсі на заміщення вакантних посад, у встановлений строк подають до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України письмові заяви.

4. Вища кваліфікаційна комісія суддів України проводить конкурс на зайняття вакантних посад суддів на підставі рейтингу кандидатів за результатами кваліфікаційного іспиту, складеного в межах процедури добору суддів (для місцевих судів) або кваліфікаційного оцінювання (для інших судів).

Конкурс полягає у доборі для зайняття вакантної посади судді кандидатом, який серед інших учасників конкурсу має вищу позицію за рейтингом. У разі однакової позиції за рейтингом перевагу має кандидат, який набрав більшу кількість балів із виконаного під час відповідного іспиту практичного завдання, яким перевірена його здатність бути суддею за відповідною спеціалізацією або суддею суду відповідної інстанції, а за однакової кількості балів - кандидат, який має більший стаж роботи в галузі права.

5. За результатами конкурсного добору Вища кваліфікаційна комісія суддів України надсилає до Вищої ради юстиції відповідно до кількості вакантних посад суддів рекомендації про призначення кандидатів судьями.

6. Відповідно до внесеної Вищою кваліфікаційною комісією суддів України рекомендації Вища рада юстиції на своєму засіданні розглядає питання про призначення кандидата на посаду судді та в разі прийняття позитивного рішення вносить подання Президентові України про призначення кандидата на посаду судді.

Вища рада юстиції може відмовити у внесенні Президентові України подання про призначення кандидата суддею виключно з підстав порушення визначеного законом порядку призначення на посаду судді.

У разі відмови у внесенні Президентові України подання про призначення кандидата суддею Вища рада юстиції приймає вмотивоване рішення, яке може бути оскаржено до Вищого адміністративного суду України у порядку, встановленому процесуальним законом.

Кандидат на посаду судді, якому Вищою радою юстиції відмовлено у внесенні подання про призначення його суддею вперше, без нового проходження процедури добору не може бути повторно зарахований до резерву.

Стаття 74. Призначення на посаду судді

1. Призначення на посаду судді здійснюється Президентом України на підставі та в межах подання Вищої ради юстиції, без перевірки додержання встановлених цим Законом вимог до кандидатів на посаду судді та порядку проведення добору кандидатів на посаду судді.

Будь-які звернення щодо кандидата на посаду судді не перешкоджають його призначенню на посаду судді. Викладені в таких зверненнях факти можуть бути підставою для порушення Президентом України перед компетентними органами питання про проведення в установленому законом порядку перевірки цих фактів.

2. Президент України видає указ про призначення судді не пізніше тридцяти днів із дня отримання відповідного подання Вищої ради юстиції.

Стаття 75. Переведення судді до іншого суду у межах п'ятирічного строку

1. Суддя у межах п'ятирічного строку може бути переведений на посаду судді до іншого суду Президентом України в порядку, передбаченому цим Законом.

2. Переведення судді на посаду судді до іншого суду здійснюється за результатами конкурсу на заміщення вакантної посади судді, проведеного в порядку, визначеному статтею 73 цього Закону.

У разі участі в конкурсі на заміщення вакантної посади судді в іншому суді того самого рівня за бажанням судді можуть бути враховані результати його попереднього кваліфікаційного іспиту або іспиту в межах процедури кваліфікаційного оцінювання. Суддя може скласти відповідний іспит згідно з цим Законом повторно, але не раніше ніж через три роки після попереднього складення відповідного іспиту.

За однакових результатів у конкурсі перевага надається тому кандидату, який має більший стаж роботи на посаді судді.

3. Переведення судді на посаду судді до іншого суду того самого рівня може здійснюватися без конкурсу тільки у випадках реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду, в якому такий суддя обіймає посаду судді.

Переведення на посаду судді нижчого рівня може здійснюватися у разі, якщо за результатами кваліфікаційного оцінювання не підтверджена здатність судді здійснювати правосуддя в суді відповідного рівня.

Переведення судді у межах п'ятирічного строку до іншого суду в порядку дисциплінарної відповідальності здійснюється Президентом України на підставі подання або пропозиції органу, який прийняв рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Глава 3. Розгляд питання про обрання на посаду судді безстроково

Стаття 76. Порядок обрання на посаду судді безстроково

1. Суддя, строк повноважень якого закінчується, за його заявою має бути рекомендований Вищою кваліфікаційною комісією суддів України для обрання його Верховною Радою України на посаду судді безстроково, якщо відсутні визначені законом обставини, що перешкоджають цьому.

2. Обрання на посаду судді безстроково здійснюється в такому порядку:

1) кандидат звертається з письмовою заявою до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про рекомендування його для обрання на посаду судді безстроково;

2) Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє про підготовку матеріалів щодо кандидата на посаду судді безстроково на офіційному веб-сайті та в офіційних засобах масової інформації;

3) Вища кваліфікаційна комісія суддів України перевіряє відомості про кандидата, досліджує його суддівське досьє, враховує показники розгляду кандидатом за час його роботи на посаді судді та у випадках, передбачених цим Законом, - результати його кваліфікаційного оцінювання;

4) Вища кваліфікаційна комісія суддів України приймає вмотивоване рішення про рекомендування чи відмову в рекомендуванні для обрання на посаду судді безстроково і в разі рекомендування направляє відповідне подання до Верховної Ради України;

5) Верховна Рада України приймає рішення про обрання кандидата на посаду судді безстроково.

Стаття 77. Звернення кандидата на посаду судді безстроково до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Кандидат на посаду судді безстроково не пізніше як за шість місяців до закінчення строку перебування на посаді судді звертається до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України із заявою про рекомендування його для обрання на посаду судді безстроково.

2. Із заявою до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про рекомендування для обрання на посаду судді безстроково може звернутися також кандидат, якого звільнено з посади судді у зв'язку із закінченням строку, на який його було призначено, та який раніше не звертався до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України із заявою про обрання його на посаду судді безстроково, кандидат, звільнений з посади судді за його заявою про відставку, або кандидат, який раніше вже був обраний суддею безстроково і звільнений з посади за власним бажанням, протягом трьох років з дня звільнення. Такі кандидати можуть бути рекомендовані Вищою кваліфікаційною комісією суддів України для обрання на посаду судді безстроково після проходження відповідного кваліфікаційного оцінювання.

Суддя Конституційного Суду України у відставці може бути рекомендований Вищою кваліфікаційною комісією суддів України для обрання на посаду судді Верховного Суду України безстроково без складення іспитів на підставі співбесіди та вивчення суддівського досьє.

3. Кандидат, час звільнення якого з посади судді перевищує зазначений у частині другій цієї статті строк, може бути рекомендований Вищою кваліфікаційною комісією суддів України для обрання на посаду судді безстроково після складення кваліфікаційного іспиту відповідно до вимог цього Закону.

4. Для участі у доборі кандидат на обрання суддею безстроково подає:

1) письмову заяву про рекомендування кандидата для обрання на посаду судді безстроково;

2) копію паспорта громадянина України;

3) анкету кандидата на посаду судді безстроково, що містить інформацію про нього;

4) копію диплома про вищу юридичну освіту (з додатками), здобуту в Україні, копії документів про вищу юридичну освіту, здобуту за кордоном, разом із копіями документів,

що підтверджують їх визнання в Україні, а також копії документів про науковий ступінь, вчене звання (за наявності);

5) копію рішення про результати кваліфікаційного оцінювання;

6) виписку з трудової книжки про стаж роботи на посаді судді;

7) довідку медичної установи про стан здоров'я кандидата з висновком щодо його придатності до роботи на посаді, пов'язаній із виконанням функцій держави;

8) декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у порядку, встановленому законодавством у сфері запобігання корупції;

9) письмову згоду на збирання, зберігання, обробку та використання інформації про нього з метою оцінки його готовності до роботи на посаді судді безстроково;

10) заяву про проведення перевірки, передбаченої [Законом України "Про очищення влади"](#).

Форма і зміст заяви про рекомендування кандидата для обрання на посаду судді безстроково, анкети кандидата на посаду судді безстроково затверджуються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України та розміщуються на її офіційному веб-сайті.

5. Вимагати від кандидата надання документів, не передбачених цією статтею, забороняється.

Стаття 78. Порядок розгляду Вищою кваліфікаційною комісією суддів України питання про обрання кандидата на посаду судді безстроково

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє про підготовку матеріалів щодо кандидата на посаду судді безстроково на офіційному веб-сайті судової влади не пізніше наступного робочого дня після отримання заяви кандидата.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України розглядає питання, пов'язані з обранням кандидата на посаду судді безстроково, не пізніше ніж за два місяці до закінчення строку перебування його на посаді судді.

3. Вища кваліфікаційна комісія суддів України здійснює перевірку дотримання кандидатом на посаду судді безстроково вимог [статті 127 Конституції України](#), статей 54, 65 цього Закону.

4. Кандидат, стосовно якого розглядається питання про обрання на посаду судді безстроково, має право ознайомитися з інформацією щодо його діяльності, запитами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та відповідями на них.

Стаття 79. Прийняття рішення про рекомендування чи відмову у рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково

1. Рішення про рекомендування чи відмову у рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково приймається на відкритому засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у присутності кандидата в порядку, встановленому Регламентом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, та оголошується відразу після прийняття.

На такому засіданні Вищої кваліфікаційної комісії суддів України можуть бути присутні будь-які зацікавлені особи, а також представники засобів масової інформації.

2. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про відмову у рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково у разі недотримання Вищою кваліфікаційною комісією суддів України порядку обрання на посаду судді безстроково може бути оскаржено до суду в порядку, передбаченому законом.

3. На підставі прийнятого Вищою кваліфікаційною комісією суддів України рішення про відмову у рекомендуванні кандидата для обрання на посаду судді безстроково, що не оскаржено або залишено судом в силі, Вища рада юстиції вносить Президентові України подання про звільнення цього кандидата з посади судді.

Стаття 80. Подання про обрання кандидата на посаду судді безстроково

1. Подання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та прийняте нею рішення про рекомендування кандидата для обрання на посаду судді безстроково вносяться до Верховної Ради України не пізніше як за місяць до закінчення строку перебування такого кандидата на посаді судді.

2. У поданні зазначаються прізвище, ім'я, по батькові кандидата та найменування суду, до якого пропонується обрати кандидата.

Стаття 81. Розгляд питання та прийняття Верховною Радою України рішення про обрання кандидата на посаду судді безстроково

1. Порядок розгляду питання та прийняття Верховною Радою України рішення про обрання кандидата на посаду судді безстроково встановлюється цим Законом та Регламентом Верховної Ради України.

2. У разі якщо кандидата на посаду судді безстроково не обрано, Вищою радою юстиції вноситься подання про звільнення цього кандидата з посади судді у зв'язку із закінченням строку, на який його призначено.

Стаття 82. Переведення судді, обраного безстроково, до іншого суду

1. Переведення судді, обраного безстроково, до іншого суду того самого рівня і спеціалізації здійснюється Президентом України за результатами конкурсу на заміщення вакантної посади судді, передбаченого статтею 73 цього Закону, на підставі рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, крім випадків, передбачених частинами другою і третьою цієї статті.

Переведення судді, обраного безстроково, до суду іншого рівня тієї самої або іншої судової спеціалізації здійснюється Верховною Радою України за результатами конкурсу на заміщення вакантної посади судді, передбаченого статтею 73 цього Закону, на підставі рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, крім випадків, передбачених частинами другою і третьою цієї статті.

2. Переведення судді, обраного безстроково, до іншого суду того самого рівня може здійснюватися Президентом України без конкурсу тільки у випадку реорганізації, ліквідації або припинення роботи суду, в якому такий суддя обіймає посаду судді.

3. Переведення судді, обраного безстроково, до суду нижчого рівня в порядку дисциплінарного стягнення здійснюється Верховною Радою України за пропозицією або поданням органу, який прийняв рішення про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

Розділ V КВАЛІФІКАЦІЙНИЙ РІВЕНЬ СУДДІ

Глава 1. Кваліфікаційне оцінювання суддів

Стаття 83. Завдання та підстави кваліфікаційного оцінювання

1. Кваліфікаційне оцінювання проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України і полягає у визначенні професійного рівня судді.

Завданнями кваліфікаційного оцінювання є:

- 1) перевірка здатності судді здійснювати правосуддя у суді відповідного рівня;
- 2) підтвердження професійного рівня судді для обрання на посаду судді безстроково.

Кваліфікаційне оцінювання здійснюється прозоро на основі об'єктивних критеріїв з урахуванням заслуг, кваліфікації та сумлінності судді, його вмінь та ефективності роботи, якісних і кількісних показників роботи судді.

2. Критеріями кваліфікаційного оцінювання є: професійна компетентність (знання права, здатність проводити судові засідання та ухвалювати рішення), особиста компетентність (здатність виконувати обсяг роботи, самоорганізованість), соціальна компетентність (урівноваженість, стресова стійкість, комунікативність) та здатність підвищувати свій фаховий рівень і здійснювати правосуддя у суді відповідного рівня.

3. Підставами для призначення кваліфікаційного оцінювання судді є:

- 1) заява судді про проведення кваліфікаційного оцінювання для підтвердження його здатності здійснювати правосуддя у суді відповідного рівня;
- 2) заява про проведення кваліфікаційного оцінювання кандидата для обрання на посаду судді безстроково;
- 3) рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про призначення кваліфікаційного оцінювання судді у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення в порядку, передбаченому цим Законом.

4. **Порядок та методологія** кваліфікаційного оцінювання судді визначаються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України за погодженням з Радою суддів України.

Стаття 84. Проведення кваліфікаційного оцінювання

1. Кваліфікаційне оцінювання судді проводиться Вищою кваліфікаційною комісією суддів України не пізніше двох місяців з дня надходження відповідного письмового звернення судді, крім випадку проведення кваліфікаційного оцінювання за рішенням Вищої

кваліфікаційної комісії суддів України у зв'язку з накладенням дисциплінарного стягнення.

2. За результатами проведення кваліфікаційного оцінювання Вища кваліфікаційна комісія суддів України складає вмотивований висновок, на підставі якого приймається одне з рішень, передбачених цим Законом.

Незалежно від прийнятого рішення суддя може звернутися до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з відповідною заявою про проведення його кваліфікаційного оцінювання не раніше ніж через один рік з дня прийняття рішення Комісією за результатами останнього кваліфікаційного оцінювання судді.

3. Кваліфікаційне оцінювання проводиться публічно, у присутності судді, який оцінюється, та будь-яких заінтересованих осіб. У розгляді питання про кваліфікаційне оцінювання судді можуть брати участь представники органу суддівського самоврядування.

Стаття 85. Етапи кваліфікаційного оцінювання

1. Кваліфікаційне оцінювання включає такі етапи:

- 1) складення суддею іспиту;
- 2) дослідження суддівського досьє та проведення співбесіди.

2. Іспит проводиться шляхом складення суддею анонімного письмового тестування та виконання практичного завдання з метою виявлення рівня знань, практичних навичок та умінь у застосуванні закону, здатності здійснювати правосуддя у суді відповідної інстанції та спеціалізації.

Порядок складення іспиту, методика оцінювання визначаються [положенням](#), що затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України за погодженням з Радою суддів України.

Тестові запитання та практичні завдання іспиту для суддів складаються з урахуванням принципів інстанційності та спеціалізації.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України зобов'язана забезпечити прозорість іспиту. На кожному етапі та під час оцінювання результатів можуть бути присутніми будь-які заінтересовані особи.

3. Суддівське досьє має містити:

- 1) копії всіх заяв судді, пов'язані з його кар'єрою, та доданих до них документів;
- 2) копії всіх рішень, прийнятих щодо судді Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, Вищою радою юстиції, Президентом України, Верховною Радою України;
- 3) інформацію про результати участі судді у конкурсах на зайняття посади судді;

- 4) інформацію про результати проходження в Національній школі суддів України спеціальної підготовки кандидата на посаду судді, підготовки судді упродовж перебування на посаді судді;
- 5) інформацію про результати кваліфікаційного оцінювання судді та регулярної оцінки судді упродовж перебування на посаді;
- 6) інформацію про здійснення викладацької діяльності в Національній школі суддів України;
- 7) інформацію про зайняття суддею адміністративних посад з копіями рішень про обрання на ці посади та звільнення з них;
- 8) інформацію про обрання судді до органів суддівського самоврядування, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Вищої ради юстиції;
- 9) інформацію про ефективність здійснення судочинства суддею, а саме:
 - а) загальну кількість розглянутих справ;
 - б) кількість скасованих судових рішень та підстави їх скасування;
 - в) наявність та кількість рішень, що стали підставою для винесення рішень міжнародними судовими установами та іншими міжнародними організаціями, якими встановлено порушення Україною міжнародно-правових зобов'язань;
 - г) кількість змінених судових рішень та підстави їх зміни;
 - г) дотримання строків розгляду справ;
 - д) середню тривалість виготовлення тексту вмотивованого рішення;
 - е) судове навантаження порівняно з іншими суддями у відповідному суді, регіоні з урахуванням інстанційності, спеціалізації суду та судді;
- 10) інформацію про дисциплінарну відповідальність судді, а саме:
 - а) кількість скарг на дії судді;
 - б) кількість дисциплінарних проваджень та їх результати;
- 11) дані щодо відповідності судді етичним та антикорупційним критеріям, а саме:
 - а) відповідність витрат і майна судді та членів його сім'ї, а також близьких осіб задекларованим доходам, у тому числі копії відповідних декларацій, поданих суддею відповідно до законодавства у сфері запобігання корупції;
 - б) інші дані щодо відповідності судді вимогам законодавства у сфері запобігання корупції;
 - в) дані щодо відповідності поведінки судді правилам суддівської етики.

Ведення суддівського досьє забезпечує Вища кваліфікаційна комісія суддів України на підставі [положення](#), затвердженого Радою суддів України. Таке положення може передбачати електронну форму ведення суддівського досьє.

4. Співбесіда полягає в обговоренні результатів дослідження суддівського досьє.

Стаття 86. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України на підставі вмотивованого висновку приймає рішення про:

- 1) підтвердження або непідтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді;
- 2) надання або відмову в наданні рекомендації судді для обрання його на посаду судді безстроково.

2. Суддя, не згодний з рішенням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України щодо його кваліфікаційного оцінювання, може оскаржити це рішення в порядку, передбаченому [Кодексом адміністративного судочинства України](#).

Глава 2. Підготовка судді та його регулярне оцінювання

Стаття 87. Підготовка судді для підтримання його кваліфікації

1. Суддя зобов'язаний проходити підготовку для підтримання кваліфікації в Національній школі суддів України.

2. Суддя, призначений на посаду судді вперше, проходить підготовку для підтримання кваліфікації щорічно. Час такої підготовки не може бути меншим 30 академічних годин на рік.

3. Суддя, який обіймає посаду судді безстроково, проходить підготовку для підтримання кваліфікації не рідше одного разу на три роки. Час такої підготовки не може бути меншим 40 академічних годин упродовж кожних трьох років перебування на посаді судді.

4. Національна школа суддів України проводить підготовку суддів для підтримання кваліфікації відповідно до необхідності вдосконалення їхніх знань, вмінь і навичок залежно від досвіду роботи суддів, рівня і спеціалізації суду, де вони працюють, а також з урахуванням їхніх індивідуальних потреб.

3 цією метою Національна школа суддів України організовує тренінги, що є обов'язковими в межах підготовки, а також тренінги, які суддя має право обрати залежно від своїх потреб.

Стаття 88. Завдання та порядок регулярного оцінювання судді

1. Регулярне оцінювання судді упродовж перебування на посаді проводиться з метою виявлення індивідуальних потреб судді щодо вдосконалення, стимулювання його до підтримання кваліфікації на належному рівні та професійного зростання.

2. Регулярне оцінювання судді проводиться:

- 1) викладачами (тренерами) Національної школи суддів України за результатами підготовки шляхом заповнення анкети;
- 2) іншими суддями відповідного суду шляхом анкетування;
- 3) самим суддею шляхом заповнення анкети самооцінки;
- 4) громадськими об'єднаннями шляхом незалежного оцінювання роботи судді в судових засіданнях.

3. За результатами кожного тренінгу під час підготовки судді викладач (тренер) заповнює щодо судді анкету оцінювання, що містить:

1) оцінку:

а) оволодіння суддею знаннями, вміннями, навичками за результатами тренінгу;

б) акуратності і своєчасності виконання завдань;

в) аналітичних здібностей, спроможності оцінювати інформацію;

г) вміння взаємодіяти з колегами (спроможності вести переговори, працювати в команді, працювати під тиском тощо);

г) комунікаційних навичок (навичок складення документів, усного мовлення);

д) сильних сторін судді;

2) рекомендації судді щодо напрямів самовдосконалення або проходження додаткового навчання.

4. Національна школа суддів України ознайомлює суддю з анкетою не пізніше п'яти днів після закінчення відповідного тренінгу. Суддя протягом десяти днів після одержання анкети має право надіслати свої заперечення щодо результатів оцінювання. За результатами розгляду заперечень судді викладач (тренер) має право протягом п'яти днів заповнити нову анкету оцінювання. Анкета оцінювання роботи судді за результатами кожного тренінгу, заперечення судді щодо результатів оцінювання, а також анкета за результатами розгляду заперечень включаються до суддівського дос'є.

5. Громадські об'єднання мають право організовувати незалежне оцінювання роботи судді у відкритих судових засіданнях. Результати незалежного оцінювання роботи судді в судовому засіданні фіксуються в анкеті, що містить інформацію про тривалість розгляду справи, дотримання суддею правил судочинства і прав учасників процесу, культуру спілкування, рівень неупередженості судді, рівень задоволення поведінкою судді учасниками процесу, зауваження щодо ведення процесу, інші відомості. Заповнена анкета незалежного оцінювання роботи судді в судовому засіданні включається до суддівського дос'є.

6. Порядок, методологію оцінювання та самооцінювання судді затверджує Вища кваліфікаційна комісія суддів України за погодженням з Радою суддів України.

Стаття 89. Значення результатів регулярного оцінювання

1. Результати регулярного оцінювання можуть враховуватися під час розгляду питання про обрання судді безстроково та проведення конкурсу на зайняття посади у відповідному суді.

Глава 3. Національна школа суддів України

Стаття 90. Статус і структура Національної школи суддів України

1. Національна школа суддів України є державною установою із спеціальним статусом, яка забезпечує підготовку висококваліфікованих кадрів для судової системи та здійснює науково-дослідну діяльність. На Національну школу суддів України не поширюється законодавство про вищу освіту.

2. Національна школа суддів України утворюється при Вищій кваліфікаційній комісії суддів України і здійснює свою діяльність відповідно до цього Закону та статуту, затвердженого Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

3. Національну школу суддів України очолює ректор, якого призначає на посаду і звільняє з посади Вища кваліфікаційна комісія суддів України. Проректорів Національної школи суддів України призначає на посади і звільняє з посад Вища кваліфікаційна комісія суддів України за поданням ректора Національної школи суддів України. Ректор Національної школи суддів України надає Вищій кваліфікаційній комісії суддів України пропозиції щодо кандидатур на заміщення відповідних вакантних посад проректорів.

4. Розмір заробітної плати, рівень соціального і пенсійного забезпечення працівників Національної школи суддів України не можуть бути меншими, ніж у відповідних категорій державних службовців апаратів центральних органів виконавчої влади.

5. Національна школа суддів України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України і своїм найменуванням, самостійний баланс і рахунки в органах Державної казначейської служби України та може мати регіональні відділення.

Стаття 91. Завдання Національної школи суддів України

1. Національна школа суддів України здійснює:

- 1) спеціальну підготовку кандидатів на посаду судді;
- 2) підготовку суддів, яких:
 - а) призначено на посаду судді вперше;
 - б) обрано на посаду судді безстроково;
 - в) призначено на адміністративні посади в судах;
- 3) періодичне навчання суддів з метою підвищення рівня кваліфікації;
- 4) проведення курсів навчання, визначених дисциплінарним органом, для підвищення кваліфікації суддів, які тимчасово відсторонені від здійснення правосуддя;
- 5) підготовку працівників апаратів судів та підвищення їхньої кваліфікації;

- 6) проведення наукових досліджень з питань удосконалення судового устрою, статусу суддів і судочинства;
- 7) вивчення міжнародного досвіду організації діяльності судів;
- 8) науково-методичне забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та Вищої ради юстиції.

Розділ VI

ДИСЦИПЛІНАРНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СУДДІ

Глава 1. Підстави та порядок застосування до судді дисциплінарної відповідальності

Стаття 92. Підстави дисциплінарної відповідальності судді

1. Суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження з таких підстав:

1) умисне або внаслідок недбалості:

а) незаконна відмова в доступі до правосуддя (у тому числі незаконна відмова в розгляді по суті позовної заяви, апеляційної, касаційної скарги тощо) або інше істотне порушення норм процесуального права під час здійснення правосуддя, що унеможливило учасниками судового процесу реалізацію наданих їм процесуальних прав та виконання процесуальних обов'язків або призвело до порушення правил підсудності чи підвідомчості;

б) незазначення в судовому рішенні мотивів прийняття або відхилення аргументів сторін щодо суті спору;

в) порушення засад гласності і відкритості судового процесу;

г) порушення засад рівності всіх учасників судового процесу перед законом і судом, змагальності сторін та свободи в наданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості;

г) незабезпечення обвинуваченому права на захист, перешкоджання реалізації прав інших учасників судового процесу;

д) порушення правил щодо відводу (самовідводу);

2) безпідставне затягування або невжиття суддею заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом, зволікання з виготовленням вмотивованого судового рішення, несвоєчасне надання суддею копії судового рішення для її внесення до Єдиного державного реєстру судових рішень;

3) систематичне або грубе одноразове порушення правил суддівської етики, що підриває авторитет правосуддя, у тому числі прояв неповаги під час здійснення судочинства до інших суддів, адвокатів, експертів, свідків чи інших учасників судового процесу;

- 4) умисне або у зв'язку з очевидною недбалістю допущення суддею, який брав участь в ухваленні судового рішення, порушення прав людини і основоположних свобод;
 - 5) розголошення суддею таємниці, що охороняється законом, у тому числі таємниці нарадчої кімнати, або інформації, що стала відомою судді під час розгляду справи у закритому судовому засіданні;
 - 6) неповідомлення суддею органів суддівського самоврядування та правоохоронних органів про випадок втручання в діяльність судді щодо здійснення правосуддя, у тому числі про звернення до нього учасників судового процесу чи інших осіб, включаючи осіб, уповноважених на виконання функцій держави, з приводу конкретних справ, що перебувають у провадженні судді, якщо таке звернення відбулося в інший, ніж передбачено процесуальним законодавством, спосіб упродовж п'яти днів після того, як йому стало відомо про такий випадок;
 - 7) неповідомлення або несвоєчасне повідомлення Ради суддів України про реальний чи потенційний конфлікт інтересів судді (крім випадків, коли конфлікт інтересів врегульовується в порядку, визначеному процесуальним законом);
 - 8) втручання у процес здійснення судочинства іншими суддями;
 - 9) неподання або несвоєчасне подання для оприлюднення декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в порядку, встановленому законодавством у сфері запобігання корупції;
 - 10) зазначення в декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, завідомо неправдивих відомостей або умисне незазначення відомостей, передбачених законодавством;
 - 11) використання статусу судді з метою незаконного отримання ним або третіми особами матеріальних благ або іншої вигоди, якщо таке правопорушення не містить складу злочину або кримінального проступку;
 - 12) допущення суддею недоброчесної поведінки, у тому числі здійснення суддею або членами його сім'ї витрат, що перевищують доходи такого судді та доходи членів його сім'ї; встановлення невідповідності рівня життя судді задекларованим доходам;
 - 13) ненадання інформації або надання завідомо недостовірної інформації на законну вимогу члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та/або члена Вищої ради юстиції;
 - 14) визнання судді винним у вчиненні корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією, у випадках, установлених законом.
2. Скасування або зміна судового рішення не тягне за собою дисциплінарної відповідальності судді, який брав участь у його ухваленні, крім випадків, коли порушення допущено внаслідок умисного порушення норм права чи неналежного ставлення до службових обов'язків.

Стаття 93. Дисциплінарне провадження щодо судді

1. Дисциплінарне провадження - це процедура розгляду звернення з метою встановлення обставин, що можуть бути підставою дисциплінарної відповідальності судді.

2. Право на звернення зі скаргою (заявою) щодо поведінки судді, яка може мати наслідком дисциплінарну відповідальність судді, має будь-яка особа. Громадяни здійснюють зазначене право особисто або через адвоката, юридичні особи - через адвоката, органи державної влади та органи місцевого самоврядування - через своїх представників.

Адвокат зобов'язаний перевірити факти, які можуть тягнути дисциплінарну відповідальність судді, до подання відповідної скарги (заяви). Адвокат, прокурор зобов'язаний відмовити у зверненні зі скаргою (заявою) щодо поведінки судді за наявності конфлікту інтересів, а також у разі, якщо такий адвокат є учасником судового процесу, в якому бере участь суддя, щодо поведінки якого подається відповідне звернення.

3. Скарга (заява) щодо поведінки судді, яка може мати наслідком дисциплінарну відповідальність судді, подається у письмовій формі та повинна містити такі відомості:

1) прізвище, ім'я, по батькові (найменування) заявника, його місце проживання (перебування) або місцезнаходження, поштовий індекс, номери засобів зв'язку;

2) прізвище, ім'я, по батькові та посада судді (суддів), на дії якого (яких) скаржиться заявник;

3) конкретні відомості про наявність у поведінці судді ознак дисциплінарного правопорушення, що відповідно до частини першої статті 92 цього Закону може бути підставою дисциплінарної відповідальності судді;

4) посилання на фактичні дані (свідчення, докази), що підтверджують зазначені заявником відомості.

Скарга (заява) підписується заявником із зазначенням дати її підписання.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України і Вища рада юстиції затверджують та розміщують на офіційному веб-порталі судової влади зразок скарги (заяви) щодо поведінки судді.

4. Не допускається зловживання правом звернення до органу, уповноваженого здійснювати дисциплінарне провадження, у тому числі ініціювання питання відповідальності судді без достатніх підстав, використання такого права як засобу тиску на суддю у зв'язку зі здійсненням ним правосуддя. За подання завідомо безпідставної скарги про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності адвокатом, такий адвокат може бути притягнений до дисциплінарної відповідальності згідно із законом.

5. Дисциплінарну справу щодо судді не може бути порушено за заявою чи повідомленням, що не містять відомостей про наявність ознак дисциплінарного проступку судді, а також за анонімними заявами та повідомленнями.

6. Секретаріат відповідного органу, що здійснює дисциплінарне провадження, реєструє скаргу (заяву) в день її надходження і проводить автоматизований розподіл між членами цього органу. Перевірка скарги (заяви) на прийнятність до розгляду здійснюється визначеним таким чином членом відповідного органу, що здійснює дисциплінарне

провадження, або, за дорученням такого члена органу, інспектором органу, що здійснює дисциплінарне провадження.

Звернення повертається без розгляду, якщо:

- 1) звернення не відповідає визначеним цим Законом вимогам;
- 2) звернення містить виражені у непристойній формі висловлювання, що принижують честь і гідність будь-яких осіб;
- 3) наведені у зверненні відомості стосуються тільки поведінки учасників процесу, працівників апарату суду або інших осіб;
- 4) у зверненні порушується питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності осіб, звільнених з посади судді, суддів провадження щодо яких не підвідомче відповідному органу, що здійснює дисциплінарне провадження, а також суддів, повноваження яких припинено у зв'язку зі смертю;
- 5) звернення стосується оскарження судового рішення, ґрунтується на доводах, що можуть бути перевірені лише судом вищої інстанції в порядку, передбаченому процесуальним законодавством;
- 6) факти неналежної поведінки судді, що повідомляються, вже були предметом перевірки і щодо них у дисциплінарному провадженні прийнято рішення.

Стаття 94. Органи, що здійснюють дисциплінарне провадження щодо судді

1. Дисциплінарне провадження щодо судді здійснюють:

- 1) Вища кваліфікаційна комісія суддів України - щодо суддів місцевих та апеляційних судів;
- 2) Вища рада юстиції - щодо суддів вищих спеціалізованих судів та суддів Верховного Суду України.

Стаття 95. Порядок здійснення дисциплінарного провадження щодо судді

1. Дисциплінарне провадження щодо судді передбачає здійснення перевірки даних про наявність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, вирішення питання про відкриття дисциплінарної справи чи відмову в її відкритті, розгляд дисциплінарної справи і прийняття рішення.

2. За зверненням, яке відповідає встановленим цим Законом вимогам та не підлягає поверненню, членом органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, проводиться перевірка даних про наявність підстав для відкриття дисциплінарного провадження.

Така перевірка проводиться у порядку, встановленому цим Законом.

3. Під час здійснення перевірки член органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, має право знайомитися з матеріалами судових справ, робити з них копії, опитувати суддів та інших осіб, яким відомі обставини вчинення діяння, що має ознаки

дисциплінарного правопорушення, отримувати за письмовим запитом від органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадян та їх об'єднань необхідну для проведення перевірки інформацію.

4. Орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, керівники підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань, особи, яким направлено запит члена органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, зобов'язані протягом десяти днів з дня його отримання надати відповідну інформацію. У разі необхідності зазначений строк може бути продовжено до тридцяти днів, про що член органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, повідомляє безпосередньо у запиті.

5. Ненадання члену органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, інформації, а також надання завідомо недостовірних відомостей тягнуть за собою притягнення винних осіб до відповідальності, встановленої законом.

6. Член органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, за результатами перевірки складає висновок з викладенням фактів та обставин, виявлених у ході перевірки, та пропозицією про відкриття чи відмову у відкритті дисциплінарної справи. Висновок члена органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, та зібрані у процесі перевірки матеріали передаються на розгляд органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів.

7. Питання про відкриття дисциплінарної справи чи відмову в її відкритті вирішує орган, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів. Член органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, який проводив перевірку, не бере участі у прийнятті рішення про відкриття або про відмову у відкритті дисциплінарної справи.

Рішення про відкриття або про відмову у відкритті дисциплінарної справи оскарженню не підлягає.

8. Копія рішення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, про відкриття дисциплінарної справи не пізніше як через три дні з дня його прийняття надсилається судді, щодо якого відкрито дисциплінарну справу. До рішення додається копія висновку члена органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів.

9. У разі відсутності підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, закінчення строку давності притягнення або виявлення обставин, передбачених частиною п'ятою статті 93 цього Закону, орган, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, приймає рішення про відмову у відкритті дисциплінарної справи стосовно судді.

10. Розгляд дисциплінарної справи відбувається у відкритому засіданні, на яке запрошуються особа, за скаргою (заявою) якої відкрито справу, або її представник та суддя, стосовно якого відкрито справу. Будь-які заінтересовані особи мають право бути присутніми на засіданні.

11. У разі неможливості з поважних причин взяти участь у засіданні органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, суддя, справа стосовно якого розглядається, може надати по суті порушених питань письмові пояснення, які додаються до матеріалів справи. Письмові пояснення судді оголошуються на засіданні в обов'язковому порядку.

Повторна неявка цього судді на засідання є підставою для розгляду дисциплінарної справи за його відсутності.

Неприбуття особи, за зверненням якої відкрито дисциплінарну справу, не перешкоджає її розгляду.

12. Розгляд дисциплінарної справи стосовно судді відбувається на засадах змагальності. На засіданні органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, заслуховуються повідомлення члена органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, який здійснював перевірку, про результати перевірки, пояснення судді, стосовно якого розглядається справа, та/або його представника, свідків, а також інших заінтересованих осіб.

13. Суддя, стосовно якого розглядається питання про притягнення до дисциплінарної відповідальності, та/або його представник мають право надавати пояснення, заявляти клопотання про виклик свідків, ставити запитання учасникам провадження, висловлювати заперечення, заявляти клопотання і відводи.

14. Перебіг розгляду дисциплінарної справи стосовно судді та оголошення результатів її розгляду фіксуються технічними засобами.

Стаття 96. Рішення у дисциплінарній справі стосовно судді

1. Орган, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, обговорює результати розгляду дисциплінарної справи за відсутності судді, стосовно якого розглядалася справа, і запрошених осіб. За результатами розгляду орган, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, приймає рішення про накладення дисциплінарного стягнення або відмову в накладенні дисциплінарного стягнення. Рішення у дисциплінарній справі приймається більшістю від загального складу органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів. Член органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, який проводив перевірку, не бере участі в голосуванні під час прийняття рішення.

2. Під час обрання виду дисциплінарного стягнення стосовно судді враховуються характер проступку, його наслідки, особа судді, ступінь його вини, обставини, що впливають на можливість притягнення судді до дисциплінарної відповідальності.

3. Якщо органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, прийнято рішення про відсутність підстав для притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, дисциплінарне провадження припиняється з одночасним повідомленням про це заінтересованих осіб.

Рішення про припинення дисциплінарного провадження оскарженню не підлягає.

4. Дисциплінарне стягнення до судді застосовується не пізніше трьох років із дня вчинення проступку без урахування часу тимчасової непрацездатності або перебування судді у відпустці.

У разі якщо рішенням Європейського суду з прав людини встановлені факти, які можуть бути підставою для застосування дисциплінарного стягнення до судді, зазначений строк обраховується з дня набуття таким рішенням Європейського суду з прав людини статусу остаточного.

5. За наслідками дисциплінарного провадження Вища кваліфікаційна комісія суддів України може прийняти рішення про направлення рекомендації до Вищої ради юстиції для вирішення питання щодо внесення подання про звільнення судді з посади за наявності для цього підстав.

За наслідками дисциплінарного провадження щодо суддів вищих спеціалізованих судів або суддів Верховного Суду України Вища рада юстиції може прийняти таке рішення за власною ініціативою.

6. Рішення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, викладається у письмовій формі, підписується головою і членами цього органу, які брали участь у прийнятті рішення, і оголошується на засіданні. Рішення у дисциплінарній справі повинно містити:

- 1) прізвище, ім'я, по батькові і посаду судді, який притягається до дисциплінарної відповідальності;
- 2) встановлені обставини у справі з посиланням на докази;
- 3) мотиви, з яких ухвалено рішення;
- 4) суть рішення за результатами розгляду із зазначенням дисциплінарного стягнення в разі його застосування;
- 5) порядок і строк оскарження рішення.

7. За наявності окремої думки члена органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, така думка викладається у письмовій формі і додається до справи, про що головуючий повідомляє на засіданні. Зміст окремої думки оголошенню на засіданні не підлягає.

8. Копія рішення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, у семиденний строк вручається чи надсилається судді, стосовно якого розглядалася дисциплінарна справа, або його представнику.

9. Орган, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, може встановити у рішенні про застосування дисциплінарного стягнення порядок його виконання.

Стаття 97. Дисциплінарне стягнення стосовно судді

1. До суддів може застосовуватися дисциплінарне стягнення у виді:

- 1) попередження;
- 2) догани - з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом одного місяця;
- 3) суворой догани - з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді протягом трьох місяців;
- 4) тимчасового (від одного до шести місяців) відсторонення від здійснення правосуддя - з позбавленням права на отримання доплат до посадового окладу судді та обов'язковим

направленням судді до Національної школи суддів України для проходження курсу підвищення кваліфікації, визначеного органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, та подальшим кваліфікаційним оцінюванням для підтвердження здатності судді здійснювати правосуддя у відповідному суді;

5) переведення судді до суду нижчого рівня;

б) висновку про направлення рекомендації до Вищої ради юстиції для вирішення питання щодо внесення подання про звільнення судді з посади з підстав порушення присяги.

Під час обрання виду дисциплінарного стягнення стосовно судді враховуються характер правопорушення, його наслідки, особа судді, ступінь його вини, наявність непогашених дисциплінарних стягнень та інші обставини, що стосуються вчиненого суддею дисциплінарного правопорушення. Дисциплінарне стягнення застосовується з урахуванням принципів пропорційності. Дисциплінарні стягнення, передбачені пунктами 1 - 3 частини першої цієї статті, не застосовуються у випадку вчинення суддею правопорушень, передбачених пунктами 10, 11, 12, 14 частини першої статті 92 цього Закону. У разі прийняття рішення про застосування до судді дисциплінарного стягнення, що не дозволяє судді здійснювати правосуддя в суді відповідного рівня, суддя відстороняється від здійснення правосуддя у цьому суді з моменту прийняття рішення про застосування до нього дисциплінарного стягнення.

За наявності непогашених дисциплінарних стягнень до судді має бути застосовано більш суворе дисциплінарне стягнення.

Суддя, який має непогашене дисциплінарне стягнення, не може брати участі у конкурсі на зайняття посади в іншому суді.

2. Висновок про направлення рекомендації до Вищої ради юстиції для вирішення питання щодо внесення подання про звільнення судді з посади з підстав порушення присяги може бути прийнятий у разі, якщо:

1) суддя вчинив дії, що порочать звання судді або підривають авторитет правосуддя;

2) суддя вчинив дисциплінарне правопорушення, маючи непогашене дисциплінарне стягнення (крім попередження та догани), або має два непогашених дисциплінарних стягнення;

3) встановлено факт недоброчесної поведінки судді, у тому числі здійснення суддею або членами його сім'ї витрат, що перевищують доходи такого судді та доходи членів його сім'ї; встановлення невідповідності рівня життя судді задекларованим ним та членами його сім'ї майну і доходам; використання статусу судді з метою незаконного отримання ним або третіми особами матеріальних благ або іншої вигоди;

4) суддю визнано судом винним у вчиненні корупційного правопорушення або правопорушення, пов'язаного з корупцією.

3. Інформація про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності оприлюднюється на офіційному веб-сайті органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, та на веб-сайті суду, в якому працює суддя. Ця інформація повинна містити дані про суддю, якого притягнуто до дисциплінарної відповідальності, про накладене дисциплінарне

стягнення та копію рішення органу, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, про накладення такого стягнення.

Стаття 98. Погашення дисциплінарного стягнення

1. Суддя вважається таким, що не має дисциплінарного стягнення, якщо:

- 1) протягом шести місяців з дня прийняття рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді попередження його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню;
- 2) протягом одного року з дня прийняття рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді догани його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню;
- 3) протягом вісімнадцяти місяців із дня прийняття рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді суворої догани його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню;
- 4) протягом двох років із дня прийняття рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді тимчасового відсторонення судді від здійснення правосуддя його не буде піддано новому дисциплінарному стягненню та за умови успішного проходження курсу підвищення кваліфікації, визначеного органом, що здійснює дисциплінарне провадження щодо суддів, та подальшого підтвердження здатності здійснювати правосуддя у відповідному суді за результатами кваліфікаційного оцінювання;
- 5) протягом трьох років з дня прийняття рішення про накладення дисциплінарного стягнення у виді переведення судді до суду нижчого рівня суддю не буде піддано новому дисциплінарному стягненню, однак суддя не може бути повернутий на посаду до попереднього суду тільки внаслідок такого погашення.

Стаття 99. Оскарження рішення у дисциплінарній справі стосовно судді

1. Суддя місцевого чи апеляційного суду може оскаржити рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про притягнення його до дисциплінарної відповідальності до Вищої ради юстиції або до суду в порядку, передбаченому [Кодексом адміністративного судочинства України](#), не пізніше одного місяця з дня вручення йому чи отримання ним поштою копії рішення.
2. Скарга до Вищої ради юстиції подається суддею через Вищу кваліфікаційну комісію суддів України.
3. Вища кваліфікаційна комісія суддів України не пізніш як у триденний строк після отримання скарги надсилає її разом із матеріалами дисциплінарної справи до Вищої ради юстиції.
4. Розгляд скарг Вищою радою юстиції здійснюється в порядку, визначеному [Законом України "Про Вищу раду юстиції"](#).
5. Розгляд адміністративного позову щодо оскарження рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності здійснюється в порядку, передбаченому процесуальним законом.

6. Подання скарги до Вищої ради юстиції чи адміністративного позову до суду на рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про притягнення судді до дисциплінарної відповідальності зупиняє застосування дисциплінарного стягнення.

Глава 2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України

Стаття 100. Статус Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України є постійно діючим органом у системі судоустрою України.
2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс та рахунки в органах Державної казначейської служби України.
3. Порядок роботи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України визначається цим Законом. Вища кваліфікаційна комісія суддів України більшістю голосів від її складу, передбаченого законом, затверджує регламент, що визначає порядок роботи Комісії в межах, установлених цим Законом.
4. Вища кваліфікаційна комісія суддів України має офіційний веб-сайт та офіційний друкований орган, які є офіційними джерелами інформації про роботу Комісії.

Офіційний друкований орган може видаватися в електронному вигляді.

Стаття 101. Повноваження Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України:
 - 1) веде облік даних про кількість посад суддів у судах загальної юрисдикції, у тому числі вакантних;
 - 2) проводить добір кандидатів для призначення на посаду судді вперше, у тому числі організовує проведення щодо них спеціальної перевірки відповідно до закону та приймає кваліфікаційний іспит;
 - 3) вносить до Вищої ради юстиції рекомендацію про призначення кандидата на посаду судді для подальшого внесення відповідного подання Президентові України;
 - 4) надає рекомендацію про обрання на посаду судді безстроково або відмовляє у наданні такої рекомендації;
 - 5) вносить подання про переведення судді відповідно до цього Закону;
 - 6) визначає потреби у державному замовленні на професійну підготовку кандидатів на посаду судді у Національній школі суддів України;
 - 7) затверджує порядок проходження спеціальної підготовки кандидатів на посаду судді;
 - 8) проводить кваліфікаційне оцінювання суддів;

9) на підставі вмотивованого клопотання Генерального прокурора України приймає рішення про відсторонення судді від посади у зв'язку із притягненням до кримінальної відповідальності;

10) розглядає в порядку дисциплінарного провадження звернення стосовно суддів місцевих та апеляційних судів з підстав, визначених статтею 92 цього Закону;

11) приймає рішення за результатами дисциплінарного провадження і за наявності підстав застосовує дисциплінарне стягнення до суддів місцевих та апеляційних судів;

12) забезпечує ведення суддівського дос'є;

13) бере у межах компетенції участь у міжнародному співробітництві, у тому числі встановлює зв'язки з іноземними закладами, установами та організаціями, проектами міжнародної технічної допомоги, є бенефіціаром міжнародної технічної допомоги, головним розпорядником міжнародної допомоги від іноземних держав, банків і міжнародних фінансових організацій;

14) здійснює інші повноваження, передбачені законом.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України для здійснення своїх повноважень має право витребувати та одержувати необхідну інформацію від суддів, Державної судової адміністрації України, органів суддівського самоврядування та інших судових органів, органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, підприємств, установ, організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, об'єднань громадян та окремих фізичних осіб, ненадання якої тягне за собою відповідальність, установлену законом.

Стаття 102. Склад Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. До складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України обираються (призначаються) чотирнадцять членів, які є громадянами України, мають повну вищу юридичну освіту і стаж роботи у галузі права не менше п'ятнадцяти років.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України діє у складі двох палат - кваліфікаційної та дисциплінарної. До складу Комісії обираються (призначаються):

1) з'їздом суддів України - по чотири члени дисциплінарної і кваліфікаційної палат з числа суддів, обраних на посаду судді безстроково або суддів у відставці;

2) з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ - по одному члену дисциплінарної і кваліфікаційної палат;

3) з'їздом адвокатів України - по одному члену дисциплінарної і кваліфікаційної палат;

4) Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини - один член дисциплінарної палати з числа осіб, які не є суддями;

5) Головою Державної судової адміністрації України - один член кваліфікаційної палати з числа осіб, які не є суддями.

Вища кваліфікаційна комісія суддів України виконує функції та здійснює повноваження:

- 1) з питань призначення суддів на посади та кваліфікаційного оцінювання суддів - у складі кваліфікаційної палати;
- 2) з питань дисциплінарної відповідальності суддів - у складі дисциплінарної палати;
- 3) з питань організації діяльності Комісії та інших питань, що стосуються діяльності обох палат Комісії, - у спільному складі обох палат.

У разі необхідності Вища кваліфікаційна комісія суддів України у спільному складі обох палат може прийняти рішення про залучення членів однієї палати до роботи іншої палати.

Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймаються кожною з палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у межах їх повноважень та складом обох палат з питань організації діяльності Комісії та інших питань, що стосуються діяльності обох палат.

3. Строк повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України становить чотири роки з дня обрання (призначення). Одна і та сама особа не може здійснювати повноваження два строки підряд.

4. За членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який є суддею або державним службовцем, на час здійснення повноважень зберігаються посада, статус і місце роботи.

5. Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України на час здійснення повноважень відряджаються до Комісії та не можуть виконувати будь-яку іншу оплачувану роботу, крім викладацької, творчої та наукової.

Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, обрані з'їздом суддів України, не можуть здійснювати правосуддя. При цьому за ними зберігається право брати участь у вирішенні питань, що розглядаються органами суддівського самоврядування, а за суддями Верховного Суду України та вищих спеціалізованих судів - також у вирішенні питань, що розглядаються пленумами цих судів.

Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які є адвокатами, на час виконання повноважень членів Комісії повинні зупинити адвокатську діяльність.

На членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України поширюються вимоги та обмеження, встановлені законодавством у сфері запобігання корупції.

Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повинні у своїй діяльності та поза її межами дотримуватися найвищих стандартів етичної поведінки, в тому числі принципів та правил етики, які застосовуються до суддів.

Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не мають права суміщати свою посаду з будь-якими посадами в органах державної влади та органах місцевого самоврядування, зі статусом народного депутата України, депутата Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласної, районної, міської, районної у місті, сільської, селищної ради, підприємницькою діяльністю, будь-якою іншою оплачуваною роботою або отримувати винагороду (крім здійснення викладацької, наукової і творчої діяльності в позаробочий час та отримання винагороди за неї), а також входити до складу керівного органу чи наглядової ради юридичної особи, що має на меті одержання прибутку. Особи, які є власниками акцій або володіють іншими корпоративними правами чи мають інший

майновий інтерес у діяльності будь-якої юридичної особи, що має на меті одержання прибутку, зобов'язані передати такі акції (корпоративні права) в управління незалежній третій особі на час перебування на посаді члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України можуть отримувати відсотки, дивіденди та інші види пасивних доходів від майна, власниками якого вони є.

Вплив на членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у будь-який спосіб забороняється.

6. Не можуть бути членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України:

- 1) особи, визнані судом недієздатними або обмежено дієздатними;
- 2) особи, які мають судимість, не погашену або не зняту в установленому законом порядку;
- 3) особи, на яких протягом останнього року накладалося адміністративне стягнення за вчинення корупційного правопорушення;
- 4) особи, які були членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради юстиції до набрання чинності [Законом України "Про відновлення довіри до судової влади в Україні"](#);
- 5) особи, які перебувають на адміністративних посадах у судах;
- 6) особи, які не відповідають вимогам цього Закону щодо несумісності з іншими видами діяльності та не усунули таку невідповідність протягом розумного строку, але не більш як протягом тридцяти днів із дня виникнення обставин, які призводять до порушення вимог щодо несумісності.

Перебування особи на посаді члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України також несумісне із наявністю заборони такій особі обіймати посади, щодо яких здійснюється очищення влади в порядку, передбаченому [Законом України "Про очищення влади"](#).

Стаття 103. Порядок формування Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України формується на основі принципів верховенства права, гласності, публічності та політичної нейтральності в порядку, передбаченому цим Законом.
2. У разі необхідності обрання нового члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з'їздом суддів України або з'їздом адвокатів України, або з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ орган, який скликає з'їзд, не пізніше ніж за сорок п'ять днів повідомляє секретаріат Комісії про дату та місце проведення з'їзду.

Не пізніше наступного робочого дня після надходження повідомлення про дату та місце проведення з'їзду секретаріат Комісії оприлюднює оголошення на своєму веб-сайті, в якому зазначаються:

- 1) дата і місце проведення з'їзду;

2) інформація про початок прийняття документів від кандидатів на посаду члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

3. Особа, яка відповідає вимогам, передбаченим цим Законом до членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, та має намір бути обраною членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з'їздом суддів України або з'їздом адвокатів України, або з'їздом представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ, звертається до секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не пізніше ніж за тридцять днів до дати проведення відповідного з'їзду із заявою про намір бути обраним членом Комісії відповідним з'їздом. Форма заяви затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Разом із заявою про намір бути обраним членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідна особа подає:

- 1) автобіографію;
- 2) мотиваційний лист, в якому викладаються мотиви бути обраним членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 3) копію документа, що посвідчує особу та підтверджує громадянство України;
- 4) копію трудової книжки;
- 5) декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування;
- 6) копії документів про освіту, вчені звання та наукові ступені;
- 7) довідку медичної установи про стан здоров'я кандидата із висновком щодо його придатності до роботи на посаді, пов'язаній із виконанням функцій держави;
- 8) копію військового квитка (для військовослужбовців або військовозобов'язаних);
- 9) письмову згоду на обробку персональних даних та оприлюднення копій документів, визначених цією статтею, крім копій документів, передбачених пунктами 3, 7, 8 цієї статті;
- 10) письмову заяву про відсутність обмежень щодо членства у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, а також про відповідність вимогам щодо несумісності або зобов'язання виконувати вимоги щодо несумісності у разі обрання членом Комісії;
- 11) заяву про проведення перевірки, передбаченої [Законом України "Про очищення влади"](#);
- 12) згоду на проведення спеціальної перевірки відповідно до закону.

4. У разі якщо особа виявила бажання бути обраною членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з'їздом суддів України, секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України зобов'язаний також установити наявність статусу судді.

5. Секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймає документи у хронологічному порядку надходження заяв та не пізніше наступного робочого дня оприлюднює отриману інформацію разом із копіями поданих документів, крім документів, які передбачені пунктами 3, 7, 8 частини третьої цієї статті, на своєму веб-сайті.

6. Прийом документів завершується о 24 годині останнього дня строку, визначеного частиною третьою цієї статті.

Секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не має права відмовити в прийнятті документів з інших підстав, ніж закінчення зазначеного строку.

7. Не пізніше наступного дня після завершення прийому документів секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України формує:

- 1) перелік кандидатів - суддів та суддів у відставці;
- 2) перелік кандидатів, які не є судьями або судьями у відставці.

Ці переліки невідкладно оприлюднюються на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та публікуються у газеті "Голос України", а також невідкладно надсилаються органу, який скликає відповідний з'їзд.

Секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України забезпечує проведення спеціальної перевірки стосовно кандидатів.

8. Голосування на відповідному з'їзді проводиться виключно по кандидатах у члени Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які подали документи у порядку, встановленому цим Законом, та які обрані делегатами такого з'їзду.

Голосування також проводиться по кандидатах для призначення членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів, які подали документи у порядку, передбаченому цим Законом, та висунуті безпосередньо на з'їзді не менше ніж 20 відсотками обраних делегатів з'їзду.

Кожен із кандидатів для обрання членом Вищої кваліфікаційної комісії суддів України має право виступити перед делегатами відповідного з'їзду до початку голосування. Рішенням відповідного з'їзду може бути встановлене розумне обмеження часу для виступу, однакове для всіх кандидатів. Кандидат надає делегатам відповідного з'їзду за їх запитом будь-яку інформацію про себе, крім інформації, яка стосується його приватного життя і щодо якої відсутні розумні підстави вважати, що вона може бути важливою для визначення здатності кандидата належним чином виконувати обов'язки члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, а також інформації, яка становить державну таємницю.

Після виступів кандидатів та обговорення кандидатур проводиться голосування. Обраним на посаду члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України вважається кандидат, який за результатами таємного голосування отримав більшість голосів обраних делегатів відповідного з'їзду.

За результатами голосування головою і секретарем відповідного з'їзду підписується рішення про обрання членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

9. Порядок скликання з'їзду суддів України визначається цим Законом. Порядок проведення з'їзду суддів України визначається Радою суддів України та рішеннями з'їзду.

Порядок скликання з'їзду адвокатів України визначається [Законом України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність"](#). Порядок проведення з'їзду адвокатів України визначається Радою адвокатів України та рішеннями з'їзду.

10. У з'їзді представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ беруть участь представники вищих навчальних закладів, які мають у своєму складі навчальні підрозділи, що на дату проведення з'їзду здійснюють підготовку фахівців зі ступенем вищої освіти "магістр" протягом не менше десяти років, а також науково-дослідних установ, які на дату проведення з'їзду здійснюють наукову діяльність у галузі права як основну не менше десяти років. У з'їзді беруть участь по три представники від кожного вказаного навчального закладу та наукової установи.

Час і місце проведення з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ визначаються Вищою кваліфікаційною комісією суддів України, а у разі неможливості прийняття рішення Комісією через відсутність достатньої кількості обраних членів Комісії - центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки. Повідомлення про час і місце проведення з'їзду не пізніше ніж за сорок п'ять днів до його проведення публікується у газеті "Голос України" та оприлюднюється на веб-сайті Комісії або центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, якщо ним визначені час і місце проведення з'їзду, а також невідкладно надсилається навчальним закладам та науковим установам, які делегують своїх представників на з'їзд. З'їзд має проводитися в приміщенні навчального закладу або наукової установи. Порядок проведення з'їзду визначається рішенням з'їзду. Для вирішення організаційно-технічних питань підготовки з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ може бути створено організаційний комітет з їх представників у кількості до десяти осіб. Запрошення до участі в роботі організаційного комітету надсилає орган, який скликає з'їзд. До складу організаційного комітету не можуть входити посадові особи центрального органу виконавчої влади у сфері освіти та науки.

11. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, Голова Державної судової адміністрації України призначають члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України з числа суддів у відставці або інших осіб за результатами проведення публічного конкурсу.

12. До складу Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не можуть бути обрані (призначені) народні депутати України поточного скликання Верховної Ради України, члени Кабінету Міністрів України, голови судів, їх заступники, секретарі судових палат, їх заступники, члени Ради суддів України, Вищої ради юстиції, Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, особи, які притягувалися до відповідальності за вчинення корупційного діяння, а також особи, які були членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або Вищої ради юстиції до набрання чинності [Законом України "Про відновлення довіри до судової влади в Україні"](#).

13. Вища кваліфікаційна комісія суддів України вважається повноважною за умови обрання до її складу не менше восьми членів. При цьому кваліфікаційна і дисциплінарна палати повноважні за наявності в їх складі не менше чотирьох членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Стаття 104. Припинення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Повноваження члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України припиняються в разі:

- 1) закінчення строку, на який його обрано (призначено);
- 2) подання ним заяви про припинення повноважень за власним бажанням;
- 3) неможливості виконувати свої повноваження за станом здоров'я;
- 4) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього;
- 5) припинення громадянства України;
- 6) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим;
- 7) його смерті;
- 8) якщо законом передбачено таке припинення;
- 9) виявлення обставин щодо його невідповідності вимогам, визначеним у частині першій статті 102 цього Закону, які не були відомі на момент прийняття рішення про призначення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
- 10) порушення вимог, установлених законодавством у сфері запобігання корупції;
- 11) звільнення його з посади судді з підстав, передбачених цим Законом (крім виходу у відставку судді);
- 12) неприйняття участі у роботі відповідної палати протягом одного календарного місяця поспіль без поважних причин, у тому числі відмов від голосування з питань, що розглядаються.

2. Рішення про припинення повноважень члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймає Вища кваліфікаційна комісія суддів України або орган, що обрав відповідного члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Процедура розгляду та прийняття рішення Вищою кваліфікаційною комісією суддів України про припинення повноважень її члена ініціюється Головою та заступником Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України відповідно до вимог регламенту.

Стаття 105. Організація роботи та засідання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Вища кваліфікаційна комісія суддів України на спільному засіданні палат за наявності кворуму обирає таємним голосуванням більшістю голосів від загального складу Голову Вищої кваліфікаційної комісії суддів України і заступника Голови, які є головами кваліфікаційної та дисциплінарної палат відповідно, та секретарів палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Головує на цьому засіданні член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який має найбільший стаж роботи у галузі права.

Зі спливом двох років повноважень хоча б одного із голів палат відбувається їх ротація між собою на посадах Голови та заступника Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

2. Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України організує роботу Комісії, визначає обов'язки заступника Голови, веде засідання Комісії, здійснює підготовку засідань Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та організує діловодство. Обов'язки Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в разі його відсутності виконує заступник Голови Комісії, а за відсутності заступника Голови - член Комісії, обраний за квотою з'їзду суддів України, який має більший стаж роботи на посаді судді.

Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України видає накази та доручення, які є обов'язковими до виконання.

3. Секретарі палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України здійснюють підготовку засідань палат та несуть відповідальність за організацію діловодства у цих палатах.

4. Для здійснення розподілу справ у Вищій кваліфікаційній комісії суддів України діє автоматизована система визначення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, який проводить підготовку до розгляду і доповідає справу. [Положення](#) про автоматизовану систему визначення членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України для підготовки до розгляду і доповіді справ затверджується Радою суддів України.

5. Голови палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України організують їх роботу та ведуть засідання палат. Обов'язки голів палат у разі їх відсутності виконують члени палат, призначені за квотою з'їзду суддів України, які мають більший стаж роботи на посаді судді.

6. Вища кваліфікаційна комісія суддів України затверджує Регламент, в якому регулюються відповідно до цього Закону процедурні питання її діяльності.

7. Засідання Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та її палат проводяться відкрито, крім випадків, установлених законом.

Засідання Комісії, її палат є повноважним, якщо в ньому бере участь більшість від установленого законом складу Комісії або палати відповідно.

8. Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України визначає дату, час і місце проведення засідання Комісії, перелік питань, що виносяться на засідання, і не пізніше як за десять днів до засідання повідомляє про це особу, щодо якої має розглядатися питання, та оприлюднює цю інформацію на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України (крім засідань з організаційних питань). Голови палат Комісії визначають дату, час і місце проведення засідань відповідних палат, перелік питань, що виносяться для розгляду на засіданні, і не пізніше як за десять днів до засідання повідомляють про це осіб, щодо яких має розглядатися питання, та оприлюднюють цю інформацію на офіційному веб-сайті Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Стаття 106. Права члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України має право:

- 1) знайомитися з матеріалами, поданими на розгляд Комісії або відповідної палати, членом якої він є, брати участь у їх дослідженні та перевірці;
- 2) наводити свої мотиви та міркування, а також подавати додаткові документи з питань, що розглядаються;
- 3) вносити пропозиції щодо проекту рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України або відповідної палати, членом якої він є, з будь-яких питань та голосувати "за" або "проти" того чи іншого рішення;
- 4) висловлювати письмово окрему думку щодо рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України чи палати, членом якої він є;
- 5) здійснювати інші повноваження, встановлені законом.

Стаття 107. Відвід члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України не має права проводити перевірку щодо наявності підстав для притягнення судді місцевого, апеляційного суду до дисциплінарної відповідальності, брати участь у розгляді питання та прийнятті рішення і підлягає відводу (самовідводу), якщо наявні дані про конфлікт інтересів або обставини, що викликають сумнів у його безсторонності. За наявності таких обставин член Вищої кваліфікаційної комісії суддів України повинен заявити самовідвід. Із тих самих підстав відвід члену Комісії можуть заявити особи, щодо яких або за поданням яких розглядається питання.
2. Відвід має бути вмотивованим і поданим до початку розгляду питання у формі письмової заяви на ім'я Голови Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. Головуючий на засіданні зобов'язаний ознайомити із заявою про відвід члена Комісії, якому заявлено відвід.
3. Рішення про відвід (самовідвід) приймається більшістю голосів членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які беруть участь у засіданні. Голосування проводиться за відсутності члена Комісії, щодо якого вирішується питання про відвід (самовідвід).

Стаття 108. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймається більшістю від установленого цим Законом складу Комісії. Голосування проводиться за відсутності особи, щодо якої вирішується питання, та інших осіб, які не є членами Комісії.

Рішення палати Вищої кваліфікаційної комісії суддів України приймаються більшістю від установленого цим Законом складу палати з урахуванням членів іншої палати в разі їх залучення до роботи.

Палати Вищої кваліфікаційної комісії суддів України виносять свої рішення від імені Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, зазначаючи склад палати, який розглядав конкретну справу.

2. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та палат Комісії викладаються у письмовій формі. У рішенні зазначаються дата і місце прийняття рішення, склад Комісії

(палати), питання, що розглядалося, мотиви прийнятого рішення. Рішення підписується головою і членами Комісії (палати), які брали участь у прийнятті рішення.

3. За наявності окремої думки члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України вона викладається у письмовій формі і додається до справи, про що головуючий повідомляє на засіданні.

4. Рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України може бути оскаржено до суду в порядку, встановленому законом. У випадках, передбачених цим Законом, рішення Вищої кваліфікаційної комісії суддів України може бути оскаржено до Вищої ради юстиції.

5. У разі наявності окремої думки двох або більше членів дисциплінарної або кваліфікаційної палати Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, які брали участь у розгляді питання та прийнятті рішення відповідною палатою, Голова Вищої кваліфікаційної комісії суддів України має право винести таке питання на розгляд спільного засідання палат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, на якому у порядку, встановленому регламентом, приймається остаточне рішення по суті питання.

Стаття 109. Забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Організаційне забезпечення діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України здійснює секретаріат, працівники якого є державними службовцями.

Положення про секретаріат Вищої кваліфікаційної комісії суддів України затверджується Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

2. Для здійснення членами Вищої кваліфікаційної комісії суддів України своїх повноважень діє служба інспекторів у кількості сорока двох інспекторів.

3. Працівники секретаріату Вищої кваліфікаційної комісії суддів України призначаються на посади та звільняються з посад Головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України у порядку, визначеному [Законом України "Про державну службу"](#).

Інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України призначаються на посади та звільняються з посад Головою Вищої кваліфікаційної комісії суддів України за пропозицією відповідного члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

4. Розмір заробітної плати працівників секретаріату та інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, їх побутове забезпечення і рівень соціального захисту визначаються [Законом України "Про державну службу"](#), іншими нормативно-правовими актами і не можуть бути меншими, ніж у відповідних категорій державних службовців апаратів центральних органів виконавчої влади.

5. Посадовий оклад члена Комісії встановлюється в розмірі винагороди судді Верховного Суду України.

6. Виплата грошового забезпечення провадиться за рахунок коштів Державного бюджету України.

Стаття 110. Служба інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України

1. Служба інспекторів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України формується з числа осіб, які мають повну вищу юридичну освіту і досвід роботи в галузі права понад п'ять років.

2. Інспектори Вищої кваліфікаційної комісії суддів України діють виключно за дорученням члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

За дорученням члена Комісії інспектори:

1) попередньо аналізують заяви (скарги) щодо притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності, готують проекти висновків про наявність підстав для притягнення суддів місцевих та апеляційних судів до дисциплінарної відповідальності;

2) попередньо аналізують матеріали справ щодо кваліфікаційного оцінювання суддів та дисциплінарної практики щодо суддів;

3) виконують інші доручення члена Комісії під час кваліфікаційного оцінювання або дисциплінарного провадження відповідно до цього Закону.

Розділ VII **ЗВІЛЬНЕННЯ СУДДІ СУДУ ЗАГАЛЬНОЇ ЮРИСДИКЦІЇ З ПОСАДИ**

Глава 1. Загальні положення

Стаття 111. Загальні умови звільнення судді з посади

1. Суддя суду загальної юрисдикції може бути звільнений з посади органом, який його обрав або призначив, виключно з підстав, визначених частиною п'ятою [статті 126 Конституції України](#), за поданням Вищої ради юстиції.

Стаття 112. Звільнення судді з посади у разі закінчення строку, на який його призначено

1. Вища рада юстиції вносить подання Президентові України про звільнення судді з посади у разі закінчення строку, на який його призначено, якщо:

1) суддя за повідомленням Вищої кваліфікаційної комісії суддів України своєчасно не подав без поважних причин заяву про обрання його на посаду судді безстроково;

2) щодо судді Вищою кваліфікаційною комісією суддів України прийнято рішення про відмову в рекомендуванні його для обрання на посаду судді безстроково;

3) кандидата на посаду судді безстроково не обрано Верховною Радою України.

2. Вища рада юстиції вносить подання про звільнення судді з посади у зв'язку із закінченням строку, на який його призначено, із зазначенням дати, з якої суддя має бути звільнений.

3. Суддя звільняється з посади Президентом України.

4. У разі якщо суддю з будь-яких причин не звільнено з посади, він не може виконувати свої повноваження щодо здійснення правосуддя з наступного дня після закінчення строку, на який його призначено.

Стаття 113. Звільнення судді з посади за віком

1. Суддя звільняється з посади за віком з наступного дня після досягнення ним шістдесяти п'яти років.

2. Вища кваліфікаційна комісія суддів України не пізніш як за місяць до дня, зазначеного в частині першій цієї статті, зобов'язана повідомити Вищу раду юстиції про наявність підстав для звільнення судді.

3. Вища рада юстиції вносить подання про звільнення судді у зв'язку з досягненням ним шістдесяти п'яти років до органу, який обрав або призначив суддю, не пізніш як за п'ятнадцять днів до дня, зазначеного в частині першій цієї статті.

4. У разі якщо суддю з будь-яких причин не звільнено з посади, він не може здійснювати свої повноваження щодо здійснення правосуддя з наступного дня після досягнення ним шістдесяти п'яти років.

Стаття 114. Звільнення судді з посади за станом здоров'я

1. Суддя звільняється з посади у разі неможливості здійснювати повноваження за станом здоров'я за наявності медичного висновку, що надається медичною комісією, утвореною спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади з питань охорони здоров'я, або за рішенням суду про визнання судді обмежено дієздатним або недієздатним, яке набрало законної сили.

Суд, який ухвалив рішення про визнання особи, яка є суддею, обмежено дієздатною або недієздатною, негайно повідомляє про це Вищу раду юстиції.

2. Визнавши, що стан здоров'я судді не дає змоги протягом тривалого часу або постійно здійснювати йому свої повноваження, Вища рада юстиції вносить подання про звільнення судді до органу, який його обрав або призначив.

Стаття 115. Звільнення судді з посади у разі порушення ним вимог щодо несумісності

1. Суддя звільняється з посади у разі порушення ним вимог щодо несумісності за поданням Вищої ради юстиції, що вноситься до органу, який обрав або призначив суддю, у порядку, встановленому [Законом України "Про Вищу раду юстиції"](#).

Стаття 116. Звільнення судді з посади у разі порушення ним присяги

1. Відповідно до [пункту 5 частини п'ятої статті 126 Конституції України](#) суддя звільняється з посади у зв'язку з порушенням ним присяги судді.

2. Факти, що свідчать про порушення суддею присяги, мають бути встановлені Вищою кваліфікаційною комісією суддів України або Вищою радою юстиції.

3. Звільнення судді з посади на підставі порушення ним присяги судді відбувається за поданням Вищої ради юстиції після розгляду цього питання на її засіданні відповідно до [Закону України "Про Вищу раду юстиції"](#).

4. На підставі подання Вищої ради юстиції Президент України видає указ про звільнення судді з посади.

5. На підставі подання Вищої ради юстиції Верховна Рада України приймає постанову про звільнення судді з посади.

Стаття 117. Звільнення судді з посади у разі набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього

1. Суд, який ухвалив обвинувальний вирок щодо особи, яка є суддею, негайно повідомляє про це Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України.

2. У разі набрання законної сили обвинувальним вироком суду щодо особи, яка є суддею, Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє про це Вищу раду юстиції, яка вносить подання про звільнення судді з посади.

3. Суддя, щодо якого обвинувальний вирок суду набрав законної сили, не може здійснювати свої повноваження і втрачає передбачені законом гарантії незалежності і недоторканності судді, право на грошове та інше забезпечення.

Стаття 118. Звільнення судді з посади у разі припинення його громадянства

1. Суддя звільняється з посади за поданням Вищої ради юстиції у разі припинення його громадянства відповідно до [Закону України "Про громадянство України"](#).

2. Суддя з моменту припинення його громадянства не може здійснювати свої повноваження.

Стаття 119. Звільнення судді з посади у разі визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим

1. Суд, який ухвалив рішення про визнання особи, яка є суддею, безвісно відсутньою або оголошення її померлою, негайно повідомляє про це Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну судову адміністрацію України. У разі набрання таким рішенням законної сили Вища кваліфікаційна комісія суддів України повідомляє про це Вищу раду юстиції, яка вносить подання про звільнення судді з посади.

Стаття 120. Звільнення судді з посади за його заявою про відставку або про звільнення з посади за власним бажанням

1. Суддя, який має стаж роботи на посаді судді не менше двадцяти років, що визначається відповідно до статті 135 цього Закону, має право подати заяву про відставку.

2. Суддя має право у будь-який час перебування на посаді незалежно від мотивів подати заяву про звільнення з посади за власним бажанням.

3. Заява про відставку, заява про звільнення з посади за власним бажанням подається суддею безпосередньо до Вищої ради юстиції, яка протягом одного місяця з дня надходження відповідної заяви вносить до органу, який обрав або призначив суддю, подання про звільнення судді з посади.

4. Суддя здійснює свої повноваження до прийняття рішення про його звільнення.

5. За суддею, звільненим за його заявою про відставку, зберігається звання судді та гарантії недоторканості, встановлені для судді до його виходу у відставку.

Стаття 121. Вимоги до подання про звільнення судді з посади

1. У поданні Вищої ради юстиції про звільнення судді з посади зазначаються:

- 1) дата внесення подання;
- 2) прізвище, ім'я та по батькові судді;
- 3) рік народження судді;
- 4) відомості про перебування на посаді судді;
- 5) найменування суду;
- 6) підстава внесення подання про звільнення, визначена частиною п'ятою [статті 126 Конституції України](#);
- 7) фактичні обставини (у разі внесення подання про звільнення судді з особливих обставин, визначених [Законом України "Про Вищу раду юстиції"](#));
- 8) інші відомості, визначені законом.

Стаття 122. Розгляд питання та прийняття Верховною Радою України рішення про звільнення з посади судді, обраного безстроково

1. Порядок розгляду питання та прийняття Верховною Радою України рішення про звільнення з посади судді, обраного безстроково, визначається цим Законом та [Регламентом Верховної Ради України](#).

2. Питання про звільнення з посади судді, обраного безстроково, розглядається на пленарному засіданні Верховної Ради України без висновку комітетів Верховної Ради України та будь-яких перевірок.

3. Повноваження судді припиняються з дня прийняття Верховною Радою України постанови про звільнення з посади судді.

Стаття 123. Припинення повноважень судді

1. Повноваження судді припиняються у разі його смерті.

2. Про наявність підстави для припинення повноважень судді голова суду, в якому суддя обіймав посаду, повідомляє Вищу кваліфікаційну комісію суддів України та Державну

судову адміністрацію України. До повідомлення додаються документи на підтвердження факту смерті.

Розділ VIII СУДДІВСЬКЕ САМОВРЯДУВАННЯ

Глава 1. Загальні засади суддівського самоврядування

Стаття 124. Завдання суддівського самоврядування

1. Для вирішення питань внутрішньої діяльності судів в Україні діє суддівське самоврядування - самостійне колективне вирішення зазначених питань суддями.
2. Суддівське самоврядування є однією з гарантій забезпечення самостійності судів і незалежності суддів. Діяльність органів суддівського самоврядування має сприяти створенню належних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, утверджувати незалежність суду, забезпечувати захист суддів від втручання в їхню діяльність, а також підвищувати рівень роботи з кадрами у системі судів.
3. До питань внутрішньої діяльності судів належать питання організаційного забезпечення судів та діяльності суддів, соціальний захист суддів та їхніх сімей, а також інші питання, що безпосередньо не пов'язані із здійсненням правосуддя.
4. До завдань суддівського самоврядування належить вирішення питань щодо:
 - 1) забезпечення організаційної єдності функціонування органів судової влади;
 - 2) зміцнення незалежності судів, суддів, захист від втручання в їхню діяльність;
 - 3) участі у визначенні потреб кадрового, фінансового, матеріально-технічного та іншого забезпечення судів та контроль за додержанням установлених нормативів такого забезпечення;
 - 4) обрання суддів на адміністративні посади в судах у порядку, встановленому цим Законом;
 - 5) призначення суддів Конституційного Суду України;
 - 6) призначення суддів до складу Вищої ради юстиції та Вищої кваліфікаційної комісії суддів України в порядку, встановленому законом.

Стаття 125. Організаційні форми суддівського самоврядування

1. Організаційними формами суддівського самоврядування є збори суддів, Рада суддів України, з'їзд суддів України.
2. Суддівське самоврядування в Україні здійснюється через:
 - 1) збори суддів місцевого суду, апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України;

- 2) Раду суддів України;
- 3) з'їзд суддів України.

3. Порядок здійснення суддівського самоврядування визначається відповідно до [Конституції України](#) цим Законом та іншими законами, а також регламентами і положеннями, що приймаються органами суддівського самоврядування згідно з Конституцією України та цим Законом.

Глава 2. Збори суддів

Стаття 126. Збори суддів

1. Збори суддів - зібрання суддів відповідного суду, на якому вони обговорюють питання внутрішньої діяльності цього суду та приймають колективні рішення з обговорюваних питань.
2. Збори суддів скликаються головою відповідного суду за власною ініціативою або на вимогу не менше третини загальної кількості суддів, які працюють у цьому суді.
3. Збори суддів скликаються у разі необхідності, але не рідше одного разу на три місяці.
4. Збори суддів є повноважними, якщо на них присутні не менше двох третин кількості суддів, які працюють у цьому суді. На збори суддів можуть запрошуватися працівники апарату суду, судді у відставці, представники громадськості, інші особи. У голосуванні беруть участь лише судді цього суду.
5. Збори суддів:
 - 1) обговорюють питання щодо внутрішньої діяльності суду чи роботи конкретних суддів або працівників апарату суду та приймають з цих питань рішення, що є обов'язковими для суддів та працівників цього суду;
 - 2) визначають спеціалізацію суддів з розгляду конкретних категорій справ;
 - 3) приймають рішення про обрання суддів на адміністративні посади та звільнення з цих посад;
 - 4) визначають рівень навантаження на суддів відповідного суду з урахуванням виконання ними адміністративних або інших обов'язків;
 - 5) заслуховують звіти суддів, які обіймають адміністративні посади в цьому суді, та керівника апарату суду;
 - 6) здійснюють інші повноваження, передбачені цим Законом.
6. Збори суддів кожного суду загальної юрисдикції (крім місцевих загальних судів) обирають таємним голосуванням делегатів на з'їзд суддів України.

Збори суддів кожного місцевого загального суду обирають таємним голосуванням делегатів на спільні збори суддів місцевих загальних судів в Автономній Республіці Крим,

кожній області, містах Києві та Севастополі за принципом один делегат від десяти суддів. У разі якщо в суді менше десяти суддів, від суду делегується один делегат.

Спільні збори суддів місцевих загальних судів в Автономній Республіці Крим, кожній області, містах Києві та Севастополі проводяться для обрання таємним голосуванням делегатів на з'їзд суддів України.

Порядок скликання і проведення спільних зборів суддів місцевих загальних судів визначає Рада суддів України.

Делегатом на спільні збори суддів місцевих загальних судів не може бути обраний суддя, який займає адміністративну посаду в суді.

Збори суддів Верховного Суду України, вищого спеціалізованого суду затверджують положення про апарат, структуру і штатний розпис апарату відповідного суду за поданням голови цього суду.

7. Збори суддів можуть звертатися з пропозиціями щодо питань діяльності суду до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, які зобов'язані розглянути ці пропозиції і дати відповідь по суті.

8. Збори суддів можуть обговорювати питання щодо практики застосування законодавства, розробляти відповідні пропозиції щодо вдосконалення такої практики та законодавства. Збори суддів місцевого чи апеляційного суду можуть вносити відповідні пропозиції на розгляд до вищого спеціалізованого суду та Верховного Суду України.

9. Збори суддів місцевих загальних судів у порядку, встановленому цим Законом, обирають слідчих суддів.

10. Збори суддів приймають рішення більшістю голосів суддів, присутніх на зборах, відкритим голосуванням, якщо не буде прийнято рішення про проведення таємного голосування. Рішення щодо обрання на адміністративні посади або звільнення з цих посад, а також про обрання делегатів на спільні збори суддів місцевих загальних судів приймаються таємним голосуванням.

11. Виконання рішень зборів суддів за дорученням зборів покладається на голову відповідного суду або його заступника.

Глава 3. Вищі органи суддівського самоврядування

Стаття 127. З'їзд суддів України

1. Найвищим органом суддівського самоврядування є з'їзд суддів України.

2. З'їзд суддів України:

1) заслуховує звіти Ради суддів України про виконання завдань органів суддівського самоврядування щодо забезпечення незалежності судів і суддів, стан організаційного та фінансового забезпечення діяльності судів;

2) заслуховує інформацію Вищої кваліфікаційної комісії суддів України про її діяльність, зокрема про дисциплінарну практику щодо суддів;

- 3) заслушує інформацію Голови Державної судової адміністрації України про її діяльність, зокрема щодо організаційного, фінансового та матеріально-технічного забезпечення діяльності органів судової влади;
 - 4) призначає та звільняє суддів Конституційного Суду України відповідно до [Конституції](#) і законів України;
 - 5) призначає членів Вищої ради юстиції та приймає рішення про припинення їх повноважень відповідно до [Конституції](#) і законів України;
 - 6) призначає членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України та приймає рішення про припинення їх повноважень відповідно до цього Закону;
 - 7) звертається з пропозиціями щодо вирішення питань діяльності судів до органів державної влади та їх посадових осіб;
 - 8) обирає Раду суддів України;
 - 9) розглядає інші питання суддівського самоврядування відповідно до закону.
3. З'їзд суддів України приймає рішення, що є обов'язковими для всіх органів суддівського самоврядування та всіх суддів.

Стаття 128. Порядок скликання з'їзду суддів України

1. Черговий з'їзд суддів України скликається Радою суддів України один раз на два роки. Позачерговий з'їзд суддів України може бути скликаний за рішенням Ради суддів України.
2. У разі необхідності збори суддів можуть звертатися до Ради суддів України з пропозицією щодо скликання позачергового з'їзду суддів України. Рада суддів України зобов'язана скликати позачерговий з'їзд суддів України на вимогу зборів суддів не менше однієї п'ятої всіх судів.
3. Рада суддів України, яка скликає з'їзд суддів України в порядку, передбаченому частиною першою цієї статті, схвалює попередній перелік питань, що виносяться на обговорення з'їзду, та визначає дату і місце проведення з'їзду. У разі скликання з'їзду суддів України на вимогу зборів суддів до попереднього переліку питань мають бути включені всі питання, що є предметом зазначеної вимоги.
4. На з'їзд суддів України можуть бути запрошені інші особи, крім делегатів. Запрошені особи не беруть участі в голосуванні під час прийняття рішень з'їзду суддів України.
5. У разі якщо Рада суддів України не скликає з'їзд суддів України у строки, передбачені частинами першою та другою цієї статті, такий з'їзд може бути скликаний на вимогу зборів суддів не менше однієї п'ятої всіх судів без участі Ради суддів України.

У такому випадку ініціатори скликання з'їзду суддів України утворюють організаційний комітет із скликання з'їзду суддів України, що має повноваження Ради суддів України щодо скликання з'їзду. Організаційний комітет невідкладно публікує інформацію про його утворення в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" і призначає дату проведення з'їзду суддів не раніш як через два місяці з дня утворення організаційного комітету.

6. Оголошення про скликання з'їзду суддів України та питання, що виносяться на його розгляд, має бути опубліковане в газетах "Голос України" та "Урядовий кур'єр" не пізніше як за тридцять днів до початку роботи з'їзду, а у випадках скликання відповідно до частини другої цієї статті позачергового з'їзду на вимогу зборів суддів - за п'ятнадцять днів до початку роботи з'їзду. У разі якщо з'їзд суддів скликається для обрання членів Вищої ради юстиції або Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, оголошення має бути опубліковане не пізніше як за сорок п'ять днів до початку роботи з'їзду.

Стаття 129. Обрання делегатів на з'їзд суддів України

1. Збори суддів кожного суду загальної юрисдикції (крім місцевого загального суду та Верховного Суду України) обирають на з'їзд суддів України по одному делегату від двадцяти суддів, які працюють в цьому суді. У разі якщо в суді працює менше двадцяти суддів, від суду делегується один делегат.

Делегатів на з'їзд суддів України від суддів місцевих загальних судів обирають спільні збори суддів у кожній області, Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі за принципом: один делегат від двадцяти суддів у загальній кількості суддів місцевих загальних судів у кожній області, Автономній Республіці Крим, містах Києві та Севастополі.

2. Збори суддів Конституційного Суду України та Верховного Суду України обирають на з'їзд суддів України по три делегати з числа суддів цих судів.

3. Делегати на з'їзд суддів України обираються таємним голосуванням на альтернативній основі, при вільному висуненні кандидатур для обрання з числа суддів відповідних судів або суддів у відставці, незалежно від їх місця роботи до виходу у відставку.

4. Делегатами на з'їзд суддів України не можуть бути обрані судді, які займають адміністративні посади в судах, судді, які є членами Вищої ради юстиції або Вищої кваліфікаційної комісії суддів України.

Стаття 130. Порядок проведення з'їзду суддів України

1. З'їзд суддів України є повноважним за умови присутності на ньому не менше двох третин загальної кількості обраних делегатів.

2. З'їзд суддів України відкриває голова Ради суддів України, а в разі його відсутності - найстарший за віком член Ради суддів України.

3. З'їзд суддів України обирає шляхом відкритого голосування президію з'їзду в кількісному складі, що визначається рішенням з'їзду. Президія організовує роботу з'їзду суддів України.

4. З'їзд суддів України обговорює і затверджує порядок денний та регламент роботи з'їзду, обирає лічильну комісію, секретаріат та інші робочі органи з'їзду.

5. Хід роботи з'їзду суддів України протоколюється.

6. Рішення з'їзду суддів України приймаються більшістю голосів від числа обраних делегатів відкритим або таємним голосуванням. Рішення з питань, зазначених у пунктах 4

- 6, 8 частини другої статті 127 цього Закону, приймаються з'їздом шляхом таємного голосування.

7. Інші питання порядку проведення з'їзду суддів України регулюються регламентом з'їзду суддів України, прийнятим з'їздом.

Стаття 131. Рада суддів України

1. У період між з'їздами суддів України вищим органом суддівського самоврядування є Рада суддів України.

2. Раду суддів України обирає з'їзд суддів України. До складу Ради суддів України входять:

- 1) одинадцять суддів від місцевих загальних судів;
- 2) п'ять суддів від місцевих адміністративних судів;
- 3) п'ять суддів від місцевих господарських судів;
- 4) чотири судді від апеляційних судів з розгляду цивільних, кримінальних справ, а також справ про адміністративні правопорушення;
- 5) два судді від апеляційних адміністративних судів;
- 6) два судді від апеляційних господарських судів;
- 7) по одному судді від вищих спеціалізованих судів;
- 8) один суддя Верховного Суду України.

Пропозиції щодо кандидатур до складу Ради суддів України можуть вносити судді, які беруть участь у з'їзді суддів України. Не можуть бути обраними до Ради суддів України судді, які обіймають адміністративні посади в судах або є членами Вищої ради юстиції чи Вищої кваліфікаційної комісії суддів України. У разі обрання члена Ради суддів України на адміністративну посаду в суді його повноваження у Раді суддів України припиняються.

3. Члени Ради суддів України на засіданні Ради обирають із свого складу таємним голосуванням голову Ради суддів України, його заступника та секретаря.

4. Рада суддів України у період між з'їздами суддів України організовує виконання рішень з'їзду суддів України та контроль за їх виконанням, а також вирішує питання про скликання з'їзду суддів України. Повноваження та порядок роботи Ради суддів України визначаються цим Законом та положенням про Раду суддів України, затвердженим з'їздом суддів України.

5. Рада суддів України:

- 1) розробляє та організовує виконання заходів щодо забезпечення незалежності судів і суддів, поліпшення стану організаційного забезпечення діяльності судів;

2) розглядає питання правового захисту суддів, соціального захисту суддів та їхніх сімей, приймає відповідні рішення з цих питань;

3) визначає особу, уповноважену представляти бюджетні запити щодо фінансування судів загальної юрисдикції, інших органів та установ судової системи під час розгляду проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік або змін до нього;

4) обирає та звільняє Голову Державної судової адміністрації України та його заступників;

5) визначає за поданням Голови Державної судової адміністрації України граничну чисельність працівників Державної судової адміністрації України, у тому числі її територіальних управлінь, у межах видатків на утримання Державної судової адміністрації України;

6) здійснює контроль за організацією діяльності судів, заслуховує з цих питань Голову Державної судової адміністрації України, його заступників, керівників структурних підрозділів і територіальних управлінь Державної судової адміністрації України;

7) звертається з пропозиціями щодо питань діяльності судів до органів державної влади та органів місцевого самоврядування;

8) затверджує зразки посвідчень судді, судді у відставці, народного засідателя, присяжного;

9) здійснює контроль за додержанням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів у діяльності суддів судів загальної юрисдикції, голови та членів Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Голови Державної судової адміністрації України та його заступників; приймає рішення про врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів у діяльності зазначених осіб (у разі, якщо такий конфлікт не може бути врегульований у порядку, визначеному процесуальним законом);

10) здійснює інші повноваження, передбачені цим Законом.

6. Рішення Ради суддів України, прийняті в межах визначених цим Законом повноважень, на наступний день після їх прийняття оприлюднюються на офіційному веб-сайті судової влади.

Рішення Ради суддів України, прийняті в межах визначених цим Законом повноважень, є обов'язковими для всіх органів суддівського самоврядування. Рішення Ради суддів України може бути скасовано з'їздом суддів України або в судовому порядку.

7. У разі виникнення в судді Конституційного Суду України чи судді суду загальної юрисдикції (крім випадків, коли конфлікт інтересів врегульовується в порядку, визначеному процесуальним законом), Голови Державної судової адміністрації України, його заступника реального чи потенційного конфлікту інтересів вони зобов'язані не пізніше наступного робочого дня з моменту виникнення такого конфлікту інтересів у письмовій формі повідомити про це Раді суддів України.

8. Орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові особи, керівники підприємств, установ і організацій, об'єднань громадян, яким направлено звернення Ради суддів України з питань забезпечення безпеки суддів, зобов'язані розглянути таке

звернення протягом десяти днів з дня його отримання і вжити заходів щодо усунення загроз безпеці суддів.

Стаття 132. Забезпечення діяльності органів суддівського самоврядування

1. Забезпечення роботи з'їзду суддів України, спільних зборів суддів місцевих загальних судів, діяльності Ради суддів України здійснюється Державною судовою адміністрацією України та її територіальними управліннями за рахунок коштів Державного бюджету України згідно з вимогами розділу XI цього Закону.

Розділ IX ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СУДДІВ

Стаття 133. Суддівська винагорода

1. Суддівська винагорода регулюється цим Законом, [Законом України "Про Конституційний Суд України"](#) та не може визначатися іншими нормативно-правовими актами.

2. Суддівська винагорода складається з посадового окладу та доплат за:

- 1) вислугу років;
- 2) перебування на адміністративній посаді в суді;
- 3) науковий ступінь;
- 4) роботу, що передбачає доступ до державної таємниці.

3. Посадовий оклад судді місцевого суду встановлюється в розмірі 10 мінімальних заробітних плат.

4. Посадові оклади інших суддів встановлюються пропорційно до посадового окладу судді місцевого суду з коефіцієнтом:

- 1) судді апеляційного суду - 1,1;
- 2) судді вищого спеціалізованого суду - 1,2;
- 3) судді Верховного Суду України, судді Конституційного Суду України - 1,3.

5. Суддям виплачується щомісячна доплата за вислугу років у розмірі: за наявності стажу роботи більше 3 років - 15 відсотків, більше 5 років - 20 відсотків, більше 10 років - 30 відсотків, більше 15 років - 40 відсотків, більше 20 років - 50 відсотків, більше 25 років - 60 відсотків, більше 30 років - 70 відсотків, більше 35 років - 80 відсотків посадового окладу.

Суддям Конституційного Суду України, які вперше призначені на посаду судді, виплачується щомісячна доплата за вислугу років у розмірі 5,5 відсотка за кожен рік роботи.

6. Суддям, які обіймають посади заступника голови суду, секретаря судової палати, секретаря пленуму вищого спеціалізованого суду, секретаря Пленуму Верховного Суду України, виплачується щомісячна доплата у розмірі 5 відсотків посадового окладу судді відповідного суду, голові суду - 10 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

7. Суддям виплачується щомісячна доплата за науковий ступінь кандидата (доктора філософії) або доктора наук з відповідної спеціальності у розмірі відповідно 15 і 20 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

8. Суддям виплачується щомісячна доплата за роботу, яка передбачає доступ до державної таємниці, у розмірі залежно від ступеня секретності інформації: відомості та їх носії, що мають ступінь секретності "Цілком таємно", - 10 відсотків посадового окладу судді відповідного суду; відомості та їх носії, що мають ступінь секретності "Таємно", - 5 відсотків посадового окладу судді відповідного суду.

9. Обсяги видатків на забезпечення виплати суддівської винагороди здійснюються за окремим кодом економічної класифікації видатків.

10. Суддя, який не здійснює правосуддя (крім випадків тимчасової непрацездатності, перебування судді у щорічній оплачуваній відпустці), не має права на отримання доплат до посадового окладу.

Стаття 134. Відпустка

1. Суддям надається щорічна оплачувана відпустка тривалістю 30 робочих днів з виплатою, крім суддівської винагороди, допомоги на оздоровлення у розмірі посадового окладу. Суддям, які мають стаж роботи більше 10 років, надається додаткова оплачувана відпустка тривалістю 15 календарних днів.

Стаття 135. Стаж роботи судді

1. До стажу роботи на посаді судді зараховується робота на посаді:

1) судді судів України, арбітра (судді) арбітражних судів України, державного арбітра колишнього Державного арбітражу України, арбітра відомчих арбітражів України;

2) члена Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

3) судді у судах та арбітрів у державному і відомчому арбітражах колишнього СРСР та республік, що входили до його складу.

2. До стажу роботи, що дає судді Конституційного Суду України право на відставку і виплату вихідної допомоги, зараховується також стаж іншої практичної, наукової, педагогічної роботи за фахом та стаж державної служби.

Стаття 136. Забезпечення житлових умов судді

1. Після призначення на посаду суддя Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищого спеціалізованого суду, апеляційного, місцевого суду, який потребує поліпшення житлових умов, забезпечується службовим житлом за місцем знаходження суду органами місцевого самоврядування в порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України.

Стаття 137. Забезпечення потреб судді, пов'язаних з його діяльністю

1. Суддя забезпечується за рахунок коштів Державного бюджету України мантиєю та нагрудним знаком.
2. Суддя забезпечується окремим кабінетом, робочим місцем та необхідними для роботи засобами.

Стаття 138. Державний захист суддів та членів їхніх сімей

1. Судді, члени їхніх сімей та їхнє майно перебувають під особливим захистом держави. Підрозділи відомчої воєнізованої охорони Державної судової адміністрації України зобов'язані вживати необхідних заходів для забезпечення безпеки судді, членів його сім'ї, збереження їхнього майна, якщо від судді надійде відповідна заява.

(частина перша статті 138 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 02.07.2015 р. N 580-VIII)

2. Вчинені у зв'язку зі службовою діяльністю судді посягання на його життя і здоров'я, знищення чи пошкодження його майна, погроза вбивством, насильством чи пошкодженням майна судді, образа чи наклеп на нього, а також посягання на життя і здоров'я близьких родичів судді (батьків, дружини, чоловіка, дітей), погроза їм вбивством, пошкодженням майна тягнуть за собою відповідальність, установлену законом.

3. Суддя має право на забезпечення засобами захисту, які йому надаються відомчою воєнізованою охороною Державної судової адміністрації України.

(частина третя статті 138 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 02.07.2015 р. N 580-VIII)

Стаття 139. Соціальне страхування судді

1. Життя і здоров'я суддів підлягають обов'язковому державному страхуванню за рахунок коштів Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України відповідно до [Закону України "Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності"](#).

Розділ X СТАТУС СУДДІ У ВІДСТАВЦІ

Стаття 140. Медичне обслуговування та санаторно-курортне лікування суддів та членів їхніх сімей

1. Суддя та члени його сім'ї мають право на безоплатне медичне обслуговування у державних закладах охорони здоров'я. Члени сім'ї судді можуть обслуговуватися в тих медичних закладах, де обслуговується суддя.

Стаття 141. Пенсія або щомісячне довічне грошове утримання судді у відставці

1. Судді, який вийшов у відставку, після досягнення чоловіками віку 62 роки, жінками - пенсійного віку, встановленого [статтею 26 Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування"](#), виплачується пенсія або за його вибором щомісячне довічне грошове утримання. До досягнення зазначеного віку право на пенсію за віком або щомісячне довічне грошове утримання мають чоловіки 1955 року народження і старші після досягнення ними такого віку:

(абзац перший частини першої статті 141 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 10.12.2015 р. N 889-VIII)

60 років 6 місяців - які народилися з 1 січня 1953 року по 31 грудня 1953 року;

61 рік - які народилися з 1 січня 1954 року по 31 грудня 1954 року;

61 рік 6 місяців - які народилися з 1 січня 1955 року по 31 грудня 1955 року.

2. Суддя у відставці, який не досяг віку, встановленого частиною першою цієї статті, отримує щомісячне довічне грошове утримання. При досягненні таким суддею віку, встановленого частиною першою цієї статті, за ним зберігається право на одержання щомісячного довічного грошового утримання або, за його вибором, призначається пенсія.

(частина друга статті 141 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 10.12.2015 р. N 889-VIII)

3. Щомісячне довічне грошове утримання виплачується судді у розмірі 60 відсотків грошового утримання судді, який працює на відповідній посаді.

(частина третя статті 141 у редакції

Закону України від 02.03.2015 р. N 213-VIII)

(положення частини третьої статті 141 визнано такими, що не відповідають [Конституції України](#) (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 08.06.2016 р. N 4-рп/2016)

4. Умови та порядок перерахунку раніше призначеного щомісячного довічного грошового утримання суддів Конституційного Суду України визначаються Кабінетом Міністрів України.

(частина четверта статті 141 у редакції Закону України від 02.03.2015 р. N 213-VIII)

5. Тимчасово, у період з 1 січня 2016 року по 31 грудня 2016 року:

(абзац перший частини п'ятої статті 141 у редакції Закону України від 02.03.2015 р. N 213-VIII набирає чинності з [01.04.2015 р.](#))

(абзац перший частини п'ятої статті 141

у редакції Закону України від
24.12.2015 р. N 911-VIII)

(положення абзацу першого частини п'ятої статті 141 визнано такими, що не відповідають [Конституції України](#) (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 08.06.2016 р. N 4-рп/2016)

особам (крім інвалідів I та II груп, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія [пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"](#)), які працюють на посадах та на умовах, передбачених цим Законом, законами України ["Про прокуратуру"](#), призначені пенсії / щомісячне довічне грошове утримання не виплачуються;

(абзац другий частини п'ятої статті 141 у редакції Закону України від 02.03.2015 р. N 213-VIII набирає чинності з [01.04.2015 р.](#))

(абзац другий частини п'ятої статті 141 у редакції Закону України від 24.12.2015 р. N 911-VIII, із змінами, внесеними згідно із

Законом України від 10.12.2015 р.
N 889-VIII)

(положення абзацу другого частини п'ятої статті 141 визнано такими, що не відповідають [Конституції України](#) (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 08.06.2016 р. N 4-рп/2016)

у період роботи особи (крім інвалідів I та II груп, інвалідів війни III групи та учасників бойових дій, осіб, на яких поширюється дія [пункту 1 статті 10 Закону України "Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту"](#)) на інших посадах/роботах щомісячне довічне грошове утримання, розмір якого перевищує 150 відсотків прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність, виплачується в розмірі 85 відсотків призначеного розміру, але не менше 150 відсотків прожиткового мінімуму, встановленого для осіб, які втратили працездатність.

(абзац третій частини п'ятої статті 141 у редакції Закону України від 02.03.2015 р. N 213-VIII набирає чинності з [01.04.2015 р.](#))

(положення абзацу третього частини п'ятої статті 141 визнано такими, що не відповідають [Конституції України](#) (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 08.06.2016 р. N 4-рп/2016)

З 1 січня 2017 року виплата щомісячного довічного грошового утримання, призначеного відповідно до цієї статті, на період роботи на посадах, які дають право на його призначення або право на призначення пенсії в порядку та на умовах, передбачених [законами України "Про прокуратуру"](#), ["Про наукову і науково-технічну діяльність"](#), ["Про статус народного депутата України"](#), припиняється. На цей період призначається і виплачується пенсія відповідно до [Закону України "Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування"](#).

(абзац четвертий частини п'ятої статті 141 у редакції Закону України від 02.03.2015 р. N 213-VIII набирає чинності з [01.04.2015 р.](#))

(абзац четвертий частини п'ятої статті 141 із змінами, внесеними згідно із Законами України від 24.12.2015 р. N 911-VIII, від 10.12.2015 р. N 889-VIII)

(положення абзацу четвертого частини п'ятої статті 141 визнано такими, що не відповідають [Конституції України](#) (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 08.06.2016 р. N 4-рп/2016)

Після звільнення з роботи щомісячне довічне грошове утримання виплачується у повному розмірі.

(абзац п'ятий частини п'ятої статті 141 у редакції Закону України від 02.03.2015 р. N 213-VIII набирає чинності з [01.04.2015 р.](#))

Максимальний розмір щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці (з урахуванням надбавок, підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати десяти прожиткових мінімумів, установлених для осіб, які втратили працездатність. Тимчасово, у період з 1 січня 2016 року по 31 грудня 2016 року, максимальний розмір щомісячного довічного грошового утримання судді у відставці (з урахуванням надбавок підвищень, додаткової пенсії, цільової грошової допомоги, пенсії за особливі заслуги перед Україною, індексації та інших доплат до пенсії, встановлених законодавством, крім доплати до надбавок окремим категоріям осіб, які мають особливі заслуги перед Батьківщиною) не може перевищувати

10740 гривень.Довічне грошове утримання суддям виплачується органами Пенсійного фонду України за рахунок коштів Державного бюджету України.

(абзац шостий частини п'ятої статті 141 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 24.12.2015 р. N 911-VIII)

(частина п'ята статті 141 у редакції

Закону України від 02.03.2015 р. N 213-VIII)

(положення першого, другого речень абзацу шостого частини п'ятої статті 141 визнано такими, що не відповідають Конституції України (є неконституційними), згідно з Рішенням Конституційного Суду України від 08.06.2016 р. N 4-рп/2016)

Стаття 142. Припинення відставки судді

1. Відставка судді припиняється у разі:

- 1) повторного обрання на посаду судді;
- 2) набрання законної сили обвинувальним вироком щодо нього за вчинення умисного злочину;
- 3) припинення його громадянства;
- 4) визнання його безвісно відсутнім або оголошення померлим.

2. Припинення відставки судді є підставою для припинення виплати йому щомісячного довічного грошового утримання, що було нараховано у зв'язку з відставкою. У разі припинення відставки судді з підстави, передбаченої пунктом 2 частини першої цієї статті, пенсія судді нараховується на загальних підставах.

3. Рішення про припинення відставки судді приймається Вищою кваліфікаційною комісією суддів України.

Розділ XI

ОРГАНІЗАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУДІВ

Глава 1. Загальні питання забезпечення діяльності судів

Стаття 143. Особливості забезпечення функціонування судової влади

1. Держава забезпечує фінансування та належні умови для функціонування судів і діяльності суддів відповідно до Конституції України.

2. Забезпечення функціонування судової влади передбачає:

- 1) окреме визначення у Державному бюджеті України видатків на фінансування судів не нижче рівня, що забезпечує можливість повного і незалежного здійснення правосуддя відповідно до закону;
- 2) законодавче гарантування повного і своєчасного фінансування судів;
- 3) гарантування достатнього рівня соціального забезпечення суддів.

Стаття 144. Система забезпечення функціонування судової влади

1. В Україні діє єдина система забезпечення функціонування судової влади - судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України.
2. Судові органи, інші органи державної влади беруть участь в організаційному забезпеченні діяльності судів у випадках і порядку, передбачених цим та іншими законами.
3. Порядок організаційного забезпечення діяльності Конституційного Суду України встановлюється цим Законом, [Законом України "Про Конституційний Суд України"](#) та іншими законами.

Стаття 145. Засади фінансування судів

1. Фінансування всіх судів в Україні здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України.

Видатки загального фонду Державного бюджету України на утримання судів належать до захищених статей видатків Державного бюджету України.

2. Функції головного розпорядника коштів Державного бюджету України щодо фінансового забезпечення діяльності судів здійснюють:

Конституційний Суд України, Верховний Суд України, вищі спеціалізовані суди - щодо фінансового забезпечення діяльності цих органів;

Державна судова адміністрація України - щодо фінансового забезпечення діяльності всіх інших судів загальної юрисдикції, діяльності Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, органів суддівського самоврядування, Національної школи суддів України та Державної судової адміністрації України.

3. Видатки на утримання судів у Державному бюджеті України визначаються окремим рядком щодо Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів, а також у цілому щодо місцевих та апеляційних судів.

Видатки кожного місцевого та апеляційного суду всіх видів та спеціалізації визначаються у Державному бюджеті України в окремому додатку.

4. Видатки на утримання судів у Державному бюджеті України не можуть бути скорочені в поточному фінансовому році.

5. Контроль за додержанням вимог цього Закону щодо фінансування судів здійснюється у порядку, встановленому законом.

6. Особливості підготовки і розгляду проекту закону про Державний бюджет України в частині фінансування судів, інших органів та установ судової системи визначаються законом.

Стаття 146. Порядок фінансування судів

1. Суди загальної юрисдикції фінансуються згідно з кошторисами і щомісячними розписами видатків, затвердженими відповідно до вимог цього Закону, у межах річної суми видатків, передбачених Державним бюджетом України на поточний фінансовий рік, у порядку, встановленому [Бюджетним кодексом України](#).

Стаття 147. Матеріальне, побутове забезпечення та соціальний захист працівників судової системи

1. Розмір заробітної плати працівників апаратів судів, Державної судової адміністрації України, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України, їхнє побутове забезпечення і рівень соціального захисту визначаються законом і не можуть бути меншими, ніж у відповідних категорій державних службовців органів законодавчої та виконавчої влади.

Абзац другий частини першої статті 147 виключено

(згідно із Законом України
від 10.12.2015 р. N 889-VIII)

2. Головні розпорядники коштів Державного бюджету України щодо фінансового забезпечення діяльності судів здійснюють видатки на поховання та увічнення пам'яті суддів, у тому числі суддів у відставці.

3. У кошторисах судів загальної юрисдикції та Конституційного Суду України передбачаються кошти на представницькі витрати.

Глава 2. Державна судова адміністрація України

Стаття 148. Статус Державної судової адміністрації України

1. Державна судова адміністрація України є органом у системі судової влади, який здійснює організаційне та фінансове забезпечення діяльності органів судової влади у межах повноважень, встановлених законом.

2. Державна судова адміністрація України підзвітна з'їзду суддів України, а у період між з'їздами суддів - Раді суддів України у межах, визначених цим Законом.

3. Територіальні управління Державної судової адміністрації України утворюються в Автономній Республіці Крим, областях, містах Києві та Севастополі.

4. Посадові особи Державної судової адміністрації України, її територіальних управлінь є державними службовцями.

5. Державна судова адміністрація України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс та рахунки в органах Державної казначейської служби України.

6. **Положення** про Державну судову адміністрацію України затверджується Радою суддів України.

Стаття 149. Повноваження Державної судової адміністрації України

1. Державна судова адміністрація України:

1) представляє суди у відносинах із Кабінетом Міністрів України та Верховною Радою України під час підготовки проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік у межах повноважень, визначених цим Законом;

2) забезпечує належні умови діяльності судів загальної юрисдикції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національної школи суддів України та органів суддівського самоврядування в межах повноважень, визначених цим Законом;

3) вивчає практику організації діяльності судів, розробляє і вносить у встановленому порядку пропозиції щодо її вдосконалення;

4) вивчає кадрові питання апарату судів, прогнозує потребу у спеціалістах, здійснює замовлення на підготовку відповідних спеціалістів;

5) забезпечує необхідні умови для підвищення кваліфікації працівників апарату судів, створює систему підвищення кваліфікації;

6) організовує роботу з ведення судової статистики, діловодства та архіву; контролює стан діловодства у судах загальної юрисдикції;

7) готує матеріали для формування пропозицій щодо бюджету судів;

8) організовує комп'ютеризацію судів для здійснення судочинства, діловодства, інформаційно-нормативного забезпечення судової діяльності та забезпечення функціонування автоматизованої системи документообігу в судах; забезпечує суди необхідними технічними засобами фіксування судового процесу в межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України на фінансування відповідних судів;

9) забезпечує впровадження електронного суду; здійснює заходи щодо організації обміну електронними документами між судами та іншими державними органами і установами;

10) забезпечує функціонування автоматизованої системи визначення члена Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;

11) забезпечує ведення Єдиного державного реєстру судових рішень та Реєстру електронних адрес органів державної влади, їх посадових та службових осіб, забезпечує функціонування системи відеоконференц-зв'язку для участі осіб у засіданні суду в режимі відеоконференції;

12) взаємодіє з відповідними органами та установами, в тому числі інших держав, з метою вдосконалення організаційного забезпечення діяльності судів;

- 13) розробляє та затверджує за погодженням із Радою суддів України Типове положення про апарат суду;
- 14) організовує діяльність служби судових розпорядників;
- 15) затверджує положення про бібліотеку суду;
- 16) здійснює управління об'єктами державної власності, що належать до сфери управління Державної судової адміністрації України;
- 17) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Стаття 150. Голова Державної судової адміністрації України

1. Державну судову адміністрацію України очолює Голова Державної судової адміністрації України.
2. Голова Державної судової адміністрації України обирається на посаду і звільняється з посади Радою суддів України.
3. Голова Державної судової адміністрації України не має права суміщати свою службову діяльність з іншою роботою, крім викладацької, наукової і творчої діяльності у позаробочий час, входити до складу керівного органу чи наглядової ради господарської організації, що має на меті одержання прибутку.
4. Голова Державної судової адміністрації України:
 - 1) керує діяльністю Державної судової адміністрації України, несе персональну відповідальність за виконання покладених на неї завдань;
 - 2) організовує роботу Державної судової адміністрації України;
 - 3) вносить на розгляд Ради суддів України подання щодо визначення граничної чисельності працівників Державної судової адміністрації України, у тому числі її територіальних управлінь;
 - 4) призначає на посади та звільняє з посад працівників Державної судової адміністрації України; призначає за поданням голів відповідних судів керівників апаратів апеляційних судів, вищих спеціалізованих судів, Верховного Суду України, їх заступників та звільняє їх з посад у порядку, визначеному законодавством про державну службу;
 - 5) застосовує до керівників апаратів апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України, їх заступників заохочення або накладає дисциплінарні стягнення за поданням голови відповідного суду;
 - 6) присвоює керівникам апаратів апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України, їх заступникам ранги державного службовця відповідно до законодавства про державну службу;
 - 7) затверджує типові положення про територіальне управління Державної судової адміністрації України та положення про структурні підрозділи Державної судової адміністрації України;

8) встановлює посадові оклади працівників Державної судової адміністрації України, присвоює їм ранги державного службовця, застосовує заохочення та накладає дисциплінарні стягнення відповідно до закону;

9) звітує про діяльність Державної судової адміністрації України перед з'їздом суддів України, інформує про діяльність Державної судової адміністрації України Раду суддів України щодо питань організаційно-матеріального забезпечення діяльності судів відповідної судової спеціалізації;

10) бере участь у підготовці пропозицій до проекту Державного бюджету України щодо фінансування судової влади;

11) затверджує структуру, штатний розпис Державної судової адміністрації України та її територіальних управлінь;

12) здійснює інші передбачені законом повноваження.

5. Голова Державної судової адміністрації України з питань, що належать до його повноважень, видає накази.

6. Голова Державної судової адміністрації України має заступників, які обираються на посаду та звільняються з посади Радою суддів України за поданням Голови Державної судової адміністрації України. Заступники Голови Державної судової адміністрації України виконують функції, визначені Головою Державної судової адміністрації України. Голова Державної судової адміністрації України розподіляє повноваження між першим заступником та заступниками Голови Державної судової адміністрації України.

7. Голова Державної судової адміністрації України вносить на розгляд Ради суддів України подання щодо визначення граничної чисельності працівників Державної судової адміністрації України, у тому числі її територіальних управлінь.

Стаття 151. Територіальні органи Державної судової адміністрації України

1. Територіальними органами Державної судової адміністрації України є територіальні управління Державної судової адміністрації України.

2. Територіальне управління Державної судової адміністрації України очолює начальник, який призначається на посаду і звільняється з посади Головою Державної судової адміністрації України. Начальник територіального управління Державної судової адміністрації України має заступника, який призначається на посаду і звільняється з посади Головою Державної судової адміністрації України.

3. Начальник територіального управління Державної судової адміністрації України за поданням голови місцевого суду призначає на посаду керівника апарату місцевого суду, заступника керівника апарату місцевого суду та звільняє їх з посади, за поданням голови місцевого суду застосовує до них заохочення або накладає дисциплінарні стягнення відповідно до закону; присвоює керівнику апарату місцевого суду, його заступнику ранги державного службовця відповідно до законодавства про державну службу.

4. Структура і штатний розпис територіального управління Державної судової адміністрації України затверджуються Головою Державної судової адміністрації України

за поданням начальника територіального управління Державної судової адміністрації України.

5. Територіальне управління Державної судової адміністрації України є юридичною особою, має печатку із зображенням Державного Герба України та своїм найменуванням, самостійний баланс і рахунки в органах Державної казначейської служби України.

6. Територіальні управління Державної судової адміністрації України здійснюють свою діяльність відповідно до положення про них, що затверджується Головою Державної судової адміністрації України.

Стаття 152. Апарат суду

1. Організаційне забезпечення роботи суду здійснює його апарат, який очолює керівник апарату.

2. Положення про апарат суду розробляється на підставі типового положення про апарат суду та затверджується зборами суддів відповідного суду.

Типове положення про апарат суду затверджує Державна судова адміністрація України за погодженням із Радою суддів України.

3. Керівник апарату суду несе персональну відповідальність за належне організаційне забезпечення суду, суддів та судового процесу, функціонування автоматизованої системи документообігу, інформує збори суддів про свою діяльність. Збори суддів можуть висловити недовіру керівнику апарату суду, що тягне за собою звільнення його з посади.

4. Керівника апарату місцевого суду, його заступника призначає на посаду та звільняє з посади начальник відповідного територіального управління Державної судової адміністрації України за поданням голови місцевого суду, а керівників апаратів апеляційного суду, вищого спеціалізованого суду, Верховного Суду України, їх заступників - Голова Державної судової адміністрації України за поданням голови відповідного суду.

5. Керівник апарату суду призначає на посаду та звільняє з посади працівників апарату суду, застосовує до них заохочення та накладає дисциплінарні стягнення. Добір працівників апарату суду здійснюється на конкурсній основі.

6. Правовий статус працівників апарату суду визначається [Законом України "Про державну службу"](#). Умови оплати праці, матеріально-побутового, медичного, санаторно-курортного і транспортного забезпечення працівників апарату суду визначаються на засадах, встановлених для відповідної категорії працівників апаратів центральних та місцевих органів виконавчої влади.

7. Структура і штатна чисельність апаратів місцевих судів за погодженням із головою суду затверджуються відповідним територіальним управлінням Державної судової адміністрації України, апаратів апеляційних судів - Державною судовою адміністрацією України за погодженням з головою суду, в межах видатків на утримання відповідного суду.

8. В апаратах судів загальної юрисдикції можуть створюватися управління, відділи, що здійснюють свої функції на підставі положень, які затверджуються керівником апарату відповідного суду.

9. Апаратом суду забезпечується ведення особових справ суддів у порядку, визначеному Державною судовою адміністрацією України за погодженням з Радою суддів України.

10. В апараті суду загальної юрисдикції утворюється канцелярія, яка щоденно протягом робочого часу суду забезпечує прийняття та реєстрацію документів, що подаються до відповідного суду. Канцелярія також виконує інші завдання, визначені положенням, затвердженим керівником апарату відповідного суду.

11. До штату апарату судів загальної юрисдикції входять також секретарі судового засідання, наукові консультанти та судові розпорядники. Наукові консультанти повинні мати науковий ступінь кандидата або доктора юридичних наук.

Стаття 153. Особливості апаратів Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів

1. Організаційне забезпечення діяльності Верховного Суду України, вищого спеціалізованого суду здійснюється апаратом відповідного суду.

2. Положення про апарат, структура і штатний розпис апарату Верховного Суду України, апарату вищого спеціалізованого суду затверджуються зборами суддів відповідного суду за поданням голови відповідного суду.

3. Апарат Верховного Суду України очолює керівник апарату. Керівник апарату Верховного Суду України представляє Верховний Суд України як юридичну особу, затверджує положення про структурні підрозділи апарату Верховного Суду України.

4. Матеріали, пов'язані з діяльністю Верховного Суду України, вищого спеціалізованого суду, зберігаються в архіві відповідного суду.

Стаття 154. Помічники суддів судів загальної юрисдикції

1. Кожний суддя суду загальної юрисдикції має помічника, статус і умови діяльності якого визначаються цим Законом та Положенням про помічника судді, затвердженим Радою суддів України.

(частина перша статті 154 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 10.12.2015 р. N 889-VIII)

2. Помічником судді може бути громадянин України, який має вищу юридичну освіту і вільно володіє державною мовою. Помічники суддів Верховного Суду України повинні також мати стаж роботи в галузі права не менше трьох років.

3. Судді самостійно здійснюють добір помічників. Помічник судді призначається на посаду та звільняється з посади керівником апарату відповідного суду за поданням судді.

4. Помічники суддів з питань підготовки справ до розгляду підзвітні лише відповідному судді.

Стаття 155. Бібліотека суду

1. Для забезпечення судів нормативно-правовими актами, спеціальною науковою літературою, матеріалами судової практики в кожному суді створюється бібліотека суду. Фонди бібліотеки формують друковані видання та комп'ютерні бази даних.
2. Положення про бібліотеку суду затверджується Державною судовою адміністрацією України.

Стаття 156. Служба судових розпорядників

1. У кожному суді діє служба судових розпорядників. Судові розпорядники забезпечують додержання особами, які перебувають у суді, встановлених правил, виконання ними розпоряджень головуючого в судовому засіданні.
2. Судові розпорядники призначаються на посаду і звільняються з посади керівником апарату відповідного суду.
3. Судові розпорядники забезпечуються форменим одягом, зразки якого затверджуються Головою Державної судової адміністрації України за погодженням із Радою суддів України.
4. Судові розпорядники керуються у своїй діяльності цим Законом, вимогами процесуального закону, відповідними правилами та інструкціями, розпорядженнями голови суду та судді.
5. Порядок створення та діяльності служби судових розпорядників визначається положенням, що затверджується Головою Державної судової адміністрації України за погодженням із Радою суддів України.

Стаття 157. Забезпечення охорони та підтримання громадського порядку в судах

1. Підтримання громадського порядку в суді, припинення проявів неповаги до суду, а також охорону приміщень суду, органів суддівської системи, виконання функцій щодо державного захисту суддів, працівників суду, забезпечення безпеки учасників судового процесу здійснюють підрозділи відомчої воєнізованої охорони Державної судової адміністрації України.

(частина перша статті 157 із змінами, внесеними згідно із Законом України від 02.07.2015 р. N 580-VIII)

2. Підрозділи відомчої воєнізованої охорони утворюються Державною судовою адміністрацією України за погодженням з Міністерством внутрішніх справ України, працівники яких під час виконання службових обов'язків мають право користуватися вогнепальною зброєю та спеціальними засобами в порядку і відповідно до вимог, визначених законом.

Державна судова адміністрація за погодженням з Міністерством внутрішніх справ України затверджує положення про відомчу воєнізовану охорону та здійснює контроль за діяльністю її підрозділів.

(статтю 157 доповнено частиною другою згідно із
Законом України від 02.07.2015 р. N 580-VIII)

Президент України

В. ЯНУКОВИЧ

**м. Київ
7 липня 2010 року
N 2453-VI**

© ООО "Информационно-аналитический центр "ЛИГА", 2016
© ООО "ЛИГА ЗАКОН", 2016

